सुरक्षित भविष्यको लागि सञ्चय कोष तथा निवृत्तभरण कोष

वार्षिक प्रतिवेदन
२०७७/७८

कर्मचारी सञ्चय कोष
पुल्चोक ललितपुर ।
www.epfnepal.com.np

सञ्चालक समिति

कृष्णहरि पुष्कर
अध्यक्ष
(सचिव, नेपाल सरकार)

प्रा. डा. जीवन कुमार भट्टराई
सञ्चालक
(क्याम्पस प्रमुख नेपाल कमर्स क्याम्पस, मिनभवन)

अरुण कुमार बि.सी.
सञ्चालक
(प्रहरी अतिरिक्त महानिरीक्षक)

बाबुराम सुवेदी
सञ्चालक
(सहसचिव, अर्थ मन्त्रालय)

गणेश सिह भण्डारी
सञ्चालक
(सहायक रथी, नेपाली सेना)

किरण कुमार श्रेष्ठ
सञ्चालक
(कार्यकारी प्रमुख, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक)

जितेन्द्र धिताल
सञ्चालक
(नि. प्रशासक, कर्मचारी सञ्चय कोष)

व्यवस्थापन समूह

जितेन्द्र धिताल
निमित्त प्रशासक

जीवन कुमार कट्वाल
का.मु. सह-प्रशासक

भरत राज वस्ती
मुख्य प्रबन्धक

रोचन श्रेष्ठ
मुख्य प्रबन्धक

ध्रुव भट्टराई
मुख्य प्रबन्धक

ध्रुव प्रसाद अधिकारी
मुख्य प्रबन्धक

दिनेश कुमार के.सी.
का.मु. मुख्य प्रबन्धक

राजेन्द्र शाक्य
का.मु. मुख्य प्रबन्धक

ठाकुर जंग थापा
का.मु. मुख्य प्रबन्धक

दामोदर सुवेदी
का.मु. मुख्य प्रबन्धक

सुवास खड्का
का.मु. मुख्य प्रबन्धक

दर्शन भट्टराई
का.नु. मुख्य प्रबन्धक

वीरेन्द्र पौडेल
का.मु. मुख्य प्रबन्धक

कोषको विकास क्रमको संक्षिप्त झलक

दशक	मिति	प्रमुख घटना
१९९०	वि.सं. १९९१	सैनिक द्रव्य कोषको स्थापना
२०००-२०१९	वि.सं. २००१	काठमाण्डौं उपत्यका भित्र लागू हुने गरी निजामती प्रोभिडेण्ट फण्डको स्थापना
	वि.सं. २००५	निजामती प्रोभिडेण्ट फण्डलाई नेपाल राज्यभर विस्तार
	वि.सं. २०१७	सञ्चय कोष विभागको स्थापना
	वि.सं. २०१९	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को लालमोहर जारी
	वि.सं. २०१९	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को पहिलो संशोधन
	वि.सं. २०१९	कर्मचारी सञ्चय कोषको स्थापना
२०२०-२०३९	वि.सं. २०२०	कोषमा जम्मा हुने रकमको दर परिवर्तन
	वि.सं. २०२३	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को दोस्रो संशोधन
	वि.सं. २०२५	कोषमा जम्मा हुने रकमको दर परिवर्तन
	वि.सं. २०२९	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को तेस्रो संशोधन
	वि.सं. २०२९	कोषमा जम्मा हुने रकमको दर परिवर्तन
	वि.सं. २०३०	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को चौथो संशोधन
	वि.सं. २०३६	शिक्षक कर्मचारीहरूको कोष रकम जम्मा गर्न शुरुआत
	वि.सं. २०३७	अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षा संस्था (ISSA) को सदस्यता प्राप्त
२०४०-२०४९	वि.सं. २०४२	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को पाँचौं संशोधन
	वि.सं. २०४७	निजी क्षेत्रमा कार्यरत कर्मचारीको रकम जम्मा गर्न शुरुआत
	वि.सं. २०४७	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को छैटौं संशोधन, सञ्चय कोष रकमको आंशिक भुक्तानीको व्यवस्था
	वि.सं. २०४८	शाखा कार्यालय, विराटनगरको स्थापना
	वि.सं. २०४८	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को सातौं संशोधन
	वि.सं. २०४८	सञ्चयकर्तालाई काजकिरिया अनुदान प्रदान गर्न शुरु
	वि.सं. २०४९	शाखा कार्यालय, धनकुटाको स्थापना
	वि.सं. २०४९	कोषमा जम्मा हुने रकमको दर परिवर्तन

दशक	मिति	प्रमुख घटना
२०५०-२०५९	वि.सं. २०५१	शाखा कार्यालय, नेपालगन्जको स्थापना
	वि.सं. २०५२	सञ्चयकर्तालाई दुर्घटना क्षतिपूर्ति सुविधा र सञ्चयकर्ता आवास तथा सवारी साधन सापटी प्रदान गर्न शुरु
	वि.सं. २०५३	शाखा कार्यालय, पोखराको स्थापना
	वि.सं. २०५३	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को आठौं संशोधन, कोषले सहवित्तीयकरणमा सहभागी भई ऋण लगानी गर्न सक्ने व्यवस्था
	वि.सं. २०५६	शाखा कार्यालय, भैरहवाको स्थापना
	वि.सं. २०५७	सञ्चयकर्तालाई विशेष सापटी र घर सापटी प्रदान गर्न शुरु
	वि.सं. २०५८	सञ्चयकर्तालाई शैक्षिक सापटी प्रदान गर्न शुरु
२०६०-२०६९	वि.सं. २०६१	शाखा कार्यालय, धनगढीको स्थापना
	वि.सं. २०६२	शाखा कार्यालय, हेटौंडाको स्थापना
	वि.सं. २०६२	शाखा कार्यालय, नेपालगन्जको सुर्खेतमा स्थानान्तरण
	वि.सं. २०६४	राष्ट्रिय गौरवको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत परियोजनामा कोषले ऋण लगानी गर्ने ऐतिहासिक निर्णय
	वि.सं. २०६५	शाखा कार्यालय, भैरहवाको बुटवलमा स्थानान्तरण
	वि.सं. २०६९	सञ्चयकर्तालाई सरल चक्रकर्जा प्रदान गर्न सुरु
२०७०-हालसम्म	वि.सं. २०७०	सेवाकेन्द्र, सिंहदरबारको स्थापना
	वि.सं. २०७०	सञ्चयकर्ता औषधोपचार सहयोग कार्यक्रमको सुरुआत
	वि.सं. २०७१	शाखा कार्यालय, कोहलपुरको स्थापना
	वि.सं. २०७१	ADFIAP को सदस्यता प्राप्त
	वि.सं. २०७१	ICAN ले प्रदान गर्ने BPA Award-2013 प्राप्त
	वि.सं. २०७२	सेवाकेन्द्र, पुल्चोकको स्थापना
	वि.सं. २०७२	सञ्चयकर्ता सुत्केरी तथा शिशु स्याहार सुविधा योजना शुरु
	वि.सं. २०७२	ICAN ले प्रदान गर्ने BPA Award-2014 प्राप्त
	वि.सं. २०७३	सञ्चयकर्तालाई घर मर्मत सापटी प्रदान गर्न शुरु
	वि.सं. २०७३	ADFIAP को Corporate Governance Award-2016 प्राप्त
	वि.सं. २०७३	कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को नवौं संशोधन

दशक	मिति	प्रमुख घटना
२०७०-हालसम्म	वि.सं. २०७३	ICAN ले प्रदान गर्ने BPA Award-2015प्राप्त
	वि.सं. २०७४	ADFIAP को Corporate Governance Award-2017 प्राप्त
	वि.सं. २०७५	शाखा कार्यालय, जनकपुरको स्थापना
	वि.सं. २०७५	सञ्चयकर्ता औषधोपचार (रु.१ लाख) तथा घातक रोग (रु. १० लाखसम्म) बीमा योजनाको शुरुआत
	वि.सं. २०७६	सञ्चयकर्तालाई सिधै बैंक खातामा रकम भुक्तानीको शुरुआत
	वि.सं. २०७६	निवृत्तभरण ऐन, २०७५ बमोजिम कोषलाई सरकारी कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण कोष सञ्चालनको जिम्मेवारी प्राप्त
	वि.सं. २०७६	सञ्चयकर्ता घरजग्गा व्यवस्थापन कम्पनीको स्थापना
	वि.सं.२०७७	अनलाइन विशेष सापटीको शुरुआत
	वि.सं.२०७७	अनलाइन (कनेक्ट आईपिएस)बाट सापटी फिर्ता प्रकिया शुरुआत
	वि.सं.२०७७	कोषलाई सार्वजनिक निकायका कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण तथा उपदान कोष सञ्चालनको जिम्मेवारी प्राप्त
	वि.सं.२०७७	विद्युतीय परिचय-पत्रको शुभारम्भ
	वि.सं.२०७७	विद्युतीय हाजिरी प्रणालीको पूर्ण कार्यान्वयन
	वि.सं.२०७८	कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०७८

विषय सूची

परिच्छेद	विषय	पृष्ठ सं.
परिच्छेद १	**कर्मचारी सञ्चय कोष**	**१**
१.१	परिचय	१
१.२	ऐतिहासिक पृष्ठभूमि	१
१.३	उद्देश्य तथा कार्य	२
१.४	दूरदृष्टि	२
१.५	दीर्घकालीन लक्ष्य	२
१.६	व्यवस्थापकीय मान्यता	३
१.७	प्रमुख रणनीति	३
१.८	अन्तर्राष्ट्रिय आवद्धता	६
परिच्छेद २	**संस्थागत संरचना र सुशासन**	**७**
२.१	सङ्गठनात्मक संरचना	७
२.२	समिति तथा उपसमिति	८
२.३	मानव संसाधन व्यवस्थापन	१७
२.४	संस्थागत सुशासन	२०
२.५	व्यावसायिक मूल्य मान्यता तथा नैतिकता	२१
२.६	सूचना प्रवाह प्रणाली	२१
२.७	संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व	२२
२.८	जोखिम व्यवस्थापन	२२
२.९	आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली	२३
परिच्छेद ३	**कोषको आन्तरिक तथा बाह्य पक्षको विश्लेषण**	**२५**
३.१	कोषको आन्तरिक वातावरण	२५
३.२	कोषको बाह्य वातावरण	२५
३.३	कोषको सबल पक्ष, दुर्बल पक्ष एवम् अवसर र चुनौती	२८

परिच्छेद	विषय	पृष्ठ सं.
परिच्छेद ४	**कोषको मुख्य कारोबार**	**३२**
४.१	सञ्चयकर्ताको आवद्धता	३२
४.२	सञ्चयकर्ता वृद्धिको प्रवृत्ति	३२
४.३	सञ्चयकोष रकम वृद्धिको अवस्था	३३
४.४	वार्षिक सञ्चय कोष योगदानको अवस्था	३४
४.५	वार्षिक निवृत्तभरण कोष योगदानको अवस्था	३४
४.५	वार्षिक सञ्चयकोष फिर्ता भुक्तानीको अवस्था	३४
परिच्छेद ५	**सञ्चयकर्तालाई प्रदान गरिएको सेवा तथा सुविधा**	**३६**
५.१	वित्तीय प्रतिफल	३६
५.२	सापटी सुविधा	३८
५.३	सामाजिक सुरक्षा सुविधा	४२
५.४	कोषको सेवा प्रभावकारी बनाउन सञ्चालन गरिएका थप सेवा	४६
परिच्छेद ६	**वित्तीय विश्लेषण**	**४८**
६.१	आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को वित्तीय विश्लेषण	४८
६.२	विगत ५ वर्षको तुलनात्मक वित्तीय विवरण	५०
६.३	कोषको लेखा तथा लेखापरीक्षण	५३
परिच्छेद ७	**कोषको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन तथा वित्तीय विवरण**	**५७**
परिशिष्ठहरू	कोषका ऐन, नियम, नीति तथा कार्यविधि	१०४

परिच्छेद-१
कर्मचारी सञ्चय कोष

सुन्धारास्थित कोषको ऐतिहासिक भवन, पृष्ठभूमिमा धरहरा

१.१ परिचय

नेपाल सरकारको विभिन्न सेवाका कर्मचारी लगायत संगठित संस्था एवम् निजी क्षेत्रका कर्मचारी एवम् कामदारहरुको सञ्चय कोष व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यबाट कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ अनुरुप कर्मचारी सञ्चय कोषको स्थापना वि.सं. २०१९ साल भाद्र ३१ गते भएको हो ।

कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन,२०१९ मा भएको नवौं संशोधनले नेपाल सरकार र संगठित संस्थाका कर्मचारीहरु, अन्य कर्मचारीहरु र स्वरोजगारमा संलग्न व्यक्तिहरुको निमित्त समेत सञ्चय कोष, निवृत्तभरण कोष लगायत अन्य सामाजिक सुरक्षा कोषहरु सञ्चालन गर्न सक्ने गरी कोषको कार्यक्षेत्र र दायरा विस्तार भएको छ । निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ बमोजिम योगदानमा आधारित निवृत्तभरण कोष सञ्चालनको अधिकार समेत कोषलाई प्रदान गरिएको छ ।

१.२ कोषको ऐतिहासिक पृष्ठभूमि

सैनिकहरूको सेवा निवृत्त जीवनमा आर्थिक राहत पुऱ्याउने उद्देश्यले वि.सं. १९९१ मा ***सैनिक द्रव्य कोष*** स्थापना भएको थियो । यस व्यवस्थालाई विस्तार गरी निजामती कर्मचारीका निमित्त वि.सं.२००१ मा ***निजामती प्रोभिडेन्ट फण्ड***को व्यवस्था गरियो ।

सञ्चय कोष सम्बन्धी भएका यी दुवै व्यवस्थालाई एकीकृत गरी वि.सं.२०१७ सालमा अर्थ मन्त्रालय अन्तर्गत ***कर्मचारी सञ्चय कोष विभाग***को स्थापना गरियो । देशमा सञ्चय कोषको व्यवस्थापनलाई अझ प्रभावकारी बनाउने उद्देश्यले वि.सं. २०१९ भदौ ३१ गते निजामती कर्मचारी, नेपाली सेना र नेपाल प्रहरीका कर्मचारी समेतका लागि कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ जारी गरी एक अविच्छिन्न उत्तराधिकारवाला स्वशासित संगठित संस्थाको रूपमा वर्तमान **कर्मचारी सञ्चय कोषको** स्थापना भएको हो ।

नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी र निजामती कर्मचारीको सञ्चय कोष व्यवस्थापन गर्दै आएको कोषले २०३६ सालदेखि शिक्षकहरुको र २०४८ सालदेखि निजी क्षेत्रका संगठित संघ संस्थामा कार्यरत कर्मचारी तथा कामदारहरुलाई आफ्नो दायरामा समाहित गरेको छ । स्थापना कालमा करिब २७ हजार सञ्चयकर्ताको करिब रु.३७ लाखको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी पाएको कोषले २०७८ असारसम्ममा करिब ६ लाख सञ्चयकर्ताको करिब रु.३९७ अर्ब सञ्चय कोष समेत गरी करिब रु.४४५ अर्ब कुल स्रोतको व्यवस्थापन गर्दै आएको छ । त्यसैले स्रोत परिचालनको दृष्टिकोणबाट कोष मुलुकको बृहत् वित्तीय संस्थाको रुपमा स्थापित भइसकेको छ ।

ललितपुर जिल्ला, ललितपुर महानगरपालिकाको पुल्चोकमा केन्द्रीय कार्यालय रहेको कोषले ७ वटै प्रदेशका विभिन्न ८ स्थानमा शाखा कार्यालय तथा ३ स्थानमा सेवा केन्द्रहरु सञ्चालन गरी सबै क्षेत्रका सञ्चयकर्तालाई सेवा प्रवाहमा समेटिरहेको छ ।

१.३ कोषको उद्देश्य तथा कार्य

कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ अनुसार नेपाल सरकार र संगठित संस्थाका कर्मचारी, अन्य कर्मचारी र स्वरोजगारमा संलग्न व्यक्तिहरुको निमित्त सञ्चय कोष, निवृत्तभरण कोष लगायत सामाजिक सुरक्षा सुविधाहरुको व्यवस्थापन गर्नु कोषको प्रमुख उद्देश्य हो । यस उद्देश्य प्राप्तिका लागि कोषले देहायका कार्यहरू सम्पादन गर्न सक्ने कानूनी व्यवस्था रहेको छ :

- सञ्चयकर्ताको नाममा कट्टी भएको कोष रकमको सङ्कलन तथा व्यवस्थापन,
- उपलब्ध स्रोतलाई सुरक्षित तथा प्रतिफलयुक्त क्षेत्रमा परिचालन,
- स्रोतको परिचालनबाट प्राप्त प्रतिफलको समानुपातिक वितरण,
- निवृत्तभरण कोषको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
- सामाजिक सुरक्षा तथा अन्य सुविधाहरूको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
- सेवाकालीन आवश्यकताका लागि विविध प्रकारका सापटी सुविधाको सञ्चालन तथा व्यवस्थापन,
- सामाजिक सुरक्षाका नवीनतम् सुविधाहरूको अध्ययन तथा अनुसन्धान,
- प्रत्येक वर्षको कारोबारको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी नेपाल सरकारमा पेश गर्ने ।

१.४ दूरदृष्टि

राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षण प्रदायकको अग्रणी भूमिकाद्वारा कोषलाई अन्तर्राष्ट्रियस्तरको सामाजिक सुरक्षण संस्थाको रूपमा स्थापित गर्ने ।

१.५ दीर्घकालीन लक्ष्य

- प्रभावकारी स्रोत परिचालन, दिगो एवम् आकर्षक सुविधा, गुणस्तरीय सेवा तथा सम्भाव्य सामाजिक सुरक्षण कार्यक्रमको विस्तारको माध्यमद्वारा सबै प्रकारका रोजगारसम्म कोषको दायरा विस्तार गरी कोषलाई नेपालको प्रतिष्ठित सामाजिक सुरक्षण संस्थाको रूपमा स्थापित गर्ने,
- नवीन व्यवस्थापन पद्धति, गुणात्मक सञ्जालको विकास र विस्तार, उद्यमशील र प्रतिस्पर्धी कार्यपद्धति, सहकार्य र साझेदारीका आधारमा कोषलाई एक सक्षम अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षण संस्थाका रुपमा विकास गर्ने,
- सञ्चय कोष र सामाजिक सुरक्षण सुविधाहरूको सुव्यवस्थापनद्वारा सञ्चयकर्तालाई समाजिक सुरक्षणको प्रत्याभूति दिई कोषलाई सन्तुष्ट सञ्चयकर्ताको ठूलो परिवार (A happy big family of satisfied members) बनाउने,
- कोषमा उपलब्ध दीर्घकालीन बचतलाई देशको पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा उपयोग गरी आर्थिक विकासमा योगदान गर्ने ।

१.६ व्यवस्थापकीय मान्यता

कोषले आफ्नो दूरदृष्टि तथा दीर्घकालीन लक्ष्य र सो अनुरुपका रणनीति कार्यान्वयन गर्न देहायका व्यवस्थापकीय मान्यता आत्मसात् गरेको छ :

१.७ प्रमुख रणनीति

स्थापनाको उनान्साठ्ठी वर्ष पार गर्दाको क्षणसम्ममा कोषका गतिविधि, कार्य प्रक्रिया तथा प्रणाली नितान्त नयाँ मोडतर्फ परिलक्षित भइरहेका छन् । सरकारी क्षेत्रमा रहेको परम्परागत योगदानरहित निवृत्तभरण प्रणालीको सट्टा योगदानमा आधारित निवृत्तभरण प्रणाली लागू गर्ने हेतुले ल्याइएको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ बमोजिम वि.सं. २०७६ साउन देखि नियुक्त हुने सरकारी सेवाका सबै कर्मचारीहरुको निवृत्तभरण कोषको व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेवारी कर्मचारी सञ्चय कोषले पाएको छ। योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ बमोजिम सामाजिक सुरक्षा कोषको स्थापना भई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमहरुको कार्यान्वयन प्रक्रिया अघि बढेसँगै निजी तथा संगठित क्षेत्रका कर्मचारीहरुलाई कोषमा आवद्ध गराई कोषको दायरा विस्तार गर्ने अभियानमा केही अनिश्चतता सिर्जना भएको छ । मुलुकको सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्रका उल्लिखित दुईवटा दूरगामी महत्वका नीतिगत व्यवस्थाका कारण कर्मचारी सञ्चय कोषले आगामी दिनमा आफ्ना गतिविधि सञ्चालनमा र रणनीतिमा केही परिवर्तन गर्नु पर्ने भएको छ । यस सन्दर्भमा कोषका आगामी रणनीति देहाय बमोजिम हुनेछन्:

(क) कार्य क्षेत्र र दायरा विस्तार

कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को नवौं संशोधनले गरेको व्यवस्था, निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ बमोजिम निवृत्तभरण कोषको व्यवस्थापन गर्न कोषलाई प्राप्त जिम्मेवारी तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ बमोजिम सामाजिक सुरक्षा कोषको स्थापना भई निजी क्षेत्रका श्रमिकहरुको लागि सामाजिक सुरक्षा योजनाको कार्यान्वयन प्रारम्भ गरिसकेको सन्दर्भमा सरकारी एवम् सार्वजनिक क्षेत्रमा कोषका गतिविधि केन्द्रित गरी

मुलुकको अग्रणी सामाजिक सुरक्षा संस्थाको रुपमा कोषलाई स्थापित गर्न देहायका रणनीति अवलम्वन गरेको छ :-

- नेपाल सरकारका राष्ट्रसेवक कर्मचारीको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण योजनाको कार्यान्वयन गर्ने ।
- योगदानमा आधारित निवृत्तभरण योजनालाई प्रदेश, स्थानीय तह तथा सार्वजनिक क्षेत्रसम्म विस्तार गर्ने ।
- सार्वजनिक क्षेत्रमा छरिएर रहेका अवकाश कोषहरुलाई कर्मचारी सञ्चय कोषको दायरामा ल्याउने ।
- कोषलाई सरकारी एवम् सार्वजनिक क्षेत्रको एकीकृत सामाजिक सुरक्षा संस्थाको रुपमा विकास गर्ने ।

(ख) वित्तीय स्रोतको दिगो व्यवस्थापन

कोषको कार्यक्षेत्र र दायरामा भएको विस्तार समेतका कारण प्रत्येक वर्ष बढ्दै जाने दीर्घकालीन वित्तीय स्रोतको उपयोग उत्पादनमूलक क्षेत्रमा वृद्धि गर्न, सञ्चयकर्ता सापटीलाई उद्देश्यमूलक बनाउन, तरलतालाई निश्चित सीमामा राख्न, लगानीको प्रतिफल वृद्धि गर्न, असूलीलाई प्रभावकारी बनाउन र समग्र जोखिम न्यूनीकरण गर्न देहायका रणनीति अवलम्वन गरिनेछः

- कोषको दीर्घकालीन वित्तीय स्रोतलाई उत्पादनशील एवम् पूर्वाधार विकासका क्षेत्रमा उपयोग गर्न सुरक्षा, प्रतिफल एवम् दीगोपना सुनिश्चित हुनेगरी लगानी संरचना निर्धारण र व्यवस्थापन गर्ने,
- नेपाल सरकारले अवलम्बन गरेको लगानी सम्बन्धी नीति, आवधिक योजना तथा कार्यक्रमले निर्धारण गरेको लक्ष्य प्राप्तिमा सहयोग पुग्ने गरी सार्वजनिक-निजी साझेदारी तथा सार्वजनिक-सार्वजनिक साझेदारीको अवधारणा अनुरुप संघ, प्रदेश एवम् स्थानीय तह तथा संस्थागत लगानीकर्ताहरुसँग सहकार्य गर्ने,
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको व्यवसायिक दक्षता र अनुभवको उपयोग गर्दै उपयुक्त देखिएका विश्वसनीय परियोजनाहरुमा सहवित्तीयकरणको माध्यमबाट लगानी गर्ने,
- देशको पूँजी बजार एवम् वित्तीय बजारमा स्थिरता कायम गर्न तथा ती क्षेत्रको विकासमा सहयोग पुग्ने गरी पूँजी बजार तथा मुद्रा बजारका विभिन्न उपकरणहरुको खरिद बिक्री गर्ने,
- प्रभावकारी रुपमा लगानी व्यवस्थापन गर्न सक्ने गरी कोषको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।
- कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रदान गर्ने सापटीलाई उत्पादनमूलक क्षेत्रमा उपयोग गर्न प्रोत्साहित गरी सापटीलाई उद्देश्यमूलक बनाउने तथा त्यस्तो सापटीको असूलीलाई प्रभावकारी बनाई अवकाश पश्चात् भुक्तानी हुने सञ्चय कोष रकममा क्षय हुन नदिई सामाजिक सुरक्षाको सुनिश्चितता कायम गर्ने ।

(ग) सञ्चयकर्तामैत्री सेवा प्रवाह

कोषको सेवामा सञ्चयकर्ताको सहज पहुँच कायम गर्न, सञ्चयकर्ताप्रतिको जवाफदेहिता तथा पारदर्शिता सुनिश्चित गर्न एवम् सञ्चयकर्ताको सेवालाई प्रभावकारी, विश्वसनीय,

गुणस्तरीय र सञ्चयकर्तामैत्री बनाउन सेवा प्रवाह प्रकृयामा समसामयिक सुधार गर्दै कोष र सञ्चयकर्ता बीचको सम्बन्ध सुदृढ बनाउन देहायका रणनीतिहरु अवलम्बन गरिनेछ :

- सञ्चयकर्ता सेवा प्रवाहमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि एवम् आधुनिक बैंकिङ्ग प्रणालीको उच्चतम उपयोग गर्ने ।
- कोषको वित्तीय क्षमताका आधारमा सञ्चयकर्तालाई आकर्षक सेवा सुविधा र प्रतिफल प्रदान गर्ने ।
- सञ्चयकर्तालाई कोषको समग्र गतिविधि सहज रुपमा जानकारी हुने अवस्था सिर्जना गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षा संस्थाले जारी गरेको सामाजिक सुरक्षा संस्थाको सेवा प्रवाह व्यवस्थापन सम्बन्धी मार्गदर्शनको अनुशरण गर्दै जाने ।

(घ) **संस्थागत सुदृढीकरण र क्षमता विकास**

कोषको रणनीतिक लक्ष्य तथा उद्देश्य हासिल गर्न मानव संसाधनको व्यवस्थापन तथा विकास, नीतिगत एवम् संरचनागत सुधार, कार्य प्रकृयामा सुधार एवम् भौतिक स्रोतको प्रभावकारी व्यवस्थापनको माध्यमवाट कोषको प्रतिस्पर्धात्मक क्षमता वृद्धि गरी संस्थागत सुदृढीकरण तथा क्षमता विकासका लागि देहायका रणनीति अवलम्वन गरिनेछ :

- कार्य क्षेत्र र दायरामा हुने विस्तारको आधारमा मौजुदा संगठनात्मक संरचना र दरबन्दीमा आवधिक पुनरावलोकन गर्ने ।
- मानव संसाधन व्यवस्थापन तथा विकास नीति तर्जुमा गरी कोषको मानव संसाधन व्यवस्थापनलाई पूर्व अनुमानयोग्य (Predictable) बनाउने ।
- प्रत्येक विभाग तथा शाखा कार्यालयको कार्यसम्पादन लक्ष्य र मापनयोग्य सूचकहरुका आधारमा कार्यसम्पादन सम्झौता (Performance Contract) गरी परिणाम हासिल गर्ने ।
- नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (NFRS) को अवलम्बनबाट वित्तीय विवरण शुद्ध र विश्वसनीय बनाउने ।
- कोषको कार्यवातावरणलाई गुणस्तरीय बनाउने ।
- कोषमा क्रियाशील कर्मचारी संगठनहरुको भूमिकालाई कोषको सुदृढीकरणको लागि भरपूर उपयोग गर्ने ।
- विभागहरुको Standard Operating Procedure (SOP) तयार गरी कार्य प्रकृयामा सुधार गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षा संस्थाले जारी गरेको सामाजिक सुरक्षा संस्थाको संस्थागत सुशासन सम्बन्धी मार्गदर्शनको अनुशरण गर्दै जाने ।

(ङ) **सूचना तथा सञ्चार प्रणालीको प्रभावकारी उपयोग**

सूचना तथा सञ्चार प्रविधिमा भएको विकास अनुरुप कोषको समग्र कारोबारको सञ्चालन तथा लेखाङ्कन, सञ्चयकर्ता सेवा प्रवाह तथा सूचनाको व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन कोषको सूचना तथा सञ्चार प्रणालीलाई आधुनिकीकरण गर्न देहायका रणनीति अवलम्बन गरिनेछ :-

- कोषको समग्र व्यावसायिक प्रकृयाको पुनरावलोकन (Business Process Review) गरी एकीकृत सूचना प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षा संस्थाले जारी गरेको सामाजिक सुरक्षण संस्थाको सूचना तथा सञ्चार प्रणाली सम्बन्धी मार्गदर्शनको अनुशरण गर्दै जाने ।

१.८ अन्तर्राष्ट्रिय आवद्धता

(क) कर्मचारी सञ्चय कोषले अन्तर्राष्ट्रिय सामाजिक सुरक्षण संस्था (International Social Security Association-ISSA) को सम्बन्धन सदस्यता (Associate Membership) प्राप्त गरेको छ । सञ्चय कोष व्यवस्थापनका अतिरिक्त सामाजिक सुरक्षाका क्षेत्रमा कार्य गर्ने देशको अग्रणी संस्था भएकोले कोषले सन् १९८० मा यस्तो सदस्यता प्राप्त गरेको हो ।

(ख) कर्मचारी सञ्चय कोष, एशिया तथा प्रशान्त क्षेत्रका विकास वित्त कम्पनीहरुको संस्था (Association of Development Financing Instititutions in Asia and the Pacific- ADFIAP) को सदस्य रहेकोछ । देशमा वित्तीय स्रोत परिचालन गर्ने अग्रणी संस्था भएकोले कोषले सन् २०१४ मा ADFIAP को सदस्यता प्राप्त गरेको हो ।

परिच्छेद – २
संस्थागत संरचना र सुशासन

२.१ संगठनात्मक संरचना

कोषको संगठनात्मक संरचनामा सात सदस्यीय एक सञ्चालक समिति रहेको र सञ्चालक समिति मातहत विभिन्न समिति तथा उपसमिति रहेका छन् । कोषको विद्यमान संस्थागत संरचना देहाय अनुरुप रहेको छ :

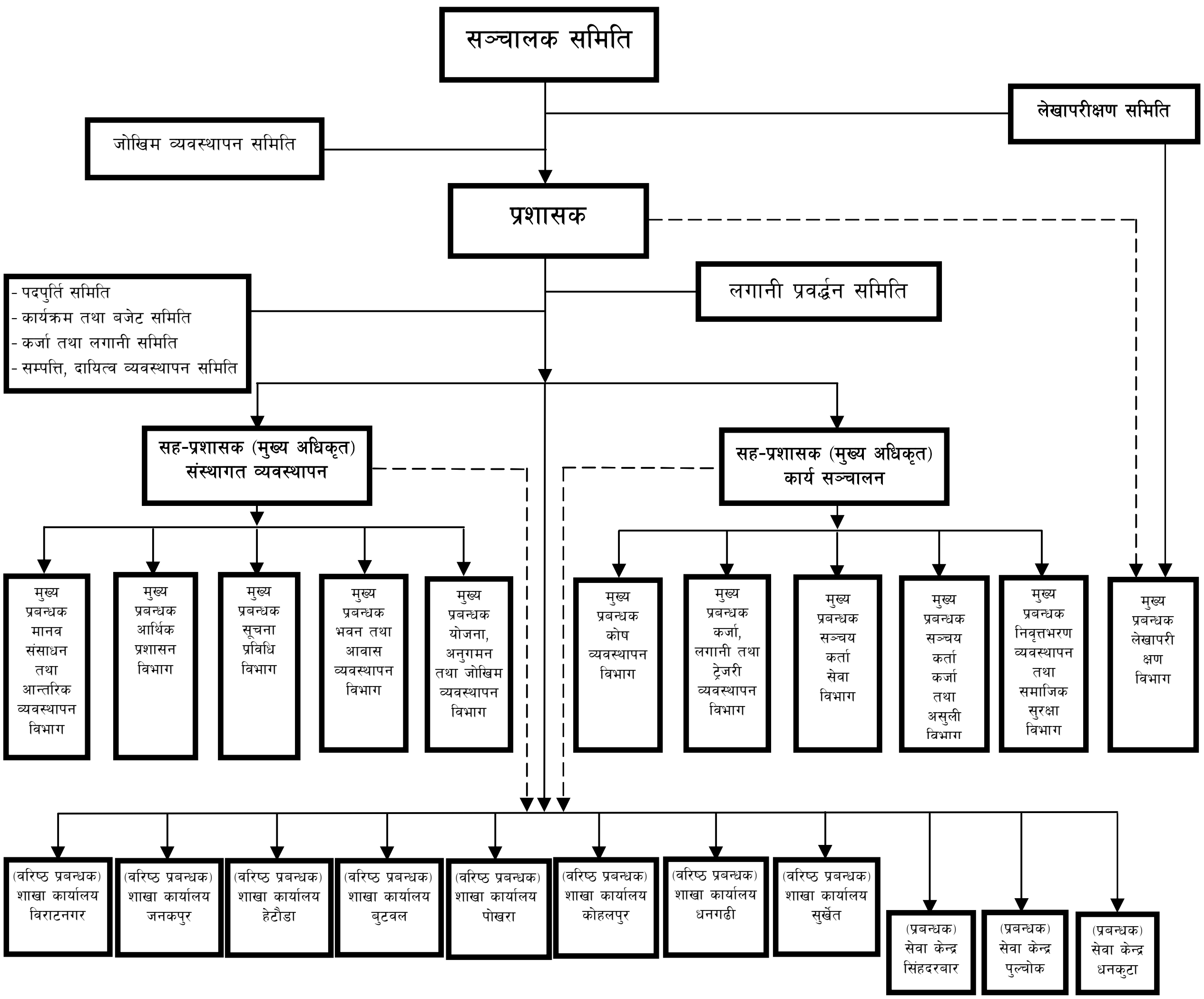

कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित)को दफा ६क ले कोषको दैनिक कार्य सञ्चालनका लागि कोषको प्रशासकीय प्रमुखका रुपमा प्रशासकको व्यवस्था गरेको छ । हाल मिति २०७८/०५/११ देखि निमित्त प्रशासकको रुपमा श्री जितेन्द्र धिताल सो पदमा कार्यरत हुनुहुन्छ । साथै, नेपाल सरकार, अर्थ मन्त्रालय र कोषका प्रशासकबीच भएको कार्यसम्पादन सम्झौताले कोषको आगामी दिशानिर्देश गरेको छ ।

कोष सञ्चालक समितिद्वारा स्वीकृत संगठनात्मक संरचना अनुसार कोषमा कार्य सञ्चालन र संस्थागत व्यवस्थापन तर्फ दुई जना सह-प्रशासक (मुख्य अधिकृत), एघार वटा विभागहरु, आठ वटा शाखा कार्यालयहरु र तीनवटा सेवा केन्द्रहरु सहितको संस्थागत संरचना कायम भएको छ । कोषका दुई सह-प्रशासक (मुख्य अधिकृत) अन्तरगत हाल निम्न विभागहरु रहेका छन् :

क) कार्य सञ्चालनतर्फ

१) कर्जा, लगानी तथा ट्रेजरी व्यवस्थापन विभाग
२) सञ्चयकर्ता सेवा विभाग
३) कोष व्यवस्थापन विभाग
४) सञ्चयकर्ता कर्जा विभाग
५) निवृत्तभरण व्यवस्थापन तथा सामाजिक सुरक्षा विभाग

ख) संस्थागत व्यवस्थापनतर्फ

१) मानव संसाधन तथा आन्तरिक व्यवस्थापन विभाग
२) योजना, अनुगमन तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग
३) आर्थिक प्रशासन विभाग
४) सूचना प्रविधि विभाग
५) भवन तथा आवास व्यवस्थापन विभाग

संगठनात्मक संरचनामा लेखापरीक्षण विभाग, लेखापरीक्षण समिति अन्तरगत र ८ वटा शाखा कार्यालय तथा ३ वटा सेवा केन्द्र प्रशासक अन्तरगत रहने व्यवस्था छ ।

२.२ समिति तथा उपसमिति

२.२.१ सञ्चालक समिति

(क) **सञ्चालक समितिको गठन**: कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित)को दफा ४ ले कोषको सञ्चालन एवम् सुव्यवस्थापनको लागि नेपाल सरकारबाट नियुक्त अध्यक्षको अध्यक्षतामा नेपाल सरकारको विभिन्न सेवाबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेका ३ जना सञ्चालक, बैंक, वित्तीय संस्था तथा अन्य संगठित संस्थाहरुबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेका २ जना सञ्चालक र कोषका प्रशासक गरी सात सदस्यीय सञ्चालक समितिको व्यवस्था गरेको छ ।

(ख) **वर्तमान सञ्चालक समिति**: हाल कोषको सञ्चालक समितिमा देहाय बमोजिम सञ्चालकहरु रहनु भएको छ :

पद	नाम	कार्यालय/ठेगाना	नियुक्त मिति
अध्यक्ष	श्री कृष्णहरि पुष्कर	राजश्व सचिव, नेपाल सरकार	२०७८/०५/१९
सञ्चालक	प्रा.डा.जीवन कुमार भट्टराई	क्याम्पस प्रमुख, नेपाल कमर्स क्याम्पस, मिनभवन	२०७६/०४/१३
सञ्चालक	श्री अरुण कुमार वि.सी	अतिरिक्त प्रहरी महानिरीक्षक, नेपाल प्रहरी	२०७९/०३/०७

सञ्चालक	श्री बाबुराम सुवेदी	सहसचिव, अर्थ मन्त्रालय	२०७९/०२/२६
सञ्चालक	श्री गणेश सिंह भण्डारी	सहायक रथी, नेपाली सेना	२०७७/०८/२३
सञ्चालक	श्री किरण कुमार श्रेष्ठ	कार्यकारी प्रमुख, राष्ट्रिय वाणिज्य बैंक	२०७६/०३/२९
सञ्चालक	श्री जितेन्द्र धिताल	नि. प्रशासक,कर्मचारी सञ्चय कोष	२०७८/०५/११

(ग) **सञ्चालक समितिमा परिवर्तन:** आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा र त्यस पछि हाल सम्ममा कोषको सञ्चालक समितिको अध्यक्ष र सञ्चालकमा देहाय अनुरुप परिवर्तन भएको थियो :

- सचिव श्री कृष्णहरि पुष्कर मिति २०७८/०५/१९ देखि कोषको सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा नियुक्त हुन भएको छ ।
- सचिव श्री रामशरण पुडासैनीले मिति २०७६/१२/०९ देखि २०७८/०४/२३ सम्म कोषको सञ्चालक समितिको अध्यक्षको जिम्मेवारी पूरा गर्नु भएको थियो ।
- अतिरिक्त प्रहरी महानिरीक्षक निरज बहादुर शाहीले मिति २०७६/१२/०४ देखि २०७९/०१/१८ सम्म कोषको सञ्चालक समितिको सदस्यको रुपमा नेपाल सरकारको तर्फबाट जिम्मेवारी पूरा गर्नु भएको थियो ।
- अतिरिक्त प्रहरी महानिरीक्षक अरुण कुमार वि.सी.ले मिति २०७९/०३/०७ देखि कोषको सञ्चालक समितिको सदस्यको रुपमा नेपाल सरकारको तर्फबाट नेपाल प्रहरीको प्रतिनिधित्व गरिरहनु भएको छ ।
- सहसचिव श्री दीर्घराज मैनाली मिति २०७७/१२/१६ देखि २०७८/०७/११ सम्म कोषको सञ्चालक समितिको सदस्यमा नेपाल सरकारको तर्फबाट निजामती कर्मचारीको प्रतिनिधित्व गर्नु भएको थियो ।
- सहसचिव श्री रमेश कुमार के.सी.ले मिति २०७८/०७/१२ देखि २०७९/०२/२५ सम्म कोषको सञ्चालक समितिको सदस्यमा नेपाल सरकारको तर्फबाट निजामती कर्मचारीको प्रतिनिधित्व गर्नु भएको थियो ।
- सहसचिव श्री बाबुराम सुवेदीले मिति २०७९/०२/२६ देखि कोषको सञ्चालक समितिको सदस्यमा नेपाल सरकारको तर्फबाट निजामती कर्मचारीको प्रतिनिधित्व गरिरहनु भएको छ ।
- श्री तुलसी प्रसाद गौतमले २०७५/०१/०४ देखि २०७८/०५/१० सम्म कोषको तर्फबाट सञ्चालक समितिको सदस्यमा प्रतिनिधित्व गर्नु भएको थियो ।
- निमित्त प्रशासक श्री जितेन्द्र धितालले २०७८/०५/११ गतेदेखि कोषको तर्फबाट सञ्चालक समितिको सदस्यमा प्रतिनिधित्व गरिरहनु भएको छ ।

(घ) **सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार**

- कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित) ले सञ्चालक समितिको काम, कर्तव्य, जिम्मेवारी तथा जवाफदेहिता स्पष्ट गरिदिएको छ ।
- सञ्चालक समितिले कोषको कार्य व्यवस्थित एवम् संगठित रुपमा सञ्चालन गर्न आफूमा निहित अधिकार प्रशासक वा कुनै उपसमितिलाई र प्रशासकले आफूमा निहित अधिकार आफू मातहतका कर्मचारीलाई प्रत्यायोजन गरी कार्य सञ्चालन गर्ने गरिएको छ ।

(ङ) **सञ्चालक समितिको खर्च**

- सञ्चालक समितिका सदस्यले समितिको बैठकमा सहभागी भएबापत प्रति बैठक रु.८,०००/- का दरले बैठक भत्ता प्राप्त गर्नेछन् र यस बाहेक कोषबाट अन्य सुविधा प्रदान गर्ने व्यवस्था छैन ।
- आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोष सञ्चालक समितिको २८ वटा बैठक बसेको र बैठक भत्ता वापत रु. १६ लाख ६२ हजार खर्च भएको छ ।

२.२.२ लेखापरीक्षण समिति

(क) **लेखापरीक्षण समितिको गठन :** कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित) को दफा २३क बमोजिम आर्थिक अनुशासन र आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्न कोषमा एक लेखापरीक्षण समिति रहने र समितिको गठन, काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिए बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ । कर्मचारी सञ्चय कोष (आर्थिक प्रशासन) नियमावली, २०६८ को नियम २१ ले कोषमा तीन सदस्यीय लेखापरीक्षण समितिको व्यवस्था गरी काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिदिएको छ ।

(ख) **लेखापरीक्षण समितिका वर्तमान पदाधिकारीहरुः** हाल कोषको लेखापरीक्षण समितिमा देहाय बमोजिम पदाधिकारीहरु रहनु भएको छ :

पदाधिकारी	पद	हालको प्रतिनिधित्व	नियुक्त मिति
सञ्चालक समितिले तोकेको सञ्चालक	अध्यक्ष	श्री बाबुराम सुवेदी	२०७९/०२/३१
सञ्चालक समितिले तोकेको चार्टर्ड एकाउण्टेण्ट	सदस्य	श्री प्रवीणध्वज जोशी, बरिष्ठ चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट	२०७६/१०/१०
आन्तरिक लेखापरीक्षण विभागका विभागीय प्रमुख	सदस्य-सचिव	श्री ध्रुव भट्टराई	२०७६/०७/१८

(ग) **लेखापरीक्षण समितिमा परिवर्तन :** आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा र त्यस पछि हाल सम्ममा कोषको लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्ष र सदस्यमा देहाय अनुरुप परिवर्तन भएको थियो :

- श्री दीर्घराज मैनाली मिति २०७६/१२/१६ देखि २०७८/०७/११ सम्म लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्ष रहनु भएको थियो ।
- श्री रमेश कुमार के.सी. मिति २०७८/०७/१२ देखि २०७९/०२/२९ सम्मलेखापरीक्षण समितिको अध्यक्ष रहनु भएको थियो ।
- श्री बाबुराम सुवेदी २०७९/०२/३१ देखि लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्ष रहनु भएको छ ।
- श्री प्रवीणध्वज जोशी मिति २०७६/१०/१४ देखि कोषको सञ्चालक समितिको निर्णयले समितिको विज्ञ सदस्यको रुपमा रहनु भएको छ ।
- श्री ध्रुव भट्टराई मिति २०७६/०७/१८ देखि लेखापरीक्षण विभागको विभागीय प्रमुखको रुपमा समितिको सदस्य-सचिव रहनु भएको छ ।

(घ) **लेखापरीक्षण समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार**

- कोषको लेखा तथा वित्तीय विवरणको पुनरावलोकन गर्ने र त्यस्ता विवरणहरुमा उल्लिखित तथ्यको सत्यता यकिन गर्ने,
- कोषको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तथा जोखिम व्यवस्थापन प्रणालीको पुनरावलोकन गर्ने,
- कोषको आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्बन्धी कार्यको सुपरिवेक्षण तथा पुनरावलोकन गर्ने,
- कोषको लेखापरीक्षण सम्बन्धी कार्य गर्दा पालना गर्नुपर्ने निर्धारित आचरण, मापदण्ड तथा निर्देशिकाको परिपालना भएनभएको कुराको रेखदेख तथा पुनरावलोकन गर्ने,
- आवश्यकता अनुसार कोषको लेखा नीति पुनरावलोकन गरी स्वीकृतिको लागि सञ्चालक समितिसमक्ष पेश गर्ने,
- कोषको लेखा, वित्तीय व्यवस्था तथा लेखापरीक्षणको सम्बन्धमा सञ्चालक समितिले तोकिदिएका अन्य कार्य गर्ने ।

२.२.३ जोखिम व्यवस्थापन समिति

(क) **जोखिम व्यवस्थापन समितिको गठन :**जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७१ ले कोषमा तीन सदस्यीय जोखिम व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था गरी काम, कर्तव्य र अधिकार स्पष्ट गरिदिएको छ । यस समितिमा सञ्चालक समितिले तोकेको सञ्चालक संयोजक, लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्ष सदस्य र जोखिम व्यवस्थापन हेर्ने विभागीय प्रमुख सदस्य-सचिव रहने व्यवस्था छ ।

(ख) **वर्तमान जोखिम व्यवस्थापन समितिः** कोषको जोखिम व्यवस्थापन समितिमा हाल देहायका पदाधिकारी रहनु भएको छः

पदाधिकारी	पद	हालको प्रतिनिधित्व	नियुक्त मिति
सञ्चालक समितिले तोकेको सञ्चालक	संयोजक	प्रा. डा. जीवन कुमार भट्टराई	२०७६/०५/१८
लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्ष	सदस्य	श्री बाबुराम सुवेदी	२०७९/०२/३१
योजना अनुगमन तथा जोखिम व्यवस्थापन विभागका विभागीय प्रमुख	सदस्य-सचिव	श्री वीरेन्द्र पौडेल	२०७९/०१/०२

(ग) **जोखिम व्यवस्थापन समितिमा परिवर्तनः** आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा त्यस पछि हाल सम्ममा कोषको जोखिम व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष र सदस्यमा देहाय अनुरुप परिवर्तन भएको थियो :

- प्रा.डा.जीवन कुमार भट्टराई मिति २०७६/०५/१८ देखि कोषको सञ्चालक समितिको निर्णयले जोखिम व्यवस्थापन समितिको संयोजकको रुपमा रहनु भएको छ ।
- श्री दिर्घराज मैनाली मिति २०७७/१२/१६ देखि २०७८/०७/११ सम्म लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्षको हैसियतले समितिको सदस्य रहनु भएको थियो ।
- श्री रमेश कुमार के.सी. मिति २०७८/०७/१२ देखि २०७९/०२/२५ सम्म लेखापरीक्षण समितिको अध्यक्षको हैसियतले समितिको सदस्य रहनु भएको थियो ।
- श्री राजेन्द्र शाक्य मिति २०७६/०७/२७ देखि २०७९/०१/०१ सम्म योजना, अनुगमन तथा जोखिम व्यवस्थापन विभागको विभागीय प्रमुखको हैसियतले समितिको सदस्य-सचिव रहनु भएको थियो ।
- श्री वीरेन्द्र पौडेल २०७९/०१/०२ देखि योजना, अनुगमन तथा जोखिम व्यवस्थापन विभागको विभागीय प्रमुखको हैसियतले समितिको सदस्य-सचिव रहनु भएको छ ।

(घ) **जोखिम व्यवस्थापन समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार**

- कोषको समग्र पक्षको जोखिम पहिचान गरी सञ्चालक समितिलाई जानकारी गराउने र उपयुक्त प्रणालीको विकासको लागि सुझाव दिने,
- कोषको लगानीको सम्बन्धमा निहित जोखिमको स्तर,जोखिम वहन क्षमता,जोखिम व्यवस्थापनका लागि विकास गरेको रणनीति, नीतिगत व्यवस्था र मार्गदर्शनको नियमित पुनरावलोकन गरी सञ्चालक समितिलाई सुझाव दिने,
- व्यवस्थापनबाट नियमित रुपमा जोखिम व्यवस्थापन प्रतिवेदन लिई जोखिमको आकलन,मूल्याङ्कन,नियन्त्रण तथा अनुगमन सम्बन्धमा छलफल गरी सञ्चालक समितिमा सुझाव पेश गर्ने,
- जोखिमयुक्त सम्पत्तिको लागि गरिएको व्यवस्था पर्याप्त भए नभएको विश्लेषण गरी सञ्चालक समितिमा सुझाव पेश गर्ने,

- अर्थतन्त्रको कुनै विशेष क्षेत्र वा समग्र क्षेत्रमा उत्पन्न भएको समस्या वा परिवर्तनले कोषको लगानीमा पर्न सक्ने प्रभावको अध्ययन गरी सोबाट उत्पन्न हुने जोखिम न्यूनीकरणका लागि सञ्चालक समितिमा सुझाव पेश गर्ने,
- कुनै परियोजना कर्जा प्रस्तावमा निहित जोखिमहरुको विश्लेषण गरी सञ्चालक समितिलाई सुझाव दिने ।
- कोषको व्यावसायिक निरन्तरता योजना (Business Continuity Plan) र विपद् पुनरुत्थान योजना (Disaster Recovery Plan) तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्न लगाउने ।

२.२.४ लगानी प्रवर्द्धन समिति

(क) लगानी प्रवर्द्धन समितिको गठन तथा जिम्मेवारी

कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित)को दफा १९ख ले प्रशासकको अध्यक्षतामा चार सदस्यीय ***लगानी प्रवर्द्धन समिति***को व्यवस्था गरेको छ । यस समितिलाई कोषको रकम सुरक्षित तथा बढी प्रतिफल प्राप्त हुने क्षेत्रमा लगानी गर्नको निमित्त लगानी नीति निर्धारण गरी सञ्चालक समितिमा सुझाव पेश गर्ने जिम्मेवारी प्रदान गरिएको छ ।

(ख) **लगानी प्रवर्द्धन समितिका वर्तमान पदाधिकारी:** हाल कोषको लगानी प्रवर्द्धन समितिमा देहाय बमोजिम पदाधिकारी रहनु भएको छ:

पदाधिकारी	पद	हालको प्रतिनिधित्व	नियुक्त मिति
कोषको प्रशासक	अध्यक्ष	श्री जितेन्द्र धिताल	२०७८/०५/११
नेपाल सरकारको सेवामा कार्यरत अर्थ विज्ञहरुबाट नेपाल सरकारले मनोनित गरेको एकजना	सदस्य	श्री कमला खरेल, उप-सचिव, अर्थ मन्त्रालय	२०७७/०१/१०
त्रिभुवन विश्वविद्यालय तथा सार्वजनिक वा निजी क्षेत्रबाट लगानी प्रवर्द्धन क्षेत्रमा विशेष ज्ञान तथा अनुभव भएका व्यक्तिहरुमध्ये नेपाल सरकारले मनोनित गरेको एकजना	सदस्य	डा. विष्णु प्रसाद शर्मा, सह प्राध्यापक, पाटन बहुमुखी क्याम्पस	२०७५/०६/०७
त्रिभुवन विश्वविद्यालय तथा सार्वजनिक वा निजी क्षेत्रबाट लगानी प्रवर्द्धन क्षेत्रमा विशेष ज्ञान तथा अनुभव भएका व्यक्तिहरु मध्ये नेपाल सरकारले मनोनित गरेको एकजना	सदस्य	श्री परशुराम गेलाल, सह प्राध्यापक, भक्तपुर बहुमुखी क्याम्पस	२०७५/०६/०७
समितिले तोकेको कोषको अधिकृत कर्मचारी एकजना	सदस्य-सचिव	श्री भरतराज वस्ती	

(ग) **लगानी प्रवर्द्धन समितिमा परिवर्तन:** आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को चैत मसान्तसम्मको अवधिमा कोषको लगानी प्रवर्द्धन समितिको अध्यक्ष र सदस्यमा देहाय अनुरुप परिवर्तन भएको थियो :

- श्री तुलसी प्रसाद गौतम मिति २०७५/०६/०७ देखि २०७८/०५/१० सम्म कोषको तर्फबाट समितिको अध्यक्षको रुपमा रहनु भएको थियो ।
- श्री जितेन्द्र धितालले २०७८/०५/११ देखि समितिको अध्यक्षको भूमिका निभाइरहनु भएको छ ।
- श्री अर्जुन कुमार गौतम २०७५/०६/०७ देखि २०७८/०१/१३ सम्म सदस्य-सचिवको रुपमा रहनु भएको थियो ।
- श्री भरतराज वस्तीले २०७८/०१/१४ देखि सदस्य-सचिवको भूमिका निभाइरहनु भएको छ ।

२.२.५ पदपूर्ति समिति

कर्मचारी सञ्चय कोष, कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०४८ (संशोधन सहित) ले कोषमा पाँच सदस्यीय ***पदपूर्ति समिति***को व्यवस्था गरी देहाय अनुरुपको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिदिएको छ :

- कोषमा रिक्त पदहरु पूर्ति गर्न प्रतियोगिताको किसिम निर्धारण गर्ने र बढुवा तथा खुल्ला प्रतियोगिताको प्रतिशत निर्धारण गर्ने,
- बढुवाद्धारा पूर्ति गर्नुपर्ने पदको लागि सम्भाव्य उम्मेदवारको कार्यक्षमता मूल्याङ्कन गरी योग्यताक्रम अनुसार पदपूर्ति गर्न सिफारिश गर्ने ।

२.२.६ दुर्घटना क्षतिपूर्ति रकम दावी फछ्र्यौट समिति

कर्मचारी सञ्चय कोषको जगेडा कोष, कल्याणकारी कोष, निवृत्तभरण कोष र अन्य कोषहरु सञ्चालन नियमावली,२०६२ (संशोधन सहित) को नियम ११ ले प्रशासकको अध्यक्षतामा पाँच सदस्यीय समितिको व्यवस्था गरी निम्नानुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएको छ :

- सञ्चयकर्ताको सेवाकालमा मृत्यु भएमा वा पूर्ण अंगभंग भएमा निज वा निजको हकवालालाई प्रदान गरिने दुर्घटना क्षतिपूर्ति दावीका सम्बन्धमा जाँचबुझ र परीक्षण गरी निर्णय गर्ने ।

२.२.७ सम्पत्ति तथा दायित्व व्यवस्थापन समिति (ALCO)

कोषको जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७१ अनुरुप प्रशासकको संयोजकत्वमा आठ सदस्यीय समितिको व्यवस्था गरी निम्नानुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिदिएको छ :

- लगानी तथा स्रोत उपयोग नीति, जग्गा,भवन तथा अन्य सम्पत्ति व्यवस्थापन नीति, जगेडा कोष व्यवस्थापन नीति, सञ्चयकर्ता सापटी नीति तथा सञ्चय कोष मौज्दात व्यवस्थापन नीति तर्जुमा तथा पुनरावलोकन गर्न स्वीकृतिको लागि पेश गर्ने ।
- सम्पति तथा दायित्वको Maturity Profile तयार गर्न लगाई सो को आधारमा तरलता जोखिमको विश्लेषण गर्ने,
- बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा प्रचलनमा रहेको मुद्दती निक्षेप तथा कर्जाको प्रचलित ब्याजदरको प्रवृत्तिको विश्लेषण (Trend Analysis) गरी ब्याजदर जोखिम तथा बजार जोखिमको विश्लेषण गर्ने ।
- नगद प्रवाह विश्लेषणको आधारमा तरलता व्यवस्थापन तथा स्रोतको उपयोगलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- सुरक्षित एवम् प्रतिफलयुक्त क्षेत्र पहिचान गरी कोषको आम्दानी वृद्धि गर्न आवश्यक कार्ययोजना तयार गर्ने ।
- कोषको सम्पत्तिमा निहित जोखिमको पहिचान र विश्लेषण गरी सोको व्यवस्थापनका लागि आवश्यक कार्ययोजना तयार गर्ने ।
- कोषबाट प्रवाह भएका कर्जा, लगानी, सञ्चयकर्ता सापटी तथा घर जग्गा बहाल असूलीका लागि भएका प्रयास र सोको प्रगतिको मासिक रुपमा समीक्षा गर्ने ।

२.२.८ कार्यक्रम तथा बजेट समिति

कर्मचारी सञ्चय कोष, बजेट निर्देशिका, २०७६ को प्रकरण १४ ले प्रशासकको संयोजकत्वमा सात सदस्यीय कार्यक्रम तथा बजेट समितिको व्यवस्था गरी निम्नानुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिदिएको छ :

- केन्द्रीय लेखा तथा खर्च विभागबाट पेश गरिएको प्रारम्भिक बजेट उपर छलफल गरी जेष्ठ मसान्त भित्र आवश्यक पुनरावलोकन, परिमार्जन तथा संशोधन सहित सञ्चालक समिति समक्ष सिफारिश गर्ने ।
- बजेट सिफारिस गर्दा अघिल्लो आर्थिक वर्षको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको समीक्षा समेत पेश गर्ने ।
- चालु आ.व.को स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको कार्यान्वयन प्रगतिको अर्धवार्षिक समीक्षा गरी सञ्चालक समिति समक्ष पेश गर्ने ।
- वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको विषयमा छलफल गर्दा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धित विभागका विभागीय प्रमुख, शाखा कार्यालय प्रमुख तथा सम्बन्धित बजेट केन्द्रका प्रमुखहरुलाई आमन्त्रण गर्ने ।

२.२.९ कर्जा तथा लगानी समिति

कर्मचारी सञ्चय कोष, कर्जा तथा लगानी नीति, २०७५ को प्रकरण ७.२.१ ले कोषमा प्रशासकको अध्यक्षतामा पाँच सदस्यीय कर्जा तथा लगानी समितिको व्यवस्था गरी निम्नानुसार काम, कर्तव्य र अधिकार स्पष्ट गरेको छ :

(क) कर्जा तथा लगानी कार्ययोजना सम्बन्धमा

(१) सरोकारवाला निकायहरुसँगको सहकार्य र समन्वयमा लगानीको उपयुक्त र सम्भावित क्षेत्रहरु पहिचान गर्ने ।

(२) कोषको अल्पकालीन, मध्यकालीन र दीर्घकालीन नगद प्रवाहको विश्लेषण गरी कर्जा तथा लगानी कार्य योजना तयार गरी सञ्चालक समिति समक्ष सिफारिश गर्ने ।

(ख) कर्जा प्रवाह सम्बन्धमा

(१) रु. १ अर्बसम्मको संस्थागत कर्जा स्वीकृत गर्ने तथा सो भन्दा बढीको कर्जा स्वीकृतिको लागि सञ्चालक समितिमा सिफारिश गर्ने ।

(२) स्वीकृत कर्जाको ऋण सम्झौताका शर्तहरु निर्धारण गर्ने, आवश्यकता अनुसार कर्जाको पुनर्संरचना र पुनर्तालिकीकरण गर्ने ।

(३) ऋण सम्झौताका शर्तहरुको अधिनमा रही स्वीकृत कर्जा प्रवाह गर्ने ।

(४) सहवित्तीयकरण समूहमा सहभागी हुने निर्णय गर्ने र सहवित्तीयकरणको बैठकका निर्णयहरु कार्यान्वयन गर्ने गराउने ।

(ग) ब्याजदर निर्धारण सम्बन्धमा

(१) कोषले सञ्चयकर्तालाई दिने, सञ्चयकर्ताबाट लिने तथा संस्थागत कर्जाको ब्याजदर निर्धारण वा पुनरावलोकन गर्न सञ्चालक समितिसमक्ष सिफारिश गर्ने ।

(२) व्यवस्थापन लेखा लगायतका उपयुक्त विधिहरुको अवलम्बन गरी कोषको लगानीको प्रतिफल दर, कोषको वित्तीय स्रोतको लागत, आधार दर आदि निर्धारण गर्ने ।

(घ) लगानी प्रवाह गर्ने सम्बन्धमा

(१) कोषले शेयरमा गर्ने लगानी सम्बन्धी निर्णय गर्ने । तर, नयाँ स्थापना हुने कम्पनीमा संस्थापकको हैसियतले शेयरमा लगानी गर्नुपर्ने भएमा सञ्चालक समितिको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(२) बैंकिङ्ग करोबार गर्न स्वीकृति प्राप्त “क” वर्गका बैंकहरुको मुद्दती निक्षेपमा लगानी गर्ने।

(३) नेपाल सरकारको ऋणपत्रमा लगानी गर्ने ।

(४) नेपाल सरकारको स्वीकृतिमा कुनै स्वदेशी वा विदेशी संस्थाले जारी गरेको ऋण पत्रमा लगानी गर्न सञ्चालक समितिमा सिफारिश गर्ने ।

(५) कोषले सहायक कम्पनी वा संस्था स्थापना गर्नुपर्ने भएमा स्वीकृतिको लागि सञ्चालक समिति समक्ष सिफारिश गर्ने ।

(६) कम्पनीले जारी गरेको डिबेन्चरमा लगानी गर्ने ।

(७) प्राथमिक बजार वा दोस्रो बजार वा लिलाम बढाबढका माध्यमबाट शेयर खरिद वा बिक्रि गर्ने । तर, कम्पनी स्थापनाको क्रममा प्रवर्द्धकको हैसियतले खरिद गरेको शेयर बिक्रि गर्नुपर्ने भएमा सञ्चालक समितिको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(८) कोषको शेयर लगानी रहेका कम्पनीहरु प्रचलित कानूनको अधिनमा रही एक आपसमा गाभ्न वा गाभिन स्वीकृति दिने ।

(ङ) अल्पकालीन तरलता व्यवस्थापन सम्बन्धमा

(१) ट्रेजरी व्यवस्थापनको सिलसिलामा अल्पकालीन अवधिको सुरक्षणपत्र वा मुद्दती रसिद धितोबाट बैंकबाट अल्पकालीन कर्जा लिने ।

(२) वित्तीय बजारको अवस्था, लगानीका अवसर, प्रतिफल र कोषको नगद प्रवाहको अवस्था समेतका आधारमा नेपाल सरकारको सुरक्षणपत्र खरिद बिक्रि गर्ने ।

(३) मुद्दती निक्षेपको समयावधि समाप्त हुनु अगावै लगानी फिर्ता गर्ने ।

(च) कर्जा असूली सम्बन्धमा

(१) कोषले प्रवाह गरेको संस्थागत कर्जाको ऋण सम्झौताका शर्तहरु, प्रचलित कानून र कोषको प्रचलनमा रहेको कर्जा असूली कार्यविधिको अधिनमा रही कर्जा असूलीको लागि प्रक्रिया अवलम्बन गर्ने ।

(२) कर्जा असूलीको क्रममा ऋणीलाई हर्जाना ब्याज छुट दिन सक्ने । तर, साधारण ब्याज र ब्याजको ब्याजमा छुट दिनु पर्ने भएमा सञ्चालक समितिको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(छ) कार्यविधि बनाउने सम्बन्धमा

(१) कर्जा तथा लगानी नीतिको कार्यान्वयनको सिलसिलामा आवश्यक कर्जा, लगानी तथा असूली कार्यविधि बनाउने ।

२.२.१० बेरुजु फछ्र्यौट, मूल्याङ्कन तथा अनुगमन समिति

कर्मचारी सञ्चय कोष (आर्थिक प्रशासन) नियमावली, २०६८ को नियम २४ ले कोषमा सह-प्रशासक (मुख्य अधिकृत)को संयोजकत्वमा पाँच सदस्यीय बेरुजु फछ्र्यौट, मूल्याङ्कन तथा अनुगमन समितिको व्यवस्था गरी निम्नानुसार काम, कर्तव्य र अधिकार स्पष्ट गरेको छ :

- अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याईएका विषयमा कोष सञ्चालक समितिले दिएको प्रतिक्रियाको प्रगति विवरण प्राप्त गरी सोको लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित विभाग मार्फत् कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
- महालेखापरीक्षकको प्रतिवेदन तथा व्यवस्थापन पत्रमा औंल्याईएका विषयहरुको प्रगति अवस्थाको अनुगमन, लेखाजोखा तथा मूल्याङ्कन गरी सम्बन्धित विभागमार्फत् कार्यान्वयन गर्न निर्देशन दिने ।
- अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा सञ्चालक समितिबाट दिएका निर्देशनहरुको कार्यान्वयन अवस्थाको आवधिक रुपमा समीक्षा गर्ने एवम् प्रगतिको मूल्याङ्कन गर्ने ।
- आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेरुजुको फछ्र्यौट गर्न निर्देशन दिने ।
- सार्वजनिक लेखासमिति, अर्थ मन्त्रालय तथा सम्बद्ध निकायबाट माग भएको बेरुजु सम्बन्धी विवरण, जवाफ एवम् जानकारी तयार गरी सम्बन्धित विभाग मार्फत् सम्बन्धित निकायमा पत्राचार गर्ने व्यवस्था गर्ने ।
- बेरुजु फछ्र्यौट सम्बन्धी कार्यसम्पादन गर्दा सम्बन्धित विभाग, शाखा, शाखा कार्यालयहरु तथा पदाधिकारीहरुसँग छलफल गर्ने तथा आवश्यक कागजात माग गर्ने ।
- लेखापरीक्षण विभागबाट लेखापरीक्षणको क्रममा देखाएका आर्थिक कारोबारसँग सम्बन्धित बेरुजु फछ्र्यौट गर्न निर्देशन दिने र फछ्र्यौटको अवस्थाका बारेमा आवधिक रुपमा लेखापरीक्षण समितिलाई जानकारी गराउने ।
- आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षणको क्रममा देखिईएका बेरुजु फछ्र्यौटका क्रममा विभिन्न विभाग, शाखा एवम् शाखा कार्यालयहरुबाट सम्पादन भएका कार्यहरुको प्रगतिको आवधिक रुपमा समीक्षा गर्ने ।
- बेरुजु फछ्र्यौटको सिलसिलामा कुनै विषयमा नीतिगत सुधार गर्नुपर्ने देखिएमा लेखापरीक्षण समिति समक्ष पेश गर्ने ।
- आफूले सम्पादन गरेका कार्यहरुको आवधिक प्रतिवेदन लेखापरीक्षण समितिमा पेश गर्ने ।

२.२.११ सञ्चयकर्ता औषधोपचार सोधभर्ना सिफारिस समिति

सञ्चयकर्ता स्वास्थोपचार योजना कार्यविधि,२०७६ को प्रकरण ६.६ ले कोषका प्रशासकको अध्यक्षतामा चार सदस्यीय सञ्चयकर्ता औषधोपचार सोधभर्ना सिफारिस समितिको व्यवस्था गरी निम्नानुसार काम, कर्तव्य र अधिकार तोकेको छ :

- सञ्चयकर्ताले घातक रोगको उपचार गर्दा लागेको खर्च रकमको सोधभर्ना सम्बन्धी सिफारिश गर्ने ।
- साधारण रोगको सोधभर्ना सम्बन्धमा कुनै द्विविधा उत्पन्न भएमा आवश्यक निर्णयका लागि सिफारिश गर्ने ।
- योजना अन्तर्गतका सुविधाहरु उपलब्ध गराउन आवश्यकता अनुसार विशेषज्ञको राय लिने ।
- योजनालाई प्रभावकारी बनाउन अन्य आवश्यक व्यवस्था गर्ने ।

२.३ मानव संसाधन व्यवस्थापन

कोषको विद्यमान सङ्गठनात्मक संरचना अनुरुप हाल कोषमा २९९ जना अधिकृतस्तर र २१६ जना सहायकस्तर गरी ५१५ जना कर्मचारीको दरबन्दी रहेको छ । उक्त दरबन्दीमा कर्मचारी सञ्चय कोष, कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली २०७८ ले गरेको व्यवस्था अनुसार अवकाश भएपछि स्वत: दरबन्दी खारेज हुने कर्मचारीहरुको दरबन्दी समावेश छैन । यस्तो दरबन्दीमा कार्यरत कर्मचारीको संख्या ५५ रहेको छ । कोषको रिक्त दरबन्दीमा पदपूर्तिको व्यवस्था खुल्ला, प्रस्पिर्धात्मक र समावेशी सिद्धान्तमा आधारित छ । दरबन्दीमा समावेश नभएका सुपरिक्षक (कार्यालय सहयोगी), सवारी चालक, सुरक्षाकर्मी जस्ता पदहरु सेवा करारबाट पूर्ति गर्ने व्यवस्था रहेको छ ।

कर्मचारीको वृत्ति विकास, सरुवा, बढुवा लगायत समग्र पक्षको व्यवस्थापनका लागि कोषमा कर्मचारी सञ्चय कोष, कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली ,२०७८ कार्यान्वयनमा रहेको छ । साथै, मानव संसाधन नीति तथा मानव संसाधन विकास योजना, २०७२ पनि कार्यान्वयनमा रहेको छ । कर्मचारीको लागि अवकाश कोष, औषधोपचार सम्बन्धी व्यवस्था, जीवन सुरक्षण कोष र सन्तति छात्रवृत्ति सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ । यसैगरी कोषका कर्मचारीलाई सेवाप्रति उत्प्रेरित गरी सेवा प्रवाह प्रभावकारी बनाउन पुरस्कार तथा दण्ड सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ । यी सबै व्यवस्थाहरु निश्चित कार्यविधिबाट निर्दिष्ट गरिएका छन् ।

कोष भित्रको ज्ञान व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउन, व्यवस्थापकीय तहमा रहेका कर्मचारीहरुको नेतृत्वकला र निर्णय क्षमता विकास गरी उत्तराधिकारी योजना सुनिश्चित गर्न र कर्मचारीहरु बीच समूहगत कार्यप्रणालीको विकास गर्न वरिष्ठ कार्यकारी मञ्चको व्यवस्थालाई थप प्रभावकारी बनाउँदै लगिएको छ । यसअन्तर्गत Knowledge Sharing जस्ता कार्यक्रम सञ्चालन गरी कर्मचारीले हासिल गरेको ज्ञानलाई सम्बन्धित विभाग तथा शाखामा कार्यरत कर्मचारीहरुमा आदन-प्रदान गर्ने प्रणालीको विकास गरिएको छ ।

२.३.१ **उपलब्ध मानव संसाधनको विश्लेषण:** कोषमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कार्यरत जम्मा ३९७ जना कर्मचारी मध्ये २२२ जना अधिकृत स्तरका र १७५ जना सहायक स्तरका कर्मचारी रहेका छन् । सोको विवरण देहाय अनुरुप रहेकोछ :

(क) **लिङ्गको आधारमा:** कोषमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८मा कार्यरत जम्मा ३९७ जना मध्ये ३०५ जना पुरुष कर्मचारी र ९२ जना महिला कर्मचारी कार्यरत रहेका छन ।

तालिका नं.२.३.१(क)

लिङ्ग	अधिकृत स्तर		सहायक स्तर		जम्मा	प्रतिशत
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	
पुरुष	183	46.10	122	30.73	305	76.83
महिला	39	9.82	53	13.35	92	23.17
कुल जम्मा	222		175		397	100

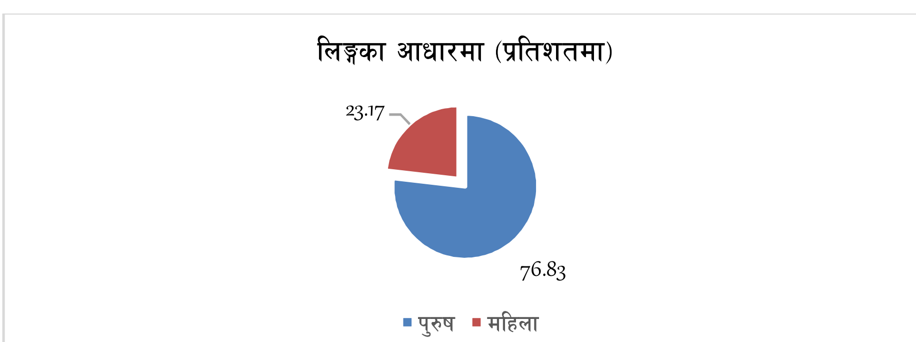

(ख) **उमेरको आधारमाः** कोषमा २१ वर्ष पूरा गरी पुरुषको हकमा ३५ वर्ष र महिलाको हकमा ४० वर्ष ननाघेको व्यक्तिले सेवा प्रवेश गर्नसक्ने र उमेर ५८ वर्ष वा तोकिएको पदावधि पूरा भएपछि अवकाश पाउने व्यवस्था छ । उमेरको आधारमा कर्मचारीहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ :

तालिका नं.२.३.१(ख)

उमेर समूह	अधिकृत स्तर		सहायक स्तर		जम्मा	
	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत	संख्या	प्रतिशत
२१ वर्षदेखि ३० वर्षसम्म	3	0.76	27	6.8	30	7.56
३१ वर्षदेखि ४० वर्षसम्म	60	15.11	96	24.2	156	39.29
४१ वर्षदेखि ५० वर्षसम्म	37	9.32	5	1.26	42	10.58
५० देखि ५८ वर्षसम्म	122	30.73	47	11.8	169	42.57
	222		175		397	100

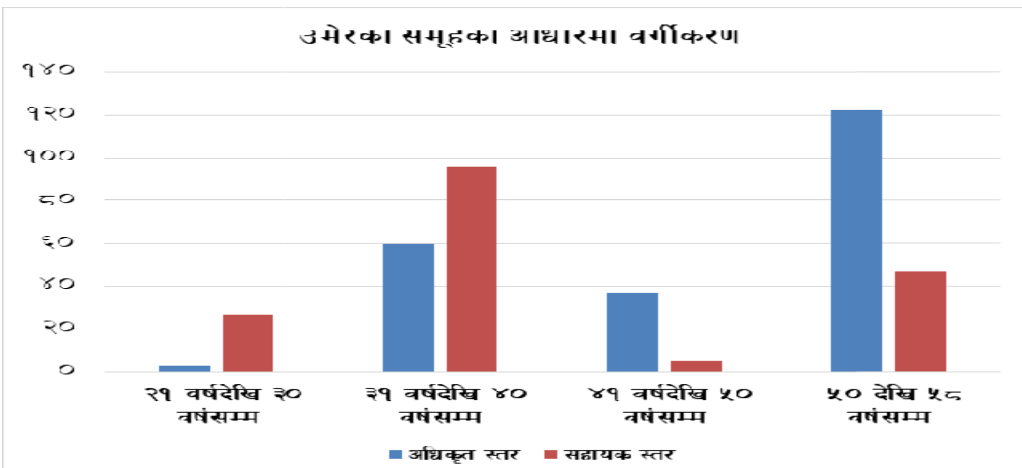

(ग) **शैक्षिक योग्यताको आधारमाः** कोषको सहायक स्तर, तह ५ को पदमा सेवा प्रवेश गर्न स्नातक तह र अधिकृत स्तर, तह ६ को पदमा सेवा प्रवेश गर्न स्नातकोत्तर तह वा सो सरहको शैक्षिक योग्यता भएको हुनु पर्ने व्यवस्था छ । साथै, विशेष योग्यताका आधारमा नियुक्त हुने कर्मचारीहरुको विशेष शैक्षिक योग्यता निर्धारण गरी सेवा प्रवेशको व्यवस्था गरिएको छ । शैक्षिक योग्यताका आधारमा कर्मचारीहरुको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ :

तालिका नं.२.३.१(ग)

उपाधि	अधिकृत स्तर संख्या	सहायक स्तर संख्या	जम्मा
स्नाकोत्तर वा सो भन्दामाथि	132	33	165
स्नातक	75	85	160
प्रवीणता प्रमाणपत्र तह	13	10	23
एस. एल. सी. वा सो भन्दा कम	4	45	49
	224	173	397

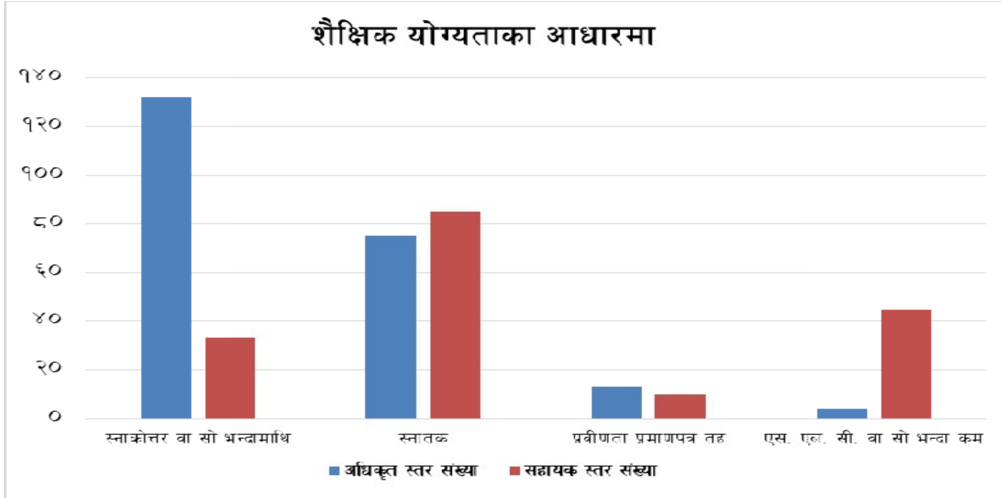

२.३.२ **तालिम तथा विकासः** कोषका कर्मचारीहरुलाई समयानुकुल ज्ञान सीपमा दक्ष र प्रतिष्पर्धी बनाई कोषको उत्पादकत्व वृद्धि गर्न आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा २७४ कर्मचारीलाई स्वदेश र ७ जना कर्मचारीलाई विदेशमा गरी जम्मा २८१ कर्मचारीहरुलाई तालिम तथा सेमिनार, गोष्ठी, सभा-सम्मेलन, अवलोकन भ्रमण र अध्ययन भ्रमणमा सहभागी गराइएको छ ।

२.३.३ **कर्मचारी कल्याणकारी गतिविधिः** कोषले आफ्ना कर्मचारीहरुका लागि विभिन्न कल्याणकारी गतिविधिहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ । आफ्ना कर्मचारीको स्वास्थ्यप्रतिको संवेदनशीलतालाई दृष्टिगत गरी औषधि उपचार सुविधाको व्यवस्था गरेको छ । यसका साथै व्यक्तिगत दुर्घटना वीमा, काजकिरिया खर्च, प्रसूति तथा प्रसूति स्याहार खर्च,पोशाक खर्च, आन्तरिक पर्यटन भ्रमण खर्च आदि सुविधाहरु प्रदान गर्दै आएको छ । साथै, कर्मचारीहरुको सेवाकालीन आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी विभिन्न प्रकारका सापटी सुविधाहरु समेत प्रदान गर्ने व्यवस्था गरिएको छ । कर्मचारी सुविधाका विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७७/७८मा २७ जना कर्मचारीले कडा रोग औषधि उपचार सुविधा,२१ जना कर्मचारीले काजक्रिया खर्च, २७ जना कर्मचारीले प्रसूति तथा प्रसूति स्याहार खर्च र ४०९ जना कर्मचारीले आन्तरिक पर्यटन भ्रमणको सुविधा उपभोग गरेका छन् ।

२.३.४ **मानव संसाधन लेखाङ्कनः** कोषका मानव संसाधन लेखाङ्कनका लागि कर्मचारीहरुको व्यवहारजन्य आचरण जस्तैः बफादारिता, कौशल, उत्प्रेरणा तथा प्रभावकारी अन्तरक्रिया, सञ्चार र निर्णयको क्षमता जस्ता गुणहरुलाई मूल आधारका रुपमा लिईएको छ । मानव स्रोत व्यवस्थापन तथा विकास खर्चलाई मानव स्रोत पूँजी निर्माणमा गरिएको लगानीको रुपमा लिईएको छ ।

कोषका ३९७ कर्मचारीले करिब ६ लाख सञ्चयकर्तालाई सेवाप्रवाह गरिरहेका छन् । आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा प्रति कर्मचारी आय रु.६ करोड ५४ लाख रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८मा प्रति कर्मचारी आय रु.६ करोड ४६लाख रहेको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८मा प्रति कर्मचारी खर्च रु.१७ लाख २६ हजार रहेकोमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा प्रति कर्मचारी खर्च रु.१६ लाख ३९ हजार रहेको छ । त्यस्तै आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा मानव संसाधान विकास अन्तर्गत प्रति कर्मचारी औसत खर्च रु.२९ हजार भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सो खर्चमा कमी भई प्रति कर्मचारी औसत खर्च रु.१० हजार भएको छ ।

२.४ संस्थागत सुशासन

कोषमा कार्यकुशलता अभिवृद्धि गरी सञ्चयकर्ताको अधिकतम हित सुनिश्चित गर्न, आर्थिक अनुशासन कायम गर्न, स्रोतको कुशल व्यवस्थापन गर्न, जोखिम न्यूनीकरण गर्न, मानव संसाधनको उचित व्यवस्थापन गर्न, सूचना प्रविधिको अधिकतम प्रयोग गर्न, सम्पत्ति व्यवस्थापन गर्न, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन र सञ्चयकर्ता सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन *कर्मचारी सञ्चय कोष, संस्थागत सुशासन निर्देशिका, २०७१* कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ ।

पारदर्शिता, जवाफदेहिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता, निष्पक्षता र तटस्थता, सहकार्य र सहभागिता, नतिजा उन्मुख, सेवाको गुणस्तरमा निरन्तर सुधार जस्ता मूल्य मान्यताका आधारमा कोषका क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएका छन् । कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ तथा कोषसँग सम्बन्धित प्रचलित कानूनमा उल्लिखित जिम्मेवारीका साथै कोषबाट सम्पादन हुने कार्य सम्बन्धी नीतिगत विषय कोषको सञ्चालक समितिको अधिनमा रहेको छ । सञ्चालक समितिले कोषका प्रशासकलाई र प्रशासकले अन्तर्गतका कर्मचारीलाई आवश्यक अधिकार प्रत्यायोजन तथा निर्देशन दिन सक्ने व्यवस्था रहेको छ । त्यस्तो निर्देशनको समयभित्रै पालना गर्नु सम्बन्धित कर्मचारीको कर्तव्य हुनेछ ।

कोषको संस्थागत सुशासन निर्देशिका, २०७१ मा भएका व्यवस्था लगायत प्रचलित कानून, नियम तथा निर्देशनहरु सबै पक्षबाट पालना हुने र वित्तीय स्वार्थ भएका क्रियाकलापमा संलग्न हुने तथा संस्थाको हित विपरीतका कार्य कसैले पनि गर्न गराउन नपाउने व्यवस्था सहितको आचार संहिता निर्माण गरिएको छ । कोषको सञ्चालक समिति तथा अन्य समिति उपसमितिहरुको भूमिका तथा जिम्मेवारी स्पष्ट रुपमा व्यवस्था गरिएको छ । यसको साथै कोषका लागि बाध्यकारी कानूनी व्यवस्थाहरु तथा नेपाल सरकारका निर्देशनहरु कोषले पूर्ण रुपमा परिपालना गरेको छ ।

कर्मचारी सञ्चय कोष, संस्थागत सुशासन निर्देशिका, २०७१ मा कोषसँग सम्वन्धित सबै पक्षहरुको आचार संहिता तथा सोको पालना सम्बन्धी व्यवस्था गरिएको छ । कोषको काम कारवाहीको विषयमा सञ्चयकर्ता तथा सरोकारवालाहरुलाई नियमित रुपमा जानकारी दिन कोषको मानव संसाधन तथा आन्तरिक व्यवस्थापन विभागका प्रमुखलाई कोषको प्रवक्ता तोकिएको छ ।

कोषमा संस्थागत सुशासनका असल प्रचलनलाई प्रभावकारी रुपमा आत्मसात् गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक लेखापरीक्षण, जोखिम व्यवस्थापन रणनीति लगायत सम्पत्ति तथा दायित्वको अध्ययन तथा विश्लेषण जस्ता विषयहरुमा कोषले आफ्ना क्रियाकलापहरुलाई केन्द्रित गर्दै आएको छ । कोषको आवश्यकता अनुरुप नयाँ नीति, नियम तथा कार्यविधिहरुको तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिएको छ भने साविकका केही नीति, नियम, कार्यविधिहरुमा समसामयिक परिमार्जन तथा सुधार समेत गरिएको छ ।

कोषका कारोबार तथा वित्तीय विवरणहरुको त्रैमासिक रुपमा प्रकाशन गर्ने तथा लेखापरीक्षण समयमा नै सम्पन्न गरी नियमितरुपमा सार्वजनिक गर्दै आईरहेको छ । कोषले वित्तीय प्रतिवेदनलाई राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय मापदण्ड अनुसार बनाउने क्रममा नियमित सुधार गर्दै जाने नीति अनुरुप आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखिको वित्तीय विवरणलाई नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान (NFRS) अनुरुप तयार गर्दै आइरहेको छ ।

२.५ व्यवसायिक मूल्य मान्यता तथा नैतिकता

कोष अग्रणी सामाजिक सुरक्षा प्रदायक संस्था भएकाले सञ्चयकर्तालाई विभिन्न प्रकारका सामाजिक सुरक्षा सुविधाहरु र वित्तीय सुविधाहरु प्रदान गर्दै आएको छ । सञ्चय कोष रकमको सुरक्षा गरी सामाजिक सुरक्षा सुविधाहरुको सुव्यवस्थापनद्वारा सञ्चयकर्तालाई अधिकतम सन्तुष्टि प्रदान गर्नु कोषको मूल लक्ष्य रहेको छ । सञ्चयकर्ताको आवश्यकता र अपेक्षा अनुरुप सञ्चयकर्तामुखी कार्य पद्धति अवलम्वन गर्नु र कोषको सेवा प्रवाह प्रणालीलाई मितव्ययी, पारदर्शी, सहभागितामूलक र उत्तरदायी बनाउनु सञ्चयकर्ता सेवा व्यवस्थापनको उद्देश्य रहेको छ ।

कोषले लिएका उद्देश्य प्राप्तिका लागि निश्पक्षता, तटस्थता, जवाफदेहिता, पारदर्शिता, सेवाको गुणस्तरमा निरन्तर सुधार, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता, नतिजा उन्मुख, सहकार्य र सहभागिता जस्ता विषयहरुलाई आफ्नो व्यावसायिक मान्यताका रुपमा आत्मसात् गरेको छ । सेवा तथा कारोबारमा गुणस्तर कायम गर्ने कार्य भईरहेको छ । कोषका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरुलाई पेशागत निष्ठा, दक्षता, व्यावसायिकता र इमानदारिता जस्ता नैतिक मापदण्डका आधारमा व्यवस्थापन गरिएको छ ।

कोषबाट सञ्चयकर्तालाई विना भेदभाव सेवा प्रदान गर्ने, आवश्यकता र अपेक्षा अनुकूलका सेवाहरु पहिचान गरी सेवा तथा सुविधा विस्तार गर्ने, सञ्चयकर्ता वडापत्रको व्यवस्था गर्ने,एकीकृत सेवा प्रवाह गर्ने, सेवा प्रक्रिया सरल र सहज बनाउने र सेवा प्रवाहमा नवीनतम् प्रविधिको उपयोग गर्ने गरिएको छ । कोषले सम्पादन गरेको काम कारवाहीको गुणस्तर,प्रभावकारिता तथा त्यसमा हुन सक्ने त्रुटीको सम्बन्धमा गुनासो सुन्न गुनासो पेटिका र विद्युतीय माध्यमवाट सञ्चयकर्ताको सुझाव तथा गुनासाहरुको व्यवस्थापन गर्न Grievance Management System सञ्चालन गरिएको छ ।

कोषले नेपाल सरकार, अर्थमन्त्रालयबाट प्राप्त निर्देशन तथा कोषका कानूनी व्यवस्थाहरुको पूर्ण रुपमा अनुपालना गर्दै आएको छ । कोषका गतिविधिलाई पारदर्शी रुपमा सञ्चालन गर्न तथा सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन कार्यान्वयनमा ल्याएका ऐन,नीति, नियम, निर्देशन तथा कार्यविधिहरुको सूची *परिशिष्ठ-१* मा समावेश गरिएको छ ।

२.६ सूचना प्रवाह प्रणाली

क) आन्तरिक सूचना प्रणाली

कोषले दैनिक रुपमा सञ्चालन गर्नुपर्ने कार्यहरुलाई प्रभावकारी रुपले सम्पादन गर्न आन्तरिक सूचना प्रणालीको विकास गरेको छ । प्रत्येक शाखा, महाशाखा तथा विभाग र शाखा कार्यालयहरुबीच समन्वय गर्नुपर्ने विषय तथा सूचनाहरुको व्यवस्थापनका लागि आन्तरिक मेमो, ई-मेल तथा परिपत्र मार्फत सूचना प्रवाहको व्यवस्था मिलाईएको छ । यस्ता सूचनालाई थप प्रभावकारी रुपमा प्रवाह गर्न कोषको आन्तरिक विद्युतीय सञ्चार प्रविधि (Intranet) को प्रयोग गरिएको छ ।

ख) बाह्य सूचना प्रणाली

कोषबाट सम्पादित काम/कारवाहीहरुको सम्बन्धमा सञ्चयकर्ता एवम् सरोकारवालालाई पारदर्शी रुपमा सूचनाहरु प्रवाह गर्ने प्रभावकारी प्रणालीको विकास गरिएको छ । कोषले सञ्चयकर्ताको हिसाबको वार्षिक विवरण समयमा नै तयार गरी सञ्चयकर्ता समक्ष पुर्‍याउँदै आएको छ । कोषका गतिविधिहरु एवम् कोषले प्रदान गर्दै आएका सेवा सुविधाहरुको सूचना त्रैमासिक रुपमा News Letter प्रकाशनबाट, वार्षिक रुपमा कोष पत्रिका, भित्तेपात्रो, वार्षिक प्रतिवेदन, कोषका सेवा सुविधा सम्बन्धी बुकलेट, रेडियो जिंगल, टेलिभिजन कार्यक्रम, वृत्तचित्र तथा ब्रोसर प्रकाशन मार्फत साथै कोषको वेभसाईटः www.epf.org.np मार्फत प्रवाह गर्दै आएको छ ।

कोषले सञ्चयकर्तालाई सेवा सुविधाहरुको जानकारी प्रभावकारी ढङ्गले प्रवाह गर्न समय समयमा कोष तथा सञ्चयकर्ता कार्यालय र सञ्चयकर्ता बीचमा अन्तरक्रिया कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ । सञ्चयकर्तालाई सूचना प्रवाह गर्न कोषले टेलीकोष, ई-सर्भिस, सञ्चयकर्ता SMS Service, Notice Board Service को समेत व्यवस्था गरेको छ ।

कोषको काम कारवाहीको विषयमा सञ्चयकर्ता तथा सरोकारवालालाई वा सार्वजनिक रुपमा आधिकारिक जानकारी प्रदान गर्न कोषले मानव संसाधन तथा आन्तरिक व्यवस्थापन विभागका विभागीय प्रमुखलाई प्रवक्ताको रुपमा तोकेको छ ।

२.७ संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व

कोषले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व वहन गर्ने क्रममा विभिन्न सामाजिक कार्यक्रमहरुमा समेत सहभागिता जनाउने गरेको छ । कोषले वार्षिकोत्सवको अवसरमा विभिन्न अतिरिक्त क्रियाकलापहरु र चेतनामूलक कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्दै आएको छ । कोषले विभिन्न संघ संस्थाहरु मार्फत सञ्चालन गरिने विविध प्रकारका कल्याणकारी कार्यक्रमहरुमा समेत आर्थिक सहयोग प्रदान गर्दै आएको छ । साथै कोषभित्र क्रियाशील कर्मचारी संगठनहरु मार्फत सञ्चालन गरिने विभिन्न सामाजिक क्रियाकलापहरु जस्तैः रक्तदान, ज्येष्ठ व्यक्तित्व सम्मान, शैक्षिक पुरस्कार वितरण कार्यक्रमहरुमा आर्थिक सहयोग गर्नुका साथै त्यस्ता कार्यक्रम सञ्चालनमा प्रोत्साहन र सहयोग समेत गर्दै आएको छ ।

२.८ जोखिम व्यवस्थापन

कर्मचारी सञ्चय कोषले जोखिम व्यवस्थापनको क्रियाकलापलाई संरचनात्मक रुपमा व्यवस्थित तवरले अघि वढाएको छ । कोषका कारोबारहरुमा निहित जोखिमहरुको पहिचान,विश्लेषण तथा मापन, अनुगमन तथा नियन्त्रण गर्न जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका (Risk Management Guidelines),२०७१ कार्यान्वयनमा रहेको छ । कोषको समग्र कारोबारका क्षेत्रहरुमा अन्तरनिहित सञ्चालन जोखिम, बजार जोखिम, तरलता जोखिम, परियोजना कर्जा जोखिम, सञ्चयकर्ता कर्जा जोखिम, सूचना प्रविधि जोखिम र स्थिर सम्पत्ति व्यवस्थापन जोखिमहरुको पहिचान, मापन, अनुगमन तथा नियन्त्रण तथा जोखिमहरुको व्यवस्थापन गर्ने पद्धतिको विकास गरिएको छ । बजारको व्याजदरमा हुने परिवर्तन, तरलताको माग र आपूर्तिको अवस्था, प्रविधिमा आउने परिवर्तन, ऐन, नीति नियममा गर्नुपर्ने परिवर्तन लगायत विभिन्न आन्तरिक तथा बाह्य कारणहरुले सिर्जना हुने जोखिम समेतको व्यवस्थापन गर्ने नीति लिएको छ ।

कोषको समग्र जोखिम व्यवस्थापनका साथै उपयुक्त आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको विकास तथा सुपरिवेक्षणका लागि जोखिम व्यवस्थापन समितिको व्यवस्था गरिएको छ । कोषको जोखिम व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यलाई नियमित रुपमा व्यवस्थित गर्न छुट्टै संरचनाको आवश्यकता महशुस गरी योजना, अनुगमन तथा जोखिम व्यवस्थापन विभागको गठन गरिएको छ । यस विभागले जोखिम व्यवस्थापन समितिको सचिवालयका रुपमा समेत कार्य गर्दै आएको छ । कोषले सम्पादन गर्दै आएको कारोबारको प्रकृतिका आधारमा जोखिम व्यवस्थापनका देहायका सम्भाव्य क्षेत्रहरुको पहिचान एवम् कार्यान्वयन गर्दै आएको छ :

(क) **तरलता जोखिम (Liquidity Risk):** कोषले सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकमलाई कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन,२०१९ ले निर्दिष्ट गरेको क्षेत्रमा कोषको लगानी नीति अनुरुप परिचालन गर्दै आएको छ । कोषले दैनिक कार्य सञ्चालन गर्न आवश्यक तरलता व्यवस्थापनका लागि कुल स्रोतको १.५० प्रतिशतसम्म नगद तथा बैंक मौज्दात रहने गरी विभिन्न वाणिज्य बैंकको मुद्दती निक्षेप र सरकारी सुरक्षण पत्रमा समेत लगानी गर्दै आएको छ ।

(ख) **बजार जोखिम (Market Risk):** कोषले सम्पत्ति दायित्व संरचनाभित्र रही बजार जोखिमको पहिचान गर्ने, मापन गर्ने र व्यवस्थापन गर्ने परिपाटीलाई निरन्तरता दिएको छ । बजार जोखिम नियमित रुपमा परिवर्तन भईरहने हुँदा जोखिम व्यवस्थापन गर्ने विधि तथा

प्रक्रियाहरु समेत समय समयमा आवश्यकता अनुरुप पुनरावलोकन गर्दै आएको छ । आर्थिक वर्ष २०७४/७५देखि वित्तीय बजारमा तरलताको समस्या सिर्जना भई ब्याजदरमा सुधार आएकाले कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रदान गर्ने ब्याजदरमा समेत सकारात्मक प्रभाव परेको छ ।

(ग) **सञ्चालन जोखिम (Operational Risk):** कोषको दैनिक कार्य प्रक्रियामा रहने कमी कमजोरी, मानवीय त्रुटी, आकस्मिक वा प्राकृतिक रुपमा हुने सञ्चालन जोखिमलाई व्यवस्थापन गर्न तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई सुदृढ बनाउन लेखापरीक्षण समिति तथा जोखिम व्यवस्थापन समितिको संरचनात्मक व्यवस्थाका अतिरिक्त कोषमा छुट्टै विभाग कायम गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई मजबुत गरिएको छ । वित्तीय प्रतिवेदनको अनुपालन र सोमा रहने जोखिमलाई न्यून गर्न कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन,२०१९ र ऐन अन्तर्गत बनेका नीति, नियम तथा कार्यविधिहरुमा समयानूकल पुनरावलोकन गरिएको छ ।

(घ) **कर्जा जोखिम (Credit Risk):**कोषले परियोजनाहरुको समुचित जोखिम विश्लेषण पश्चात् परियोजनामा लगानी गर्ने नीति लिएको छ । नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेका संस्थामा ऋण प्रवाह गर्दा नेपाल सरकारको जमानत लिई कर्जामा रहने जोखिमलाई समुचित व्यवस्थापन गर्ने गरेको छ । साथै,कोषले मुद्दती निक्षेपमा लगानी गर्दा सम्बन्धित बैंकहरुको त्रैमासिक रुपमा प्रकाशित तथ्याङ्कको आधारमा Credit Rating गरी निहित जोखिम व्यवस्थापन तथा न्यूनीकरण गर्ने गरिएको छ ।

(ङ) **सूचना प्रविधि सम्बन्धी जोखिम (IT Related Risk):** सूचना प्रविधिमा देखिने जोखिम न्यूनीकरण गर्न कोषमा विपद् व्यवस्थापन योजना,२०७१ कार्यान्वयनमा ल्याईएको छ । यसबाट सूचना प्रविधिमा देखिने जोखिमको पहिचान, मापन, अनुगमन र आन्तरिक नियन्त्रण गर्ने परिपाटीको विकास भएको छ । कोषले यस सम्बन्धी जोखिम न्यूनीकरण गर्न सूचना प्रविधि नीति, २०७१ कार्यान्वयनमा ल्याएको र दीर्घकालीन रुपमा सम्पन्न गर्नुपर्ने जोखिम व्यवस्थापन कार्यका लागि दीर्घकालीन सूचना प्रविधि रणनीति कार्यान्वयन गरिएको छ ।कोषको आफ्नो आधुनिक डाटा सेन्टर तयार गरी सञ्चालनमा ल्याउने कार्य अगाडि बढाईएको छ ।

(च) **सञ्चयकर्ता कर्जा जोखिम (Contributors Credit Risk):** कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रदान गर्दै आएका विभिन्न कर्जा तथा सापटीहरुको जोखिमलाई न्यूनीकरण गर्न कर्जाको अनुगमन तथा नियन्त्रण प्रणालीको विकास गरिएको छ । वार्षिक रुपमा कर्जाको अवस्थाको पुनरावलोकन गर्नुका साथै धितोको नियमित रुपमा स्थलगत निरीक्षण समेत गर्ने परिपाटीको विकास गरिएको छ ।

२.९ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

कोषको कारोबार एवम् लेखाङ्कनका सम्पूर्ण क्षेत्रमा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न महत्वपूर्ण आर्थिक कारोबार हुने क्षेत्रहरुमा निहित जोखिम पहिचान गरी प्राथमिकताका साथ नियन्त्रण र न्यूनीकरण गर्ने पद्धतिको विकास गरिएको छ ।

कोषको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीमा सुधार गर्न तथा संस्थागत सुशासन सुनिश्चित गर्न नेपाल सरकारबाट स्वीकृत कर्मचारी सञ्चय कोष (आर्थिक प्रशासन) नियमावली, २०६८ मा कोषमा एक स्वतन्त्र लेखापरीक्षण समितिको व्यवस्था गरिएको छ । उक्त समिति अन्तर्गत रहेर स्वीकृत लेखापरीक्षण कार्ययोजना अनुरुप कोषको लेखापरीक्षण विभागले विभिन्न विभाग तथा शाखा कार्यालयहरुको कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्दैआएको छ । आन्तरिक लेखपरीक्षणलाई प्रभावकारी बनाउनबाह्य विज्ञहरुको संलग्नतामा कोषका कर्मचारी सामेल भई आन्तरिक लेखापरीक्षण गर्ने प्रक्रिया अघि बढाईएको छ । साथै, स्वीकृत बजेट तथा कार्यक्रम अनुरुप आन्तरिक नियन्त्रणका लागि आर्थिक प्रशासन विभाग र योजना, अनुगमन तथा जोखिम व्यवस्थापन विभाग मार्फत सुपरिवेक्षणको व्यवस्था प्रभावकारी बनाउँदै लगिएको छ ।

कोषको समग्र लेखाङ्कन प्रणालीमा सुधार गर्न आन्तरिक तथा अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा औंल्याइएका बेरुजु फछ्र्यौट सम्बन्धी काम कारवाहीमा प्रभावकारिता ल्याउन बेरुजु फछ्र्यौट,मूल्याङ्कन तथा अनुगमन समिति सक्रिय रहेको छ ।

कोषको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई दिगो बनाउन लेखापरीक्षण गरिने क्षेत्र तथा शाखा, विभागको कारोबारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका कमी कमजोरीहरुमा स्वतन्त्र रुपमा सुझाव सहितको प्रतिवेदन लेखापरीक्षण समितिमा पेश गर्ने गरिएको छ । फलस्वरुप कोषको कारोबारको लेखाङ्कनमा यस वर्ष समेत सुधार आएको छ ।

कोषले जोखिम व्यवस्थापनको लागि आन्तरिक नियन्त्रण तथा सुपरिवेक्षण प्रणालीको स्थापना गरेको छ । कोषमा विभिन्न विभाग⁄शाखाहरुमा कार्यरत कर्मचारीहरुको तहगत कार्य विवरणको साथै कर्तव्य र अधिकार तोकिएको छ । आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीको प्रभावकारिताको लागि कोषका विभिन्न विभाग तथा शाखाकार्यालयहरुले सम्पादन गर्ने कामको अनुगमन तथा मूल्याङ्कनको मापदण्ड तथा कार्यविधिसमेत व्यवस्था गरिएको छ । कोषको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रभावकारी बनाउन तथा कोषको कार्यलाई सहज, सरल तथा जोखिम रहित तुल्याउन विभिन्न नियमावली, नीति तथा कार्यविधिहरू तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याइएको छ । यसको विस्तृत विवरण *परिशिष्ठ-१* मा समावेश गरिएको छ ।

परिच्छेद - ३
कोषको आन्तरिक तथा बाह्य पक्षको विश्लेषण

३.१ कोषको आन्तरिक वातावरण

कोषको विद्यमान कानूनी व्यवस्था, सेवा प्रवाहमा निरन्तर स्तरोन्नति हुँदै गएको अवस्था, प्रविधिको प्रयोगमा भइरहेको बढोत्तरी, कर्मचारीहरुमा विकास भईरहेको व्यावसायिकता, सामाजिक सुरक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धी अनुभव र निरन्तर वृद्धि भइरहेको आर्थिक स्रोतका कारण सामाजिक सुरक्षाका थप कार्यक्रमहरु लागू गर्न वा चालु रहेका कार्यक्रमहरुमा परिमार्जन गर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । कोष भित्र नियमित रुपमा नयाँ पुस्ताका कर्मचारीको प्रवेशले व्यवस्थापकीय कौशलको विकासको सम्भावना बढाएको छ । कोषका क्रियाकलापहरुलाई नियमित, पारदर्शी एवम् प्रभावकारी बनाउन आन्तरिक नियम, निर्देशिका र कार्यविधिहरु कार्यान्वयन गरिएको छ ।

देशको अग्रणी सामाजिक सुरक्षण संस्थाको रुपमा स्थापित हुन कोषले नेपाल सरकार अर्थ मन्त्रालय, सम्बन्धित अन्य सरकारी निकाय, रोजगारदाता, श्रम संगठनहरु एवम् नीति निर्मातासँग पर्याप्त सहकार्य गर्नुपर्ने आवश्यकता रहेको छ । स्थानीय स्तरमा सेवा प्रवाह गर्न संघीय संरचना अनुरुप कोषले रुपान्तरित हुँदै जानु पर्ने, प्रविधिको प्रयोग मार्फत Virtual Service लाई बढावा दिँदै जानु पर्ने तथा सामाजिक सुरक्षाको संस्थागत विकास तथा सञ्चयकर्ताको अपेक्षा अनुरुपका योजना सञ्चालनका लागि थप प्रयास गर्न आवश्यक देखिएको छ ।

३.२ कोषको बाह्य वातावरण

अन्तरराष्ट्रिय मुद्रा कोषले विश्व अर्थतन्त्रमा सन् २०२१ मा ६.१ प्रतिशतले गिरावट आएकोमा सन् २०२२ मा ३.६ प्रतिशत आर्थिक वृद्धि हुने प्रक्षेपण गरेको छ । खासगरी विकसित तथा उदाउँदा अर्थतन्त्रहरुमा खोपको उपलब्धता, कोभिड-१९ को फैलावटको अवस्था, सरकारी राहत तथा पुनरोत्थान आदि कारणले यस्तो प्रक्षेपण गरिएको हो । नेपाल लगायत अन्य उदाउँदा तथा विकासशील एसियाली अर्थतन्त्रहरुले सन् २०२० मा १.१० प्रतिशतको गिरावट ब्यहोरेकोमा सन् २०२१ मा ७.२ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धि हासिल गर्ने प्रक्षेपण रहेकोमा २०२२ मा यो प्रक्षेपण ६.३ रहेको छ । कोभिड-१९ बाट प्रभावित विश्व अर्थतन्त्र पुनरुत्थानको दिशामा अघि बढेको छ । सन् २०२० मा ३.१ प्रतिशतले संकुचनमा गएको विश्व अर्थतन्त्र सन् २०२१ मा केही सुधार भएकोमा पुनः रसिया र यूक्रेनबीच जारी द्वन्द्वबाट विश्व मुद्रास्फीतिमा भने ठूलो चाप पर्न थालेको छ । यो युद्ध लम्बिन सक्ने, रसियामाथि थप प्रतिबन्ध लाग्न सक्ने र पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यमा थप वृद्धि हुन सक्ने अनुमानका आधारमा सन् २०२२ मा विश्व अर्थतन्त्र ३.६ प्रतिशतले मात्र विस्तार हुने अन्तर्राष्ट्रिय मुद्रा कोषको प्रक्षेपण छ । सन्२०२० मा विकसित र विकासोन्मुख मुलुकहरुको मुद्रास्फीति क्रमशः ०.७ प्रतिशत र ५.१ प्रतिशत रहेकोमा सन् २०२१ मा क्रमशः २.८ प्रतिशत र ५.५ प्रतिशत रहेको छ । जारी द्वन्द्वका कारण सन् २०२२ मा विकसित मुलुकहरुको मुद्रास्फीति ५.७ प्रतिशत पुग्ने कोषको प्रक्षेपण रहेकोमा विगत केही महिनाको अवस्था हेर्दा यो अझै बढ्न सक्ने देखिएको छ ।

कोभिड-१९ महामारीबाट प्रभावित अर्थतन्त्रको पुनरुत्थानका लागि केन्द्रीय बैंकहरुले लचिलो मौद्रिक नीति अवलम्बन गर्दै परिमाणात्मक सहजीकरण, पुनरुत्थान लक्षित सम्पत्ति खरिद, पुनरकर्जा एवम् दीर्घकालीन तरलता सुविधा जस्ता उपकरणहरु प्रयोगमा ल्याएका कारण विश्व अर्थतन्त्र विगतको ऋणात्मकबाट सकारात्मक दिशामा लागेको थियो । तर हाल रसिया र युक्रेनबीच जारी युद्धको कारणले हुन गएको उच्च मुद्रास्फीति नियन्त्रण गर्न क्रमशः केन्द्रीय बैंकहरुले संकुचनकारी मौद्रिक

नीति अवलम्बन गरेकोले ब्याजदरमा वृद्धि हुन गएको छ भने आर्थिक पुनरुत्थान तथा वृद्धिमा समेत नकारात्मक प्रभाव पर्ने अवस्था देखिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को आर्थिक सर्वेक्षण अनुसार आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा नेपालको अर्थतन्त्रमा २.१२ प्रतिशतले गिरावट आएकोमा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा ३.५ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर रहेको थियो । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा ५.८ प्रतिशतको आर्थिक वृद्धिदर प्राप्त हुने अनुमान रहेको छ । यसैगरी आ.व. २०७७/७८ मा उपभोक्ता मुद्रास्फीति दर ३.५ प्रतिशत रहेकोमा चालु आर्थिक वर्ष २०७८/७९ मा ६.५ प्रतिशतको औसत मुद्रास्फीति रहेको छ । आगामी आर्थिक वर्ष २०७९/८० मा मुद्रस्फीतिलाई ६.५ प्रतिशतमा सीमित गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । नेपाल राष्ट्र बैंकको समग्र अर्थतन्त्रको विवरण अनुसार आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा विप्रेषण आप्रवाह रु.९६१.१ अर्ब रहेकोमा चालु आ.व. २०७७८/७९ को फाल्गुण महिनासम्ममा यस्तो रकममा १.७ प्रतिशतले संकुचन भई रु.६३१.१९ अर्ब प्राप्त भएको छ । आर्थिक वर्ष २०७८/७९ को फाल्गुनसम्म बैक तथा वित्तीय संस्थाको निक्षेप परिचालन गत वर्षको साही अवधिको तुलनामा ४.१ प्रतिशतले वृद्धि भई रु.४८ खर्व ५५ अर्व भएको छ भने बैक तथा वित्तीय संस्थाबाट प्रवाह भएको कर्जा १२.८ प्रतिशतले वृद्धि भई रु. ४६ खर्व ७ अर्ब पुगेको छ । यसरी आयातमा अत्यधिक वृद्धि देखिएको, विप्रेषण रकम घटेको, पूँजीगत खर्च न्यून भएको तथा कर्जाको वृद्धि निक्षेप वृद्धिको तुलनामा उच्च रहेको कारण बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको तरलतामा अत्यधिक चाप परी ब्याजदरमा उच्च वृद्धि भएको छ ।

बैंकिङ प्रणालीको तरलतामा चाप परेका कारण आर्थिक वर्ष२०७८/०७९ मा अल्पकालीन ब्याजदरमा वृद्धि भएको छ । यस अवधिमा वाणिज्य बैंकहरुले निक्षेपमा प्रवाह गर्ने भारित औसत ब्याजदर ६.९३ प्रतिशत तथा कर्जामा लिने भारित औसत ब्याजदर १०.६० प्रतिशत रहेको छ । २०७८ बैशाखमा यस्तो ब्याजदर क्रमशः ४.७६ र ८.७३ रहेको थियो । २०७८ बैशाखमा बाणिज्य बैंकहरुको औसत आधार दर ६.८३ प्रतिशत रहेकोमा २०७९ बैशाखमा यो दर ९.३० प्रतिशत रहेको छ । गत आर्थक वर्ष को उत्तरार्धमा आएको कोभिड-१९ को दोस्रो लहरले नेपालमा संक्रमण तथा मृत्युदर निक्कै बढाएको थियो तर यस आर्थिक वर्षमा खोप पर्याप्त मात्रामा उपलब्ध हुन सकेको कारण आर्थिक गतिविधिमा सुधार देखिन थालेको छ ।

कोषले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सञ्चयकर्ताको मासिक बचतका रुपमा सङ्कलन गरेको रु.४१ अर्ब ८० करोड रकम देशका विभिन्न बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुले सङ्कलन गरेको वार्षिक निक्षेप रकमको करिब ८.६१ प्रतिशत रहेको छ । यसबाट देशको वित्तीय स्रोत सङ्कलनमा कोषको भूमिका महत्वपूर्ण देखिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोषको कुल स्रोत रु ४ खर्ब ४५ अर्ब र कुल कर्जा तथा लगानी रु. ४ खर्ब ३७ अर्ब रहेको छ । कोषको उक्त कुल स्रोत र कर्जा देशको बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको कुल निक्षेप परिचालन र कुल प्रवाहित कर्जाको क्रमशः९.१७ र ९.४९ प्रतिशत रहेको छ । कोषको कुल स्रोतलाई मुलुकको अर्थतन्त्रको आकार र वित्तीय संरचनामा रहेको सम्पत्तिको मात्रासँग तुलना गर्दा क्रमशः करिब ९.९० र ४.७१ प्रतिशत रहेको छ । विगत ५ वर्षको कोषको कुल स्रोत/सम्पत्ति मुलुकको अर्थतन्त्रको आकार र वित्तीय संरचनामा रहेको सम्पत्तिको मात्रासँगको तुलना तथा मुलुकको आ.व. २०७७/७८ को वित्तीय संरचना देहाय बमोजिम रहेको छ ।

तालिका नं.३.२

रु. करोडमा

आर्थिक वर्ष	कोषको कुल सम्पति	प्रणाली कुल सम्पति रु.	कुल ग्राहस्थ उत्पादन	वित्तिय प्रणालीको कुल सम्पतिमा कोषको सम्पति	कुल ग्राहस्थ उत्पादनमा कोषको सम्पति
2073/ 74	27,503.00	470,828.00	267,449.00	5.84	10.28
2074/ 75	31,201.00	560,144.00	303,103.00	5.57	10.29
2075/ 76	34,240.00	636,576.00	346,432.00	5.38	9.88
2076/ 77	38,681.00	765,926.00	376,704.00	5.05	10.27
2077/ 78	44,566.00	946,215.00	450,368.00	4.71	9.90

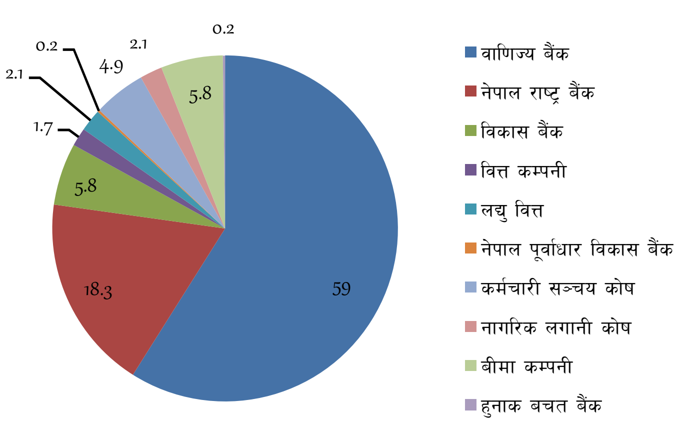

नेपालको वित्तीय संरचना (प्रतिशतमा)

स्रोत: नेपाल राष्ट्र बैंक वार्षिक प्रतिवेदनहरु

मुलुकको वित्तीय बजारमा समय समयमा देखिएका उतार चढाव, सानो आकारको पूँजी बजार, लगानीमैत्री वातावरणको कमीको कारण कोषको दीर्घकालीन वित्तीय स्रोतको प्रभावकारी व्यवस्थापन गरी सञ्चयकर्तालाई उचित प्रतिफल दिने विषय विगतमा निकै चुनौतिपूर्ण रह्यो । यसको परिणामस्वरुप सहजरुपमा प्रवाह हुने सञ्चयकर्ता सापटीको अंश बढ्दै गयो । उत्पादनशील एवम् पूर्वाधार विकासको क्षेत्रमा लगानी विस्तार गर्ने कार्यमा भने सन्तोषजनक प्रगति हुन सकेन ।

चुक्ता पूँजीको वृद्धिसँगै बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुको लगानी गर्ने क्षमता वृद्धि भएको, पूर्वाधार विकास बैंक स्थापना भई सञ्चालनमा रहेको तथा अन्य संस्थागत लगानीकर्ताहरुको समेत लगानी गर्ने क्षमता वृद्धि हुँदै गएको छ । देश आर्थिक समृद्धितर्फ उन्मुख भईरहेको र नेपाललाई अति कम विकसित मुलुकबाट विकासशील मुलुकमा स्तरोन्नति गर्न र सन् २०३० सम्ममा दिगो विकासका लक्ष्यहरु हासिल गर्न ठूलो परिमाणमा वित्तीय स्रोतसाधनको आवश्यकता पर्ने भएकाले भविष्यमा दीर्घकालीन बचतको प्रवर्द्धन र लगानीका अवसरहरु वृद्धि हुने सम्भावना रहेको छ ।

नेपाल सरकाले योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा ऐन, २०७४ बमोजिम निजी तथा अनौपचारिक क्षेत्रमा कार्यरत कामदार तथा कर्मचारीहरुको लागि योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा योजना सामाजिक सुरक्षा कोष मार्फत सञ्चालन गर्ने गरी २०७६ श्रावण महिनादेखि अनिवार्य गरेको छ । यो व्यवस्थाका कारण कोषले निजी क्षेत्रका सञ्चयकर्तालाई कोषमा आवद्ध गर्ने प्रक्रियामा केही न्यूनता आएको छ । यसले कोषको कार्यक्षेत्र सार्वजनिक क्षेत्रतर्फ बढी केन्द्रित हुन गई दीर्घकालीन स्रोत

परिचालनमा केही असर गरेको छ । तथापि नेपाल सरकारले निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ बमोजिम २०७६ साउन १ गतेदेखि नियुक्त हुने राष्ट्रसेवक कर्मचारीका लागि योगदानमा आधारित निवृत्तभरण प्रणाली लागू गरी कोषलाई उक्त योजना सञ्चालनको जिम्मेवारी प्रदान गरेको छ । कोषले उक्त प्रणाली कार्यान्वयन गर्न शुरु गरिसकेकाले स्रोत परिचालनमा थप सहयोग पुग्ने देखिन्छ ।

३.३. कोषको सवल पक्ष, दुर्वल पक्ष एवम् अवसर र चुनौतीको विश्लेषण

कोषको भावी रणनीति, दीर्घकालीन लक्ष्य, अवकाश कोष तथा सामाजिक सुरक्षाको व्यवस्थापन सम्बन्धी नेपाल सरकारका मौजुदा नीतिगत व्यवस्था, कोषको वर्तमान व्यावसायिक, वित्तीय एवम् सांगठनिक अवस्था, एवम् आन्तरिक तथा बाह्य वातावरण समेतको आधारमा कोषका सवल पक्ष, दुर्वल पक्ष एवम् अवसर र चुनौतीलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ :

(क) सवल पक्ष(Strength)

सवल पक्ष

- कोषको दायरा र कार्यक्षेत्रमा व्यापक सुधार,
- कानूनबाट कोषको स्रोतको निरन्तरताको प्रत्याभूतिका कारण प्रत्येक वर्ष स्रोतमा वृद्धिको सुनिश्चितता,
- कानूनले सञ्चित कोष रकममा सुरक्षाको प्रत्याभूति,
- अवकाश कोषको रुपमा कोषको आयमा आयकर नलाग्ने व्यवस्था,
- आवास परियोजनाको लागि जग्गाको हदबन्दी नलाग्ने सुनिश्चितता,
- सामाजिक सुरक्षाका क्षेत्रमा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध तथा सहकार्य,
- आधुनिक सूचना प्रविधिको प्रभावकारी उपयोगको संरचना,
- कोषरहित दायित्व (Non Funded Liabilities) नरहेको,
- मितव्ययी कार्य प्रणाली र छरितो संगठन,
- नियमित रुपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न तथा वित्तीय अनुशासन र जवाफदेहिता कायम,
- संघीय संरचना अनुरुप कार्यालय सञ्चालन,
- समान प्रकृतिका अन्य निकायहरुले प्रदान गर्ने सुविधा तथा प्रतिफल दर भन्दा कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रदान गरेको सुविधा तथा प्रतिफल दर उच्च रहेको,
- नेपाल सरकारले लागू गरेको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण योजना कार्यान्वयनको लागि कोषलाई जिम्मेवारी प्रदान भई कोषले कार्य सञ्चालन गरिसकेको ।

माध्यम

- सम्भावित दायरा विस्तारका लागि नयाँ योजना सञ्चालन,
- प्रभावकारी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, स्पष्ट नीति, निर्देशिका, कार्य प्रक्रियाको सुनिश्चितता,
- अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका प्रचलित मार्गदर्शनको पालना
- सुरक्षा र प्रतिफलको प्रत्याभूति गर्दै नेपाल सरकारको सहयोगमा राष्ट्रिय प्राथमिकता प्राप्त परियोजनामा दीर्घकालीन पूँजी परिचालन
- दिगो सामाजिक सुरक्षा योजना सञ्चालन,
- निरन्तर सञ्चयकर्ताको उच्च सुविधा तथा प्रतिफल कायम,
- निवृत्तभरण योजनाको कुशल व्यवस्थापन,

परिदृश्य

- दायरा तथा कार्यक्षेत्र विस्तार,
- नयाँ योजना सञ्चालन,
- कुल स्रोतमा निरन्तर वृद्धि,
- दीर्घकालीन तथा राष्ट्रिय महत्वका परियोजनामा स्रोतको उपयोग,
- अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन अनुरुप प्रभावकारी सेवा प्रवाह तथा स्रोत परिचालन,
- स्वस्थ तथा प्रविधि मैत्री वित्तीय संस्था,
- उच्च सेवा सुविधा तथा प्रतिफलको निरन्तर व्यवस्था,
- निवृत्तभरण योजना व्यवस्थापनको स्थायी जिम्मेवारी,

(ख) दुर्वल पक्ष(Weaknesses)

दुर्वल पक्ष

- सेवा प्रवाहमा प्रविधिको उच्चतम उपयोग हुन नसक्नु,
- कर्मचारीमा व्यवसायिक एवम् प्राविधिक ज्ञान र व्यवस्थापकीय सीपको अपर्याप्तता तथा विशिष्टीकृत सेवाहरुमा विशिष्टीकृत कर्मचारी रहने व्यवस्थाको अभाव,
- कर्मचारीको सुविधालाई कार्य सम्पादन र कोषको मुनाफासँग आवद्ध गर्न नसक्नु,
- सञ्चयकर्ताको अपेक्षा अनुरुप सेवाको गुणस्तरीयता कायम गर्नकठिनाई, कोषको सेवा सुविधामा समान पहुँच कायम गर्न नसकिएको,
- सञ्चयकर्ता सापटीको मात्रा बढ्दै गएकोले जोखिम वृद्धि हुँदै गएको,
- कोषको स्वामित्वमा रहेका भवन तथा जग्गाहरुको व्यावसायिक उपयोग गर्न नसकिएको,
- कमजोर सूचना तथा अनुगमन प्रणाली,
- उद्देश्य अनुरुप क्षेत्रहरुमा लगानी प्रवाह गर्न नसकिएको ।

माध्यम

- कोषका विद्यमान नीति, ऐन तथा कानून निर्माण तथ संशोधन
- सञ्चयकर्ता मैत्री सेवा प्रवाह प्रक्रियाको व्यवस्था,
- आधुनिक बैकिङ्ग प्रणाली र सूचना प्रविधिको उच्चतम प्रयोग,
- मानवस्रोत व्यवस्थापन नीति तथा योजना कार्यान्वयन,
- जोखिम व्यवस्थापन/न्यूनीकरण का लागि संयन्त्रको प्रभावकारी परिचालन,
- सामाजिक सुरक्षा योजनाको अध्ययन, अनुसन्धान मार्फत योजना विकास
- जग्गा तथा भवन उपयोग नीति कार्यान्वयन,
- कुल लगानी र सञ्चयकर्ता सापटीको सीमा कायम,

परिदृश्य

- नीति तथा कानून निर्माण तथा परिमार्जन,
- कर्मचारीको उत्पादकत्वमा वृद्धि
- सेवाको गुणस्तरमा वृद्धि तथा प्रविधिमा आधारित सेवा प्रवाह,
- निर्णय प्रक्रियामा प्रभावकारिता,
- सञ्चयकर्तालाई अधिकतम सन्तुष्टि प्रदान,
- नियन्त्रित जोखिम प्रणाली,

(ग) अवसर**(Opportunities)**

अवसर

- संघीय संरचना अनुरुप मुलुकको आर्थिक तथा पूर्वाधार विकासका लागि ठूलो परिमाणको आन्तरिक वित्तीय स्रोतको माग हुने सम्भावना रहेको,
- सामाजिक सुरक्षाको क्षेत्रमा आएको विकास एवम् विस्तार अनुरुप कोषलाई क्रमशः मुलुकको सार्वजनिक क्षेत्रमा कार्यरत सम्पूर्ण कर्मचारीहरुको एकीकृत सामाजिक सुरक्षा संस्थाको रुपमा विकास गर्न सकिने,
- वित्तीय बजारमा कोषले नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्न सक्ने तथा पूँजी बजारको विकासमा सकारात्मक योगदान दिन सक्ने,
- पूर्वाधार विकास एवम् जलविद्युतसँग सम्बन्धित थप परियोजनाहरुका साथै तीनवटै तहका सरकार तथा अन्य संस्थागत लगानीकर्ताको सहकार्यमा उचित परियोजनाहरुमा कोषको स्रोत परिचालन गर्न सकिने सम्भावना रहेको,
- निवृत्तभरण कोष समेतबाट संकलित स्रोत मार्फत दीर्घकालीन आयोजना सञ्चालनको लागि अघि बढ्न सकिने आधार रहेको ।

माध्यम

- कोषका विद्यमान नीति, ऐन तथा कानून निर्माण,संशोधन तथा एकीकरण,
- विभिन्न योजनाका लागि अल्पकालीन तथा दीर्घकालीन योजनाको तयारी तथा कार्यान्वयन,
- वित्तीय तथा पूँजी बजारको क्षेत्रमा थप लगानी,
- जोखिम न्यूनीकरण उपायहरुको अवलम्वन
- स्रोत परिचालनमा तीनै तहका सरकार, लगानी बोर्ड तथा अन्य संस्थागत लगानीकर्ता सँग समन्वय,
- अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका प्रचलित मार्गदर्शनको पालना,

परिदृश्य

- विभिन्न योजना विकास तथा कार्यक्रम सञ्चालन,
- तीनै तहका सरकार तथा अन्य निकायसँग दिगो सम्वन्ध विकास,
- दीर्घकालीन तथा राष्ट्रिय महत्वका परियोजनामा स्रोतको उपयोग,
- पूँजी बजारको क्षेत्रमा कोषको बलियो उपस्थिति,
- आवश्यक नीति तथा कानून निर्माण तथा परिमार्जन,
- वित्तीय तथा सार्वजनिक क्षेत्रका कर्मचारीको सामाजिक सुरक्षाका क्षेत्रमा नेतृत्वदायी संस्थाका रुपमा स्थापना,

(घ) चुनौती(Threats)

चुनौती	माध्यम	परिदृश्य
• अन्य सामाजिक सुरक्षा योजना कार्यान्वयनका लागि विभिन्न निकायको स्थापनाका कारण प्रतिस्पर्धात्मक सक्षमता कायम राख्न कोषको संस्थागत क्षमताको विकास गर्नु, • लगानी मैत्री वातावरणको अभाव हुनु, • ब्याजदरको अस्थिरता र उच्च मुद्रास्फीति दर कायम रहेका कारण सकारात्मक प्रतिफल कायम गर्नु, • आर्थिक वृद्धिका साथ साथै मध्यमस्तरका व्यक्तिहरुको संख्या तथा खर्च गर्न सक्ने सामर्थ्य बढ्दै जाने हुँदा मुद्रास्फीतिदर उच्च रहने भएकाले सकारात्मक प्रतिफल कायम गर्नु, • कोषको कुल लगानीको ७५ प्रतिशत भन्दा बढी रकम अनुत्पादनशील क्षेत्रमा प्रवाह भइरहेको सन्दर्भमा दीर्घकालीन तथा राष्ट्रिय महत्वका परियोजनामा राष्ट्रिय नीतिको अभावमा स्रोत परिचालन गर्नु,	• सञ्चयकर्तालाई उचित प्रतिफल र गुणस्तरीय सेवा प्रवाह र नयाँ योजना कार्यान्वयन, • गुनासो व्यवस्थापनका लागि उचित संयन्त्रको निर्माण र कार्यन्वयन, • सरकारी नियमनकारी संयन्त्र निर्माणमा सहयोग, • कोषलाई सार्वजनिक क्षेत्रका कर्मचारीको एकीकृत सामाजिक सुरक्षण संस्थाको रुपमा स्थापित गर्ने, • कोषको स्रोतलाई मुलुकको पूर्वाधार विकास तथा पूँजी बजारको विकासमा परिचालन,	• प्रतिफल तथा सेवा प्रवाहका आधारमा सञ्चयकर्तालाई निरन्तर उच्च सन्तुष्टि प्रदान, • कोषको ब्याजदर मुद्रास्फीति दर भन्दा निरन्तर बढी • कोष सार्वजनिक क्षेत्रको एकीकृत सामाजिक सुरक्षण संस्था, • कोष मुलुकको दीर्घकालीन पूँजीको बलियो आपूर्तिकर्ता,

परिच्छेद - ४

कोषको मुख्य कारोबार

४.१ सञ्चयकर्ताको आवद्धता

कोषमा आ.व. २०७७/७८ सम्ममा विभिन्न क्षेत्रबाट करिब ६ लाख सञ्चयकर्ता कर्मचारी आवद्ध रहेका छन् । कुल सञ्चयकर्ता मध्ये निजामती तर्फ १७ प्रतिशत, नेपाली सेनातर्फ १६ प्रतिशत, नेपाल प्रहरी र सशस्त्र प्रहरीतर्फ १८ प्रतिशत,सार्वजनिक संस्थान र संगठित क्षेत्रतर्फ ३२ प्रतिशत र सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयतर्फ १७ प्रतिशत सञ्चयकर्ता रहेका छन् ।

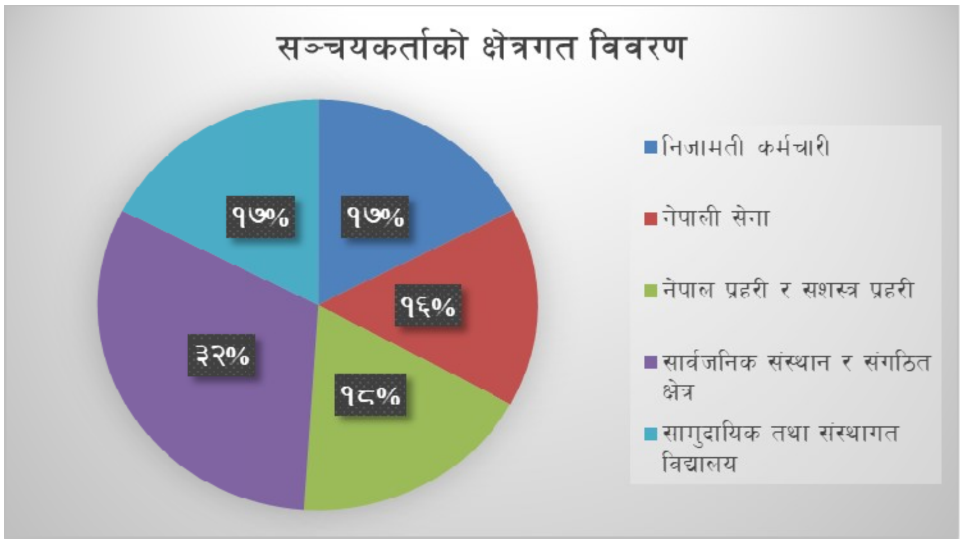

४.२ सञ्चयकर्ता वृद्धिको प्रवृत्ति

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोषमा सञ्चयकर्ताको संख्या करिब ६ लाख रहेको छ । गत वर्ष यो संख्या करिब ६ लाख २८ हजार रहेको थियो । विगत पाँच वर्षको तथ्याङ्कका आधारमा सञ्चयकर्ताको औसत वार्षिक वृद्धिदर २.७५ प्रतिशत रहेकोछ । योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा कोष सञ्चालनमा आएसँगै निजी क्षेत्रका सञ्चयकर्ता सो कोषमा आवद्ध हुने भएकाले विगतको तुलनामा आ.व. २०७७/७८ मा सञ्चयकर्ताको संख्यामा उल्लेख्य वृद्धि भएको छैन ।

कोषको विगत पाँच वर्षको सञ्चयकर्ता संख्या र वृद्धि प्रतिशत देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.४.२

आर्थिक वर्ष	संख्या (हजारमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	550	4.76
2074/ 75	600	9.09
2075/ 76	627	4.50
2076/ 77	628	0.16
2077/ 78	598	-4.78

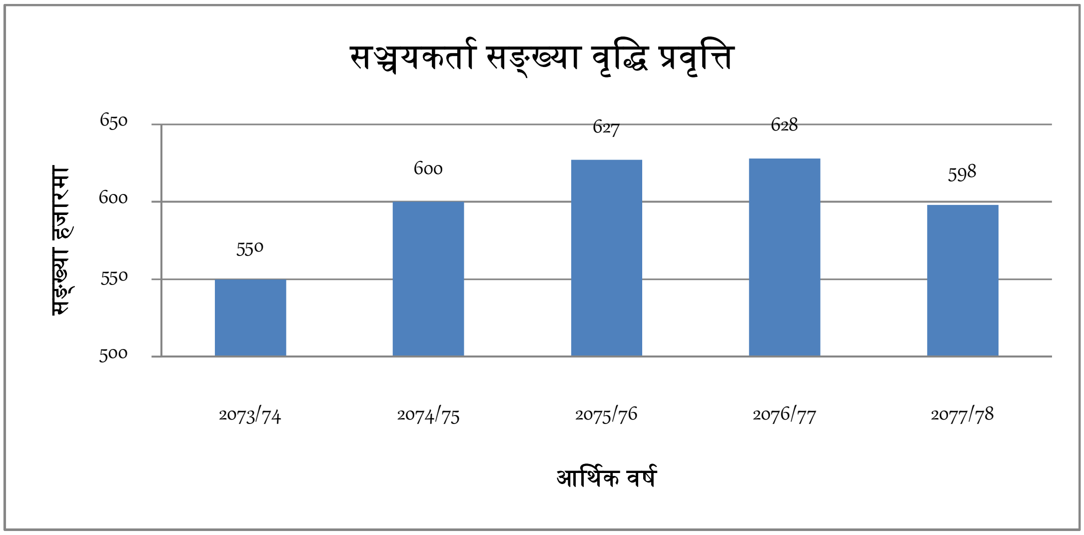

४.३ सञ्चय कोष रकम वृद्धिको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोषमा सञ्चयकर्ताको कुल रकम रु.३९७ अर्ब ५७ करोड ३५ लाख रहेको छ। विगत पाँच वर्षको तथ्याङ्कका आधारमा कुल कोष रकममा औसत वार्षिक वृद्धि रु.३५ अर्ब ९९ करोड (१२.८२ प्रतिशत) रहेको देखिन्छ। कोषको विगत ५ वर्षको सञ्चयकर्ताको कोष रकम, वृद्धि रकम तथा प्रतिशत देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.४.३

आर्थिक वर्ष	कुल सञ्चयकोष रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	24653.44	2892.86	13.29
2074/ 75	27875.30	3221.86	13.07
2075/ 76	30984.84	3109.53	11.16
2076/ 77	35440.81	4455.97	14.38
2077/ 78	39757.35	4316.54	12.18

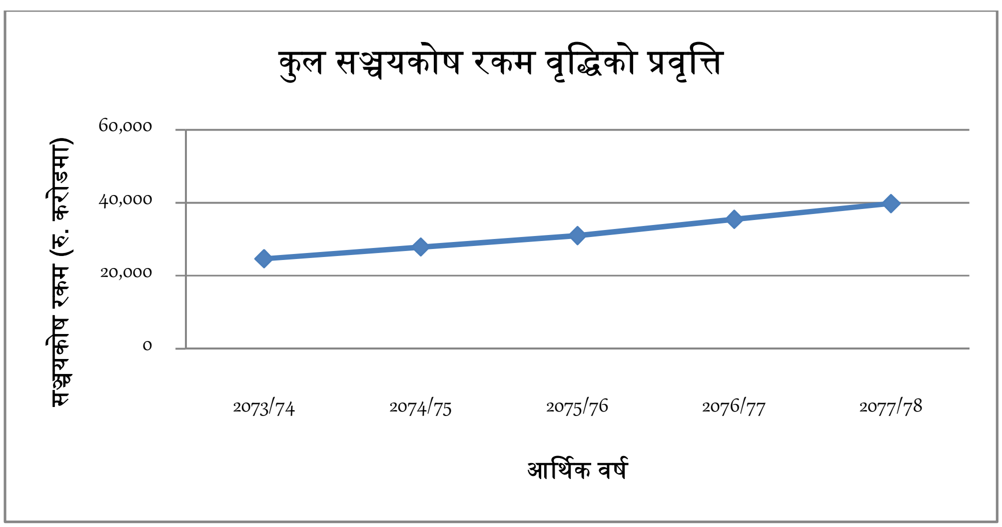

४.४ वार्षिक सञ्चय कोष योगदानको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सञ्चयकर्ता कार्यालयबाट सञ्चय कोष बापत कट्टी भई सञ्चय कोषमा जम्मा भएको रकम रु. ४० अर्ब ९२ करोड ४७ लाख रहेको छ । कोष योगदानको रकम कुनै आर्थिक वर्षमा बढी दरमा वृद्धि भएको छ भने कुनै आर्थिक वर्षमा कम दरले बढेको देखिन्छ । विगत पाँच वर्षको तथ्याङ्का आधारमा सञ्चय कोषको औसत वार्षिक योगदान रु ३३ अर्ब ९१ करोड ४२ लाख र औसत वार्षिक योगदान वृद्धिदर १३.५८ प्रतिशत रहेको छ । कोषको विगत पाँच वर्षको योगदान रकम र सोको वृद्धिदर देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.४.४

आर्थिक वर्ष	कोष योगदान रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	2777.11	26.88
2074/ 75	2965.21	6.77
2075/ 76	3284.54	10.77
2076/ 77	3837.77	16.84
2077/ 78	4092.47	6.64

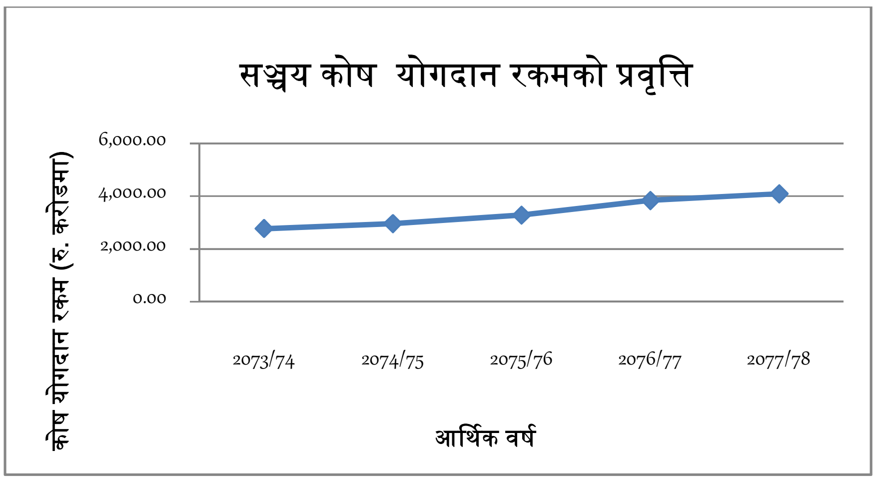

४.५ वार्षिक निवृत्तभरण कोष योगदानको अवस्था

आफ्नो स्थापना कालदेखि सञ्चय कोष योगदानको मात्र व्यवस्थापन गर्दै आएको कर्मचारी सञ्चय कोषले निवृत्तभरण कोष ऐन, २०७५ जारी भएपछि योगदानमा आधारित निवृत्तभरण कोषको व्यवस्थापन गर्न शुरु गरेको छ । जस अन्तर्गत नेपाल सरकारको निजामती सेवा, नेपाली सेना, नेपाल प्रहरी, सशस्त्र प्रहरी बल नेपाल र नेपाल विशेष सेवा अन्तर्गत वि.सं. २०७६ साउनदेखि नयाँ नियुक्त भएका कर्मचारीहरुको योगदानमा आधारित निवृत्तभरण योजनाको कार्यान्वयन पर्दछ । आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा सञ्चयकर्ता कार्यालयबाट निवृत्तभरण कोष बापत कट्टी भई निवृत्तभरण कोषमा जम्मा भएको रकम रु. ४८ करोड ९ लाख रहेको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सो रकम १ अर्ब ४५ करोड ७४ लाख पुगेको छ ।

४.६ वार्षिक सञ्चय कोष फिर्ता भुक्तानीको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोषबाट सञ्चयकर्तालाई रु.२४ अर्ब ६ करोड ३ लाख फिर्ता भुक्तानी गरिएको छ । विगत पाँच वर्षको तथ्याङ्का आधारमा कोष रकम फिर्ता भुक्तानी औसत वार्षिक रु. १६ अर्ब ४४ करोड ९३ लाख र कोष फिर्ता भुक्तानी रकममा औसत वार्षिक वृद्धिदर ५४.९६

प्रतिशत रहेको देखिन्छ । कोषको विगत ५ वर्षको सञ्चयकर्ताको कोष रकम फिर्ता भुक्तानी तथा सोको वृद्धिदर देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.४.६

आर्थिक वर्ष	कोष फिर्ता भुक्तानी रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	1,364.94	22.46
2074/ 75	809.32	(40.71)
2075/ 76	2,604.31	221.79
2076/ 77	1,040.04	(60.06)
2077/ 78	2,406.03	131.34

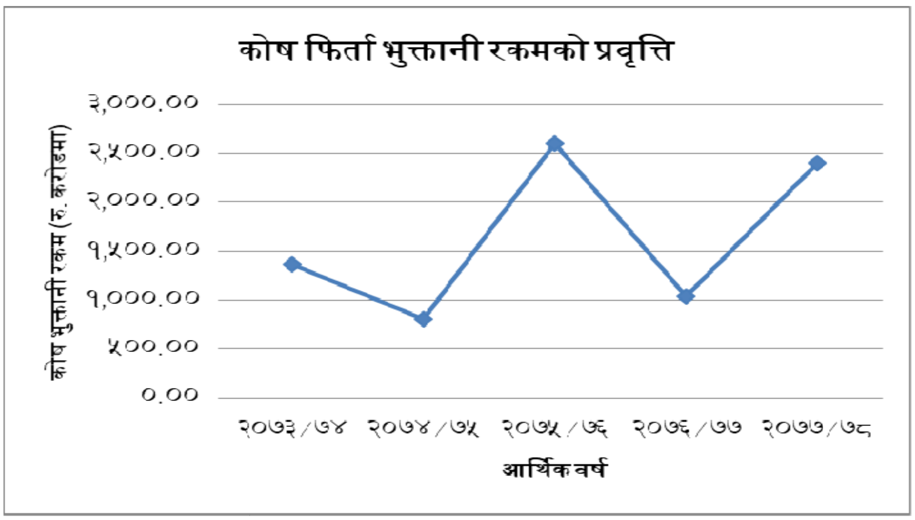

सञ्चयकर्तालाई प्रदान गरिएका सेवा तथा सुविधाहरू

५.१ वित्तीय प्रतिफल

कोषले सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकममा वार्षिक रुपमा निश्चित दरले ब्याज र मुनाफा उपलब्ध गराउँदै आएको छ । साथै, कोषले सञ्चयकर्ताका लागि विविध प्रकारका सापटी सुविधाहरु समेत उपलब्ध गराउदै आएको छ । कोषले उपलब्ध गराएको ब्याज, मुनाफा र सापटी सुविधाको संक्षिप्त विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

५.१.१ ब्याजदरको अवस्था

कोषले सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकममा वार्षिक रुपमा ब्याज प्रदान गर्ने गरेको छ । यस्तो ब्याज दर कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन (संशोधन सहित), २०१९ बमोजिम कोषको कुल मौज्दात, लगानी,आम्दानी तथा सञ्चालन खर्चको विश्लेषणको आधारमा प्रत्येक वर्ष पुनरावलोकन गर्ने गरिएको छ । विगत पाँच वर्षमा प्रदान गरेको ब्याज दर देहाय अनुरुप रहेको छ :

आर्थिक वर्ष	ब्याज दर (%)
2073/ 74	6.75
2074/ 75	8.00
2075/ 76	8.25
2076/ 77	7.00
2077/ 78	7.60

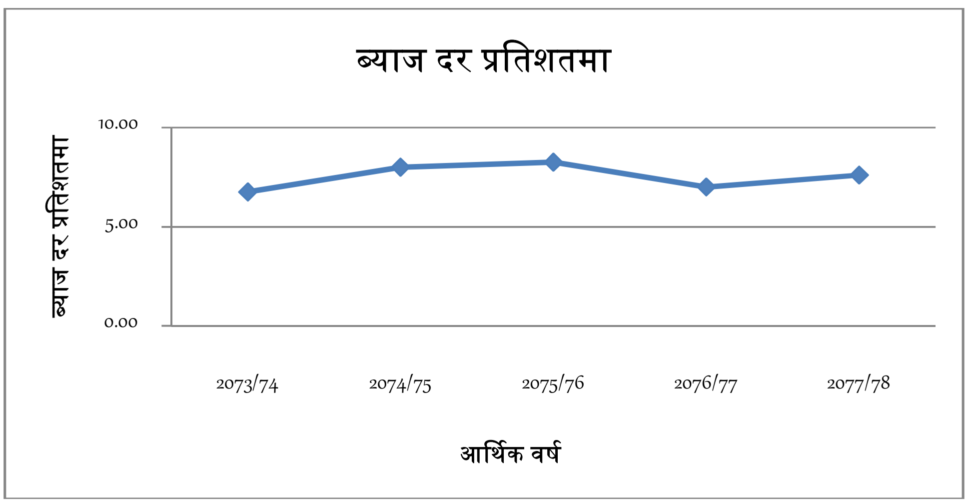

५.१.२ मुनाफा वितरणको अवस्था

कोषले आर्जन गरेको वार्षिक मुनाफाको रकमबाट अन्य कोषहरुमा आवश्यक रकम छुट्याई बाँकी रहेको रकमबाट सञ्चयकर्ताको कोष कट्टी खातामा जम्मा हुने गरी सञ्चयकर्तालाई मुनाफा वितरण गर्ने गरिएको छ । कोषले विगत पाँच वर्षमा सञ्चयकर्तालाई प्रदान गरेको मुनाफाको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.१.२

आर्थिक वर्ष	मुनाफा दर (प्रतिशतमा)	मुनाफा रकम (रु. करोडमा)
2073/ 74	0.75	150.32
2074/ 75	1.10	275.85
2075/ 76	1.15	311.24
2076/ 77	1.00	343.46
2077/ 78	1.00	393.46

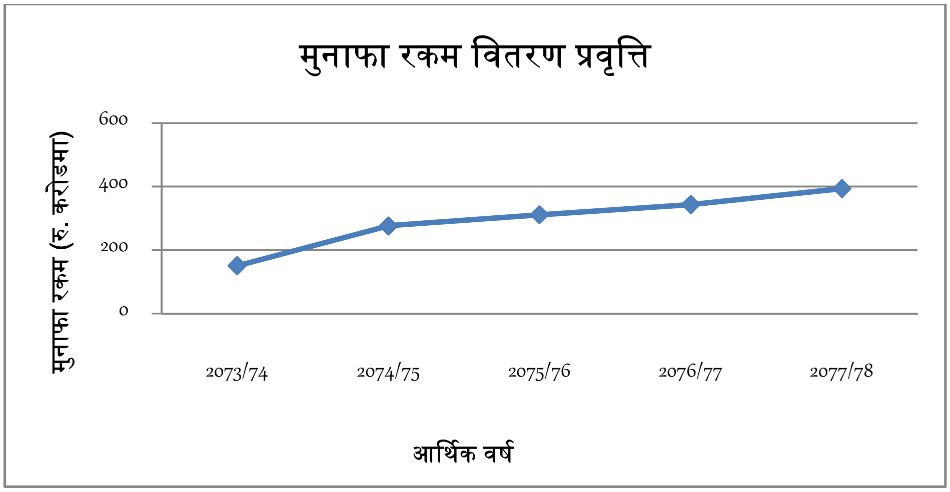

५.१.३. कोषबाट प्रदान गरिएको कुल प्रतिफलको तुलनात्मक विवरण

कोषले विगत पाँच वर्षमा प्रदान गरेको कुल प्रतिफल दरलाई मुलुकको मुद्रास्फीतिसँग तुलना गर्दा देहाय अनुरुप रहेको देखिएको छ :

तालिका नं.५.१.३

आर्थिक वर्ष	ब्याज दर	मुनाफा दर	कुल प्रतिफल दर	मुद्रास्फीति दर	वास्तविक प्रतिफल दर
2073/ 74	6.75	0.75	7.50	4.50	3.00
2074/ 75	8.00	1.10	9.10	4.20	4.90
2075/ 76	8.25	1.15	9.40	4.60	4.80
2076/ 77	7.00	1.00	8.00	6.15	1.85
2077/ 78	7.60	1.00	8.60	3.60	5.00

कोषले सञ्चयकर्तालाई विगत ५ वर्षमा औसत प्रतिफल ८.२८ प्रतिशत उपलब्ध गराउदै आएको र विगत ५ वर्षको औसत मुद्रास्फीति ५.८७ प्रतिशत रहेको छ । यसरी विगत ५ वर्षमा सञ्चयकर्ताको कोष रकममा औसत २.४१ प्रतिशतका दरले वास्तविक प्रतिफल प्रदान गर्न कोष सफल भएको छ ।

कोषले विगत ५ वर्षमा सञ्चयकर्तालाई प्रदान गरेको कुल प्रतिफल, मुद्रास्फीति र वास्तविक प्रतिफलको तुलनात्मक विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

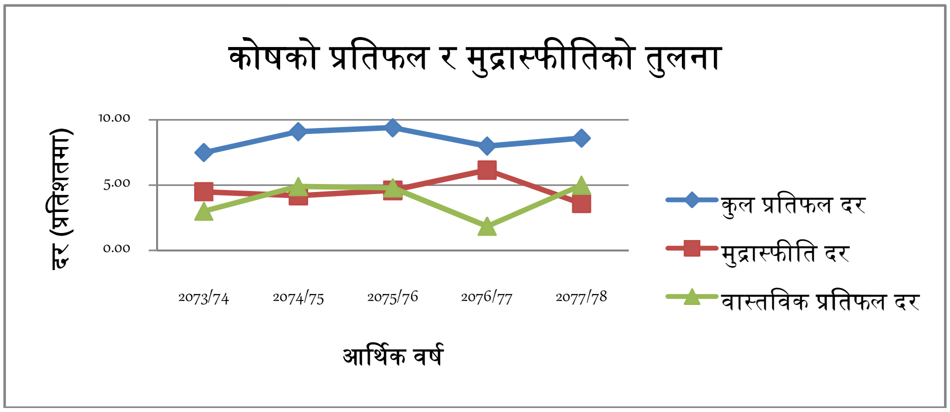

५.२ सापटी सुविधा

कोषले सञ्चयकर्ताको सेवाकालीन आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्ने उद्देश्यले विभिन्न प्रकारका सापटी सुविधा उपलब्ध गराउदै आएको छ । सरल र सहज रुपमा उपलब्ध हुने सापटी सुविधाहरुबाट कोषको संकलित स्रोतलाई सञ्चयकर्ताको हितमा परिचालन गर्न समेत मद्दत पुगेको छ । यस्ता सापटी सुविधाहरु सञ्चयकर्ता घर निर्माण तथा मर्मत,आफू वा छोरा/छोरीको उच्च शिक्षामा लगानी गर्ने लगायत अन्य सामाजिक कार्यमा समेत प्रभावकारी भएका छन् । कोषले उपलब्ध गराउँदै आएको सापटीको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ सम्मको स्थिति देहाय अनुरुप रहेको छ :

५.२.१ विशेष सापटी

सञ्चयकर्ताहरुलाई समय समयमा आइपर्ने वित्तीय आवश्यकतालाई दृष्टिगत गरी कोषबाट वि.सं.२०५७ सालदेखि यो सापटी प्रदान गर्न शुरु गरिएको हो । यद्यपि सो भन्दा अगाडि वि.सं. २०५२ देखि आवास तथा सवारी साधन सापटीको रुपमा यस्तै प्रकारको सापटी प्रचलनमा रहेको थियो । दुईवर्ष नियमित कोषकट्टी गरेका सञ्चयकर्ताले सञ्चय कोष रकमको सुरक्षणमा जम्मा भएको कोष रकमको ८० प्रतिशतसम्म रकम सापटीको रुपमा उपयोग गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ। कोषले विगत ५ वर्षमा प्रदान गरेको सापटी रकम औसतमा ९.९२ प्रतिशतले वृद्धि भएको पाइन्छ । कोषबाट प्रवाह भएको विशेष सपाटीको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.२.१

आर्थिक वर्ष	विशेष सापटी रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि दर प्रतिशतमा
2073/ 74	11,853.36	16.78
2074/ 75	13,699.04	15.57
2075/ 76	14,330.52	4.61
2076/ 77	15,062.23	5.11
2077/ 78	16,194.08	7.51

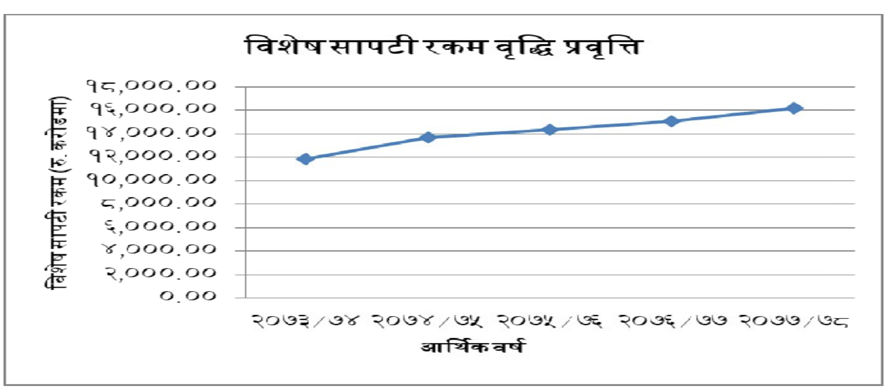

५.२.२ सञ्चयकर्ता घर सापटी

सामाजिक सुरक्षाको अवधारणा अनुरुप सञ्चयकर्ताको लागि आवासको व्यवस्थामा सहयोग गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०५७ साल मार्गदेखि घर सापटी प्रदान गर्न शुरु गरिएको हो । कम्तीमा १ वर्षसम्म नियमित सञ्चय कोष कट्टी गरेका सञ्चयकर्तालाई नयाँ घर निर्माण गर्न, भईरहेको घरमा तला थप गर्न,घर खरिद गर्न यो सापटी प्रदान गरिन्छ । निर्माण वा खरिद गरिने घरजग्गाको धितोमा प्रदान गरिने घर सापटीको अधिकतम सीमा रु. १ करोड छ । धितो मूल्याङ्कनबाट कायम भएको रकममा नबढ्ने गरी सञ्चयकर्ताको तलवमानको बढीमा १५ वर्ष बरावरको रकम सापटी दिने व्यवस्था रहेको छ । विगत ५ वर्षमा घर सापटी रकम औसतमा १८.८० प्रतिशतले वृद्धि भएको पाईन्छ । यस सम्बन्धी विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.२.२

आर्थिक वर्ष	घर सापटी रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि दर प्रतिशतमा
2073/ 74	2,099.98	33.54
2074/ 75	2,741.13	30.53
2075/ 76	3,291.55	20.08
2076/ 77	3,545.61	7.72
2077/ 78	3,621.35	2.14

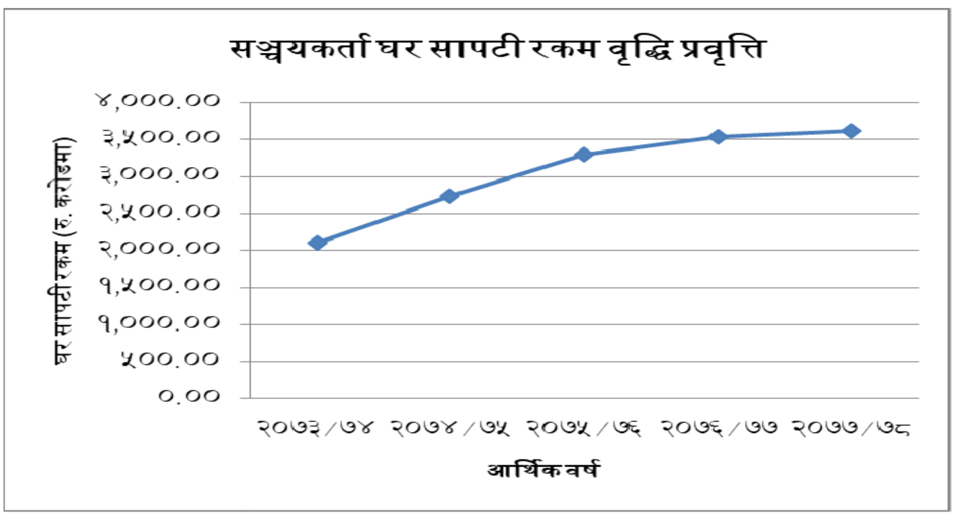

५.२.३ सञ्चयकर्ता शैक्षिक ऋण

सञ्चयकर्ता स्वयम् वा सञ्चयकर्ताको पति/पत्नी/छोरा/छोरीको उच्च शिक्षाको आवश्यकता परिपूर्तिका लागि सरल र सहज रुपमा सापटी सुविधा प्रदान गर्ने उद्देश्यले वि.सं.२०५८ साल मार्गदेखि सञ्चयकर्ता शैक्षिक सापटी प्रदान गर्न शुरु गरिएको हो । कम्तीमा १ वर्षसम्म नियमित सञ्चय कोष कट्टी गरेका र उमेर वा पदावधिको आधारमा २ वर्ष सेवा अवधि बाँकी भएका सञ्चयकर्ता वा सञ्चयकर्ताका पति/पत्नी/छोरा/छोरीलाई जुनसुकै विषयमा स्वदेश तथा विदेशमा उच्च शिक्षा अध्ययन गर्न यो सापटी प्रदान गरिन्छ । घर जग्गा वा कोष कट्टी रकमको धितोको आधारमा प्रदान गरिने यो सापटीको अधिकतम सीमा रु. २५ लाख रहेको छ । विगत ५ वर्षमा यो सापटी रकममा औसत १ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । सोको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.२.३

आर्थिक वर्ष	शैक्षिक सापटी रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि दर प्रतिशतमा
2073/ 74	65.19	12.22
2074/ 75	71.22	9.25
2075/ 76	76.74	7.75
2076/ 77	72.10	-6.05
2077/ 78	59.71	-18.17

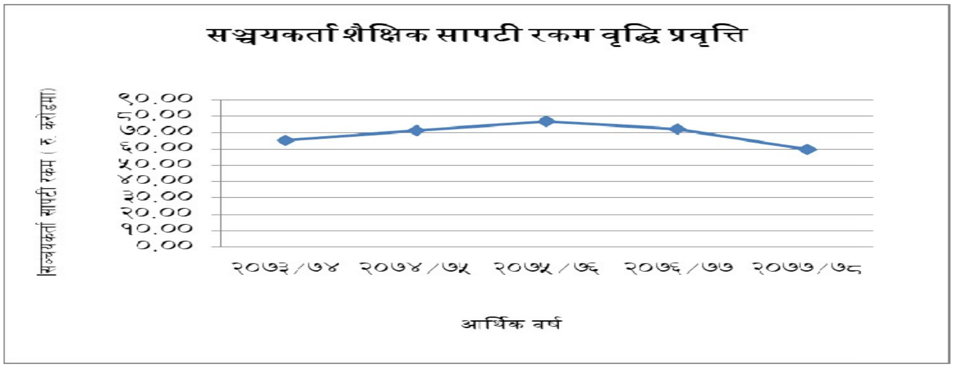

५.२.४ सञ्चयकर्ता सरलचक्र कर्जा

सञ्चयकर्ताको सामाजिक कार्य लगायतका भैपरी आउने आवश्यकता पूरा गर्ने उद्देश्यले वि.सं. २०६९ साल वैशाखदेखि सञ्चयकर्ता सरलचक्र कर्जा प्रदान गर्न शुरु गरिएको हो ।कम्तीमा १ वर्षसम्म नियमित सञ्चय कोष कट्टी गरेका र उमेर वा पदावधिको आधारमा २ वर्ष सेवा अवधि बाँकी भएका सञ्चयकर्तालाई घर वा जग्गाको धितोमा बढीमा रु.३० लाखसम्म सरलचक्रकर्जा प्रदान गरिन्छ । विगत ५ वर्षमा यो सापटी रकममा औसत ३९.४० प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । सोको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.२.४

आर्थिक वर्ष	सरलचक्र कर्जा रकम (रु. करोडमा)	वृद्धि दर प्रतिशतमा
2073/ 74	208.42	99.44
2074/ 75	337.32	61.85
2075/ 76	457.93	35.76
2076/ 77	474.12	3.54
2077/ 78	457.04	-3.60

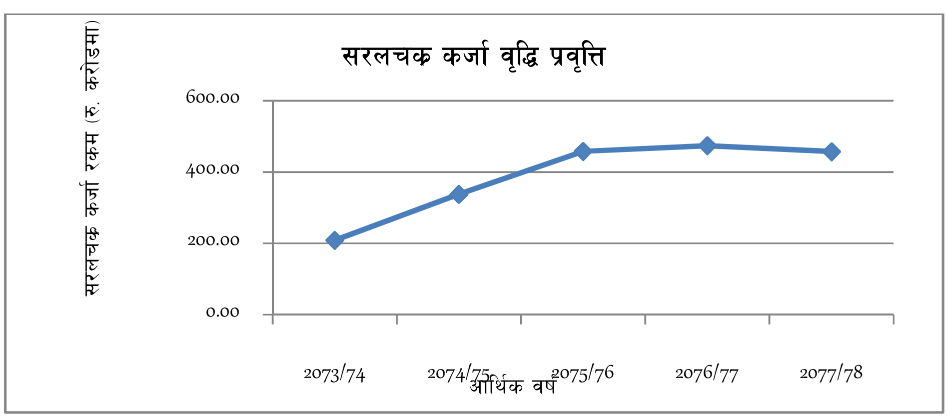

५.२.५ सञ्चयकर्ता घर मर्मत सापटी

सामाजिक सुरक्षाको अवधारणा अनुरुप सञ्चयकर्ताको लागि वि.सं. २०७३ साल देखि घर मर्मत सापटी प्रदान गर्न शुरु गरिएको हो । कम्तीमा १ वर्षसम्म नियमित सञ्चय कोष कट्टी गरेका र उमेर वा पदावधिको आधारमा २ वर्ष सेवाअवधि बाँकी भएका सञ्चयकर्तालाई घर वा जग्गाको धितोमा बढीमा रु. २५ लाखसम्म घर मर्मत सापटी प्रदान गरिन्छ । यस शीर्षक अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा रु. १ अर्ब ८२ करोड ४७ लाख सापटी प्रदान गरिएको छ ।

तालिका नं.५.२.५

आर्थिक वर्ष	घर मर्मत सापटी रकम (रु.करोडमा)	वृद्धि दर प्रतिशतमा
2073/ 74	44.03	
2074/ 75	97.60	121.67
2075/ 76	144.56	48.11
2076/ 77	168.86	16.81
2077/ 78	182.47	8.06

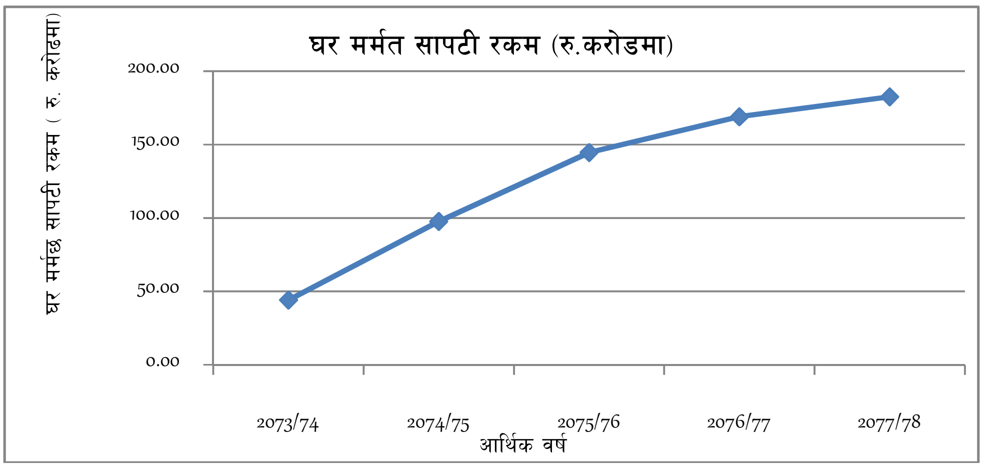

५.२.६ कुल सञ्चयकर्ता सापटीको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सञ्चयकर्ताले कोषबाट प्रदान गरिएको सम्पूर्ण शीर्षकहरुमा रु. २०५ अर्ब १५ करोड ४० लाख कर्जा तथा सापटी उपभोग गरेका छन् । विगत ५ वर्षको तथ्याङ्कका आधारमा कुल सञ्चयकर्ता सापटी रकमको औसत वार्षिक वृद्धिदर ११.७१ प्रतिशत रहेको छ । सोको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.२.६

आर्थिक वर्ष	कुल सापटी रकम (रु. करोडमा)	वद्धि दर प्रतिशतमा
2073/ 74	14275.71	20.09
2074/ 75	16947.08	18.71
2075/ 76	18302.06	8.00
2076/ 77	19323.67	5.58
2077/ 78	20515.40	6.17

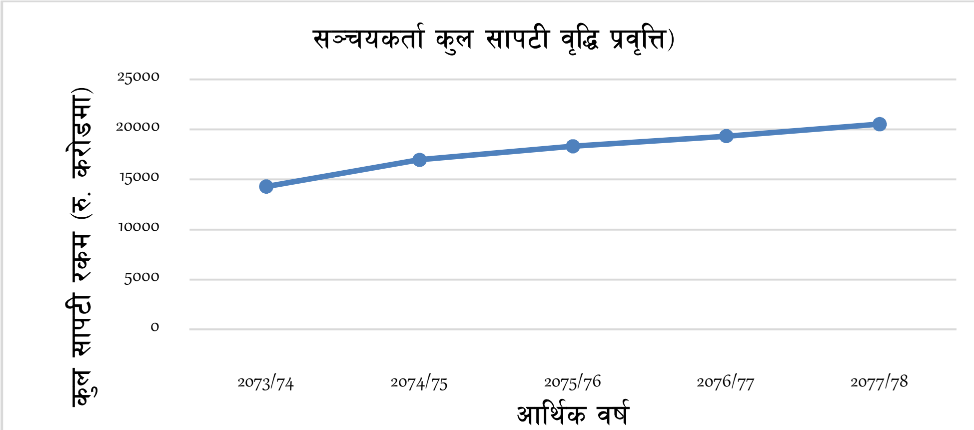

५.३ सामाजिक सुरक्षा सुविधा

कर्मचारी सञ्चय कोषको प्रमुख जिम्मेवारी सञ्चयकर्ताको सञ्चय कोषको सुव्यवस्थापन गरी सेवाबाट अवकाश पश्चात् ब्याज तथा मुनाफा सहित एकमुष्ट रकम फिर्ता गर्ने रहेतापनि मुलुकको एकमात्र सामाजिक सुरक्षा प्रदायक संस्थाको हैसियतले कोषले आफ्नै स्रोतबाट सञ्चयकर्तालाई सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम मार्फत विभिन्न सामाजिक सुरक्षा सुविधा प्रदान गरी लाभान्वित तुल्याउँदै आईरहेको छ ।

कोषले आर्जन गरेको प्रत्येक वर्षको मुनाफाको केही प्रतिशत रकम सञ्चयकर्ताको हितको लागि खडा गरिएका विभिन्न कोषहरुमा जम्मा गरी सामाजिक सुरक्षा सुविधाहरु प्रदान गर्दै आएको छ । कोषले उपलब्ध गराउँदै आएको सामाजिक सुरक्षा सुविधाको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ सम्मको स्थिति देहाय अनुरुप रहेको छ :

५.३.१ काजक्रिया अनुदान योजना

सञ्चयकर्ताको सेवाकालमा नै मृत्यु भएमा निजको हकवालालाई आर्थिक अनुदान स्वरुप प्रदान गरिने यो सुविधाको प्रारम्भ वि.सं. २०४८ सालबाट गरिएको हो । प्रारम्भमा रु. १,५०० आर्थिक अनुदान दिन शुरु गरिएको यो सुविधालाई वृद्धि गरी २०७२/७३ देखि रु.३०,००० र २०७५/७६ देखि रु.४०,००० प्रदान गर्ने व्यवस्था रहेको छ । यस सुविधा अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा ५७७ जना सञ्चयकर्ताका आश्रित परिवारले रु.२ करोड २७ लाख ५ हजार सुविधा उपभोग गरेका थिए भने आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा ९५८ जना सञ्चयकर्ताका आश्रित परिवारले यो सुविधा लिएका छन् । कोषले विगत ५ वर्षमा प्रदान गरेको काजक्रिया अनुदानको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.३.१

आर्थिक वर्ष	सुविधा रकम (रु. हजारमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	26095.00	-2.41
2074/ 75	27283.00	4.55
2075/ 76	27528.00	0.90
2076/ 77	22705.00	-17.52
2077 / 78	38066.00	67.65

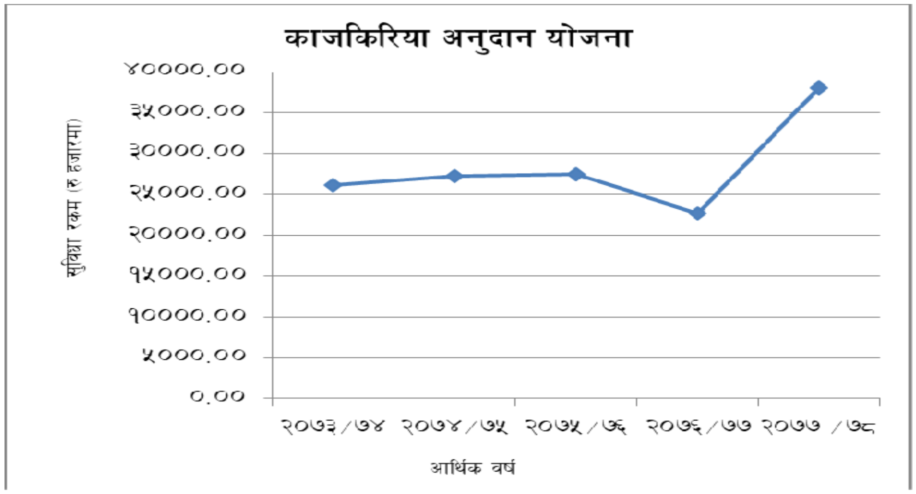

५.३.२ दुर्घटना क्षतिपूर्ति योजना

दुर्घटनामा परी सेवाकालमा सञ्चयकर्ताको मृत्यु वा पूर्ण अंगभंग भएमा निज वा निजको हकवालालाई आर्थिक सहयोग स्वरुप प्रदान गरिने यो सुविधा वि.सं. २०५२ सालबाट शुरु गरिएको हो । प्रारम्भमा रु. ५०,००० बाट आर्थिक सहयोग प्रदान गर्न शुरु गरिएकोमा आर्थिक वर्ष २०७२/७३ देखि रु. १,२५,००० तथा आर्थिक वर्ष २०७५/७६ देखि रु. २,००,००० आर्थिक सहयोग प्रदान हुँदै आएको छ । यस सुविधा अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा ७६ जना सञ्चयकर्ता/आश्रित परिवारले रु. १ करोड ४६ लाख ७५ हजार सुविधा उपभोग गरेकामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा ९५जना सञ्चयकर्ता वा निजका परिवारले रु. १ करोड ८८ लाख ५० हजार सुविधा उपभोग गरेका छन् । कोषले विगत ५ वर्षमा प्रदान गरेको सुविधाको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.३.२

आर्थिक वर्ष	सुविधा रकम (रु. हजारमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	17420	-13.68
2074/ 75	14225	-18.34
2075/ 76	19225	35.15
2076/ 77	14675	-23.67
2077/ 78	18850	28.45

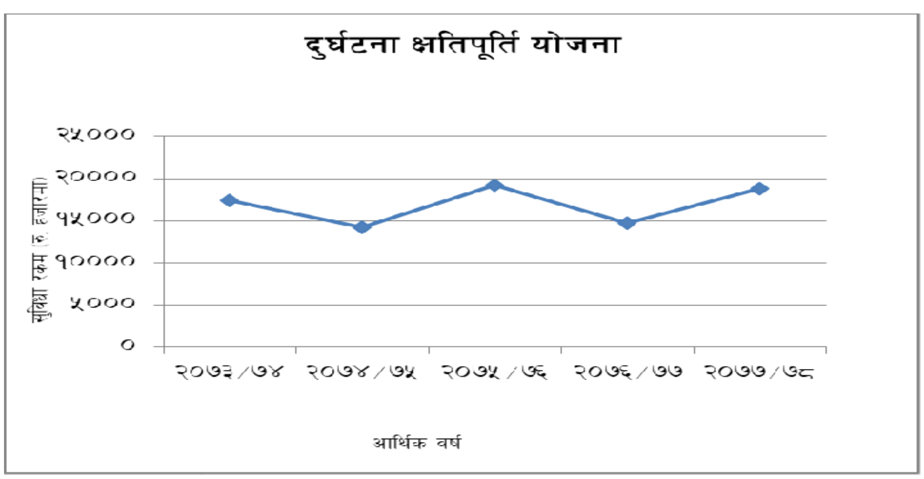

५.३.३ सञ्चयकर्ता स्वास्थ्योपचार सहयोग कार्यक्रम

सञ्चयकर्तालाई स्वास्थ्य उपचारमा सहयोग गर्ने हेतुले कोषले २०७० साल बैशाख देखि सञ्चयकर्ता औषधोपचार सहयोग कार्यक्रम कार्यान्वयन गरेको थियो । यस कार्यक्रम अन्तर्गत तोकेको अस्पतालमा उपचार गराउँदा सामान्य उपचारमा अधिकतम रु. २५ हजार सम्म तथा कडा रोगको उपचारका लागि रु. ५० हजार सम्मको सुविधा सोधभर्ना गरिँदै आएको थियो । २०७५ मंसिर १ देखि यस सुविधालाई राष्ट्रिय बीमा कम्पनी लिमिटेड मार्फत सञ्चयकर्ता औषधोपचार तथा घातक रोगको उपचार बीमा गरी साधारण रोगको उपचारमा रु.१ लाख तथा घातक रोगको उपचारमा रु.१० लाख सम्म औषधोपचार खर्चको सोधभर्ना दिने गरी व्यवस्था गरिएको थियो । यसलाई परिमार्जन गरी सोही बराबरको सुविधा दिने गरी २०७६ मंसिर १ देखि कोषले नै सञ्चयकर्ता स्वास्थ्योपचार सहयोग कार्यक्रम व्यवस्थापन गर्दै आएको छ । सञ्चयकर्ता स्वास्थ्योपचार सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा १६३३ जना सञ्चयकर्ताले रु. १३ करोड ८७ लाख ६६हजार सुविधा प्राप्त गरेका छन् । कोषले विगत ५ वर्षमा प्रदान गरेको सुविधाको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.३.३

आर्थिक वर्ष	सुविधा रकम (रु. हजारमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	2396	32.38
2074/ 75	2040	-14.86
2075/ 76	288228	14028.82
2076/ 77	30101	-89.56
2077/ 78	138766.95	361.00

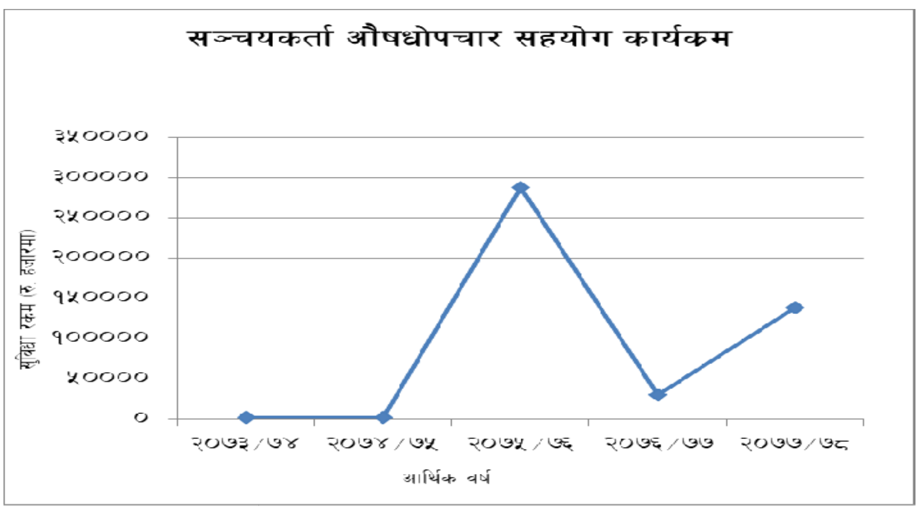

५.३.४ सुत्केरी तथा शिशु स्याहार कार्यक्रम

कोषले २०७२ साल आश्विनदेखि सञ्चयकर्ता सुत्केरी तथा शिशु स्याहार कार्यक्रम कार्यान्वयनमा ल्याएको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत सञ्चयकर्ताले सन्तान प्राप्त गर्दा सुत्केरी तथा शिशु स्याहार गर्न सेवा अवधिमा अधिकतम दुई सन्तानको जन्म हुँदा रु. १५,००० सम्म सुविधा प्रदान गर्ने गरी यो योजना लागू गरिएको छ । यस सुविधा अन्तर्गत आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा १६,९४६ जना सञ्चयकर्ताहरुले रु. १२ करोड ७० लाख ८० हजार सुविधा उपभोग गरेकामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८मा १७,०६० जना सञ्चयकर्ताले रु. १२ करोड ८० लाख १०हजार सुविधा उपभोग गरेका छन् । कोषले विगत वर्षमा प्रदान गरेको सुविधाको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.३.४

आर्थिक वर्ष	सुविधा रकम (रु. हजारमा)	वृद्धि प्रतिशत
2073/ 74	139930.00	83.55
2074/ 75	147472.00	5.39
2075/ 76	149595.00	1.44
2076/ 77	127080.00	-15.05
2077 / 78	128010.00	0.73

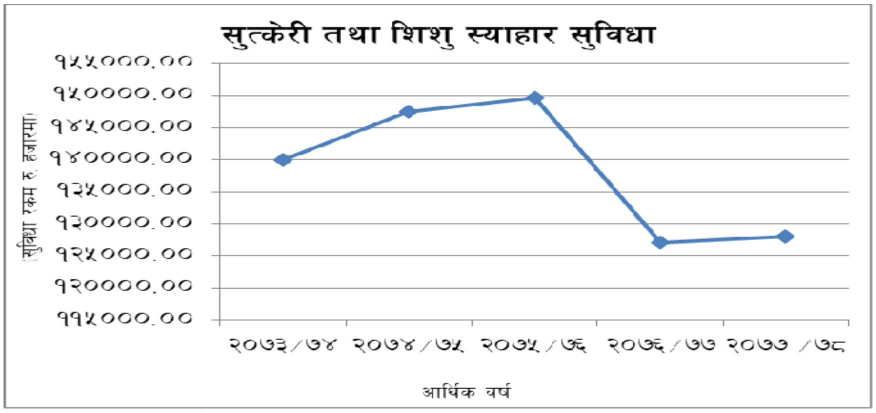

५.३.५ सामाजिक सुरक्षा सुविधा वितरणको अवस्था

आर्थिक वर्ष २०७६/७७ मा सञ्चयकर्ता कर्मचारीहरुलाई कोषबाट विभिन्न सामाजिक सुरक्षा अनुदान सुविधा स्वरुप काजकिरिया अनुदान, दुर्घटना क्षतिपूर्ति,सुत्केरी तथा शिशु स्याहार कार्यक्रम र औषधोपचार सहयोग कार्यक्रम अन्तर्गत १९ करोड ४६ लाख प्रदान भएको थियो भने आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा १९,७४६ सञ्चयकर्तालाई रु. ३२ करोड ३७ लाख प्रदान गरिएको छ। कोषको विगत ५ वर्षको सामाजिक सुरक्षा सुविधाको वितरण विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.३.५

आर्थिक वर्ष	वितरित संख्या	कुल सामाजिक सुरक्षा सुविधा रकम(रु. करोडमा)	वृद्धि प्रतिशतमा
2073/ 74	19786	18.58	48.72
2074/ 75	20776	19.10	2.79
2075/ 76	20998	48.46	153.68
2076/ 77	18055	19.46	-59.85
2077/ 78	19746	32.37	66.34

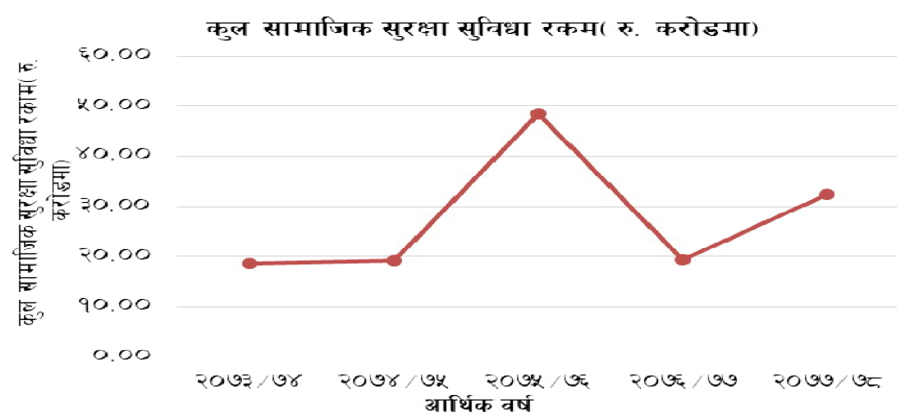

५.४ कोषको सेवा प्रभावकारी बनाउन सञ्चालन गरिएका थप सेवा

कोषले सञ्चयकर्तालाई सरल र सहज रुपमा सेवा तथा सुविधा प्रवाह गर्न अत्याधुनिक प्रविधिमा आधारित विभिन्न प्रकारका सेवाहरुको समेत व्यवस्थापन गर्दै आएको छ । कोषबाट प्रभावकारी सेवा प्रवाहका लागि निःशुल्क रुपमा प्रदान गर्दै आएका सेवाहरुको विवरण देहाय अनुरुप रहेका छन् :

५.४.१ अनलाईन डाटा मार्फत सेवा

कोषले उपत्यका भित्रका ३ वटा र उपत्यका बाहिर रहेका ९ वटा शाखा कार्यालय तथा सेवाकेन्द्रहरुबाट सञ्चयकर्तालाई छिटो छरितो तथा सहज रुपमा सेवा प्रदान गर्ने उद्देश्यले सम्पूर्ण कारोबारलाई अनलाईन डाटामा आधारित (Online data based service) सेवा सञ्चालन गर्दै आएको छ । कोषले शुरुआती चरणमा प्रयोगमा ल्याएको Data Base Fox Pro Based System लाई सुधार गरी Oracle System मा आधारित Contribution Management System (CMS) मा रुपान्तरण गरेर फाईबर अप्टिकल केवलमार्फत सञ्जाल तयार गरी सेवा प्रवाह गर्दै आएको छ ।

५.४.२ ई-सेवा (E-service)

कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रवाह गरेको सेवा सुविधाहरुलाई प्रभावकारी बनाउन कोषकट्टी विवरण, सबै प्रकारका सञ्चयकर्ता सापटीको सम्पूर्ण विवरण निम्न प्रकृयाबाट निःशुल्क प्राप्त गर्न सक्ने व्यवस्था गरेको छ :

क. सञ्चयकर्ता इ-सर्भिसः

- आफनो व्यक्तिगत कोष कट्टी विवरणका साथै सबै किसिमका सापटी सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण प्राप्त गर्न सकिने,
- दोहोरो खाता एकीकरण र व्यक्तिगत विवरण सच्याउन कोषलाई अनुरोध गर्न सकिने,
- कुनै सुझाव भए दिन सकिने ।

ख. सञ्चयकर्ता कार्यालय इ-सर्भिस (internet):

- कार्यालय अन्तर्गतका कर्मचारीको नाम, परिचयपत्र नम्वर तथा अन्य विवरण प्राप्त गर्न सकिने,
- सञ्चय कोष कट्टीको फाँटवारी कोषमा प्राप्त भए नभएको तथा खातामा जम्मा भएनभएको जानकारी पाउन सकिने,
- फाँटवारी Web posting गर्न सकिने ।

ग. सञ्चय कोष Mobile Apps:

- सञ्चयकर्ताले आफ्नो जम्मा रकमको जानकारीको लागि MobileApplication बाट विवरण प्राप्त गर्न सकिने ।

५.४.३ डाटा ईम्पोर्ट-सेवा

यो कोषकट्टी विवरण Excel Format मा पठाउने एक व्यवस्था हो । कोषले कोषकट्टी गरी पठाउने कार्यालयहरुबाट फाँटवारीको Soft Copy वा email मा समेत प्राप्त गरी सञ्चयकर्ताको खातामा सिधै लेखाङ्कन गर्ने गरिएको छ ।

५.४.४ सञ्चयकर्ता तथा योगदानकर्ता कार्यालय डाटा अपडेट सेवा (KYC Service)

कोषले सञ्चयकर्ताको वैयक्तिक तथा जैविक (Biometric) विवरणका साथै सञ्चयकर्ता कार्यरत कार्यालयहरुको विवरण अद्यावधिक गर्ने व्यवस्था मिलाई सञ्चयकर्ताको सेवा प्रवाहमा थप गुणस्तरीयता कायम गरेको छ ।

५.४.५ एसएमएस सेवा (SMS Service)

सञ्चयकर्ताले आफनो सञ्चय कोष रकम तथा विभिन्न सापटीको विवरण बुझ्न कोषवाट Username, Password र Pincode प्राप्त गरी नेपाल टेलिकमको GSM मोवाईलको Message

Box मा गएर कोषले आफूलाई उपलब्ध गराएको Pincode टाइप गरेपछि Space दिएर BAL टाईप गरी ५७५०मा SMS पठाएर आफ्नो विवरण प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

५.४.६ टेलीकोष सेवा (Telekosh Service)

यस सेवाको लागि सञ्चयकर्ताले नेपाल टेलिकमको साधारण PSTNतथा GSM Mobile phone मार्फत १६४२ डायल गरी आफनो परिचयपत्र नम्वरका साथै # PINCODE राखी आफनो कोष रकम, विशेष सापटी, घरसापटी, शैक्षिक सापटी लगायत कोष सम्बन्धी सबै विवरण प्राप्त गर्न सकिने व्यवस्था छ ।

५.४.७ नोटिस वोर्ड सेवा

कोषको सूचना प्रणलीलाई प्रभावकारी बनाउन Audio Notice Board Service समेत सञ्चालनमा ल्याईएको छ । सञ्चयकर्ताले टेलिफोन १६१८-०१-४२२५३८६ मा सिधा डायल गरी कोष सम्बन्धी सूचनाहरु प्राप्त गर्न सकिने व्यवस्था छ ।

५.४.८ वेब सेवा

कोष सम्बन्धी सबै सूचना तथा जानकारी कोषका वेभसाईट: www.epf.org.np बाट प्राप्त गर्न सकिने छ ।

५.४.९ शाखा सञ्जाल सेवा

कोषले सञ्चयकर्तालाई काठमाण्डौ स्थित ठमेल कार्यालय तथा सिंहदरवार र लगनखेल सेवा केन्द्रबाट सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था छ । साथै,सञ्चयकर्तालाई स्थानीयस्तरबाटै सेवा उपलब्ध गराउन बिराटनगर, जनकपुर, हेटौडा, पोखरा, बुटवल, कोहलपुर, सुर्खेत र धनगढीमा शाखा कार्यालय तथा उपत्यका बाहिर धनकुटामा सेवा केन्द्र सञ्चालित छन ।

५.४.१० कल सेन्टर

कोषको कल सेन्टर २०७७ पौष महिनादेखि हप्ताको सातै दिन सञ्चालनमा आएको छ । बिहान ९ बजेदेखि बेलुका ५ बजेसम्म सेवा प्रदान गरिन्छ । कोषले प्रदान गरी आएको सेवा सुविधाको सम्बन्धमा सञ्चयकर्ताको जिज्ञासा तथा गुनासो व्यवस्थापन गर्न यसलाई सूचना प्रविधिमा आधारित तुल्याइएको छ । सम्पर्क नम्बर :- ०१-५९७००४१ रहेको छ ।

५.४.११ अनलाइन विशेष सापटी

सञ्चयकर्ताले कोषकट्टी रकमको ८० प्रतिशतसम्म विशेष सापटी प्राप्त गर्न सक्ने सुविधा छ ।आफ्नो कार्यालयको Office KYC तथा आफ्नो व्यक्तिगत KYC विवरण अनिवार्यरूपमा अद्यावधिक रहेको हुनुपर्ने छ । कोषको वेबसाईट www.epf.org.np मा गएर Individual Login गरी Online System बाट आवेदन दिन सकिन्छ । आवेदन दिंदा सञ्चयकर्ता स्वयम्ले तोकिए बमोजिमको सापटी आवेदन फाराम भरी आफ्नो कार्यालय प्रमुखबाट प्रमाणित गराई Scanned copy JPEG format मा upload गर्नुपर्दछ । आवेदन फाराम कोषको वेबसाइटको Resources section मा रहेको Form download बाट प्राप्त गर्न सकिने छ ।

५.४.१२ अनलाइन सापटी फिर्ता

KYC Update गरेका सञ्चयकर्ताले कोषबाट लिएका सबै किसिमका सापटीको साँवा तथा ब्याज NCHL connectIPS मार्फत् आफ्नो बैंक खाताबाट सोझै सञ्चय कोषमा तिर्न सक्नेछन् । यो प्रणालीबाट साँवा-ब्याज जम्मा गर्दा रकम Transfer भएकै समयमा लेखांकन भई कर्जा रकम घट्दछ ।

परिच्छेद – ६
वित्तीय विश्लेषण

कोषको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ र विगत वर्षको वित्तीय अवस्था, लेखा र लेखापरीक्षणको तुलनात्मक विवरण देहायअनुरुप रहेको छ :

६.१ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को वित्तीय विश्लेषण

(क) **वित्तीय अवस्था:** कोषको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुरुप कुल स्रोत रु.४४५ अर्ब ६६ करोड ४२ लाख रहेको छ। यस मध्ये सञ्चय कोष रु.३९७ अर्ब ५७ करोड ३५ लाख, निवृत्तभरण कोष रु.१४५ करोड ७४ लाख, जगेडा तथा बचत रु. ४० अर्ब ९७ करोड १४ लाख र दायित्व तथा व्यवस्थाहररु. ५ अर्ब ६६ करोड १९ लाख रहेको छ।

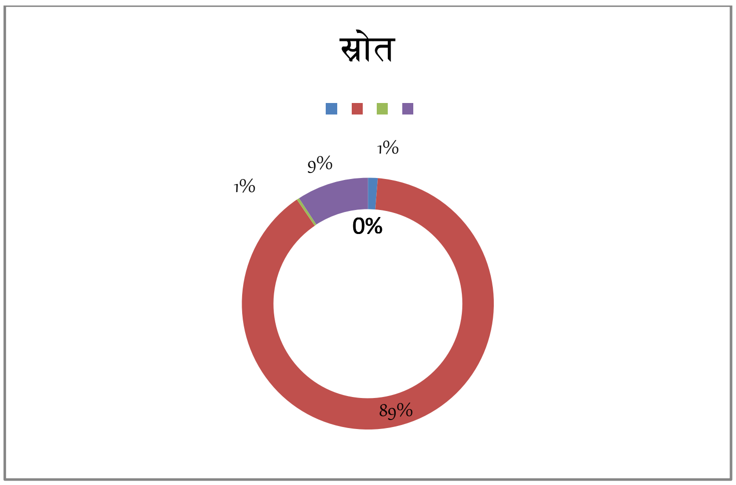

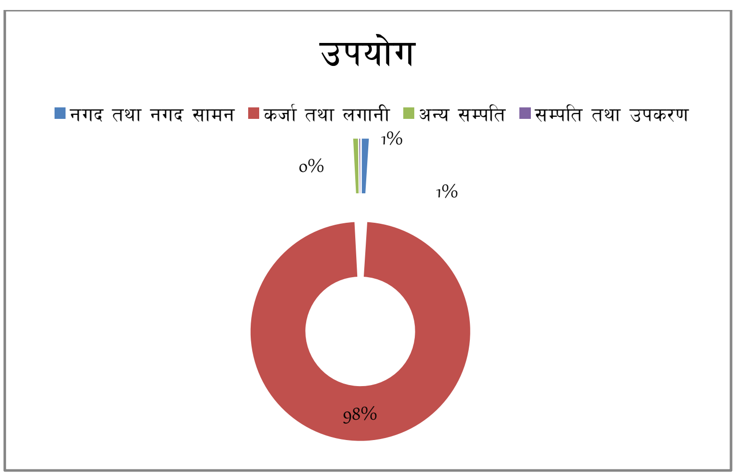

कोषको आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार कुल कोष उपयोग रु.४४५ अर्ब ६६ करोड ४२ लाख रहेको छ। जस मध्ये कर्जा तथा लगानीमा रु.४३७ अर्ब २९ करोड ४६ लाख, सम्पत्ति तथा उपकरणमा रु.७० करोड १६ लाख, नगद तथा नगद समानमा रु.४ अर्ब ४४ करोड ४६ लाख र अन्य सम्पत्तिमा रु.३ अर्ब २२ करोड ३४ लाख रहेको छ।

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान अनुरुप आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखिनै कोषको वित्तीय विवरण तयार गर्दा धेरै लेखा नीतिहरुमा परिवर्तन भएको थियो । यसरी लेखा नीतिहरु पविर्तन हुँदा खास गरी वित्तीय सम्पत्तिहरुको लेखाङ्कन रकममा ठूलो परिवर्तन भएको छ । नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानको व्यवस्था अनुसार कोषले शेयरमा गरेको लगानीलाई आर्थिक वर्षको अन्त्यमा ती शेयरहरुको उचित मूल्य (Fair Value) मा मूल्यांकन गरी फरक रकमलाई जगेडा तथा बचत अन्तर्गत उचित मूल्य जगेडामा समायोजन गर्ने गरेको छ । यस आर्थिक वर्षको अन्त्यमा गत वर्षको अन्त्यको तुलनामा शेयर बजारमा सुधार आएकाले कोषको शेयर लगानीको मूल्यांकनमा रु.११ अर्ब ८३ करोडले वृद्धी भएको छ । यसै गरी विगत वर्षको कर्मचारी सुविधा दायित्वको विमाङ्कीय मूल्यांकन गर्दा परिभाषित कर्मचारी सुविधाको रु.५५ करोड १८ लाखको विमाङ्कीय नोक्सान भई उक्त रकमले साधारण जगेडा कोषमा प्रभाव पारेको छ । यी असरहरुको कारणले जगेडा तथा बचतमा यो वर्ष वृद्धि हुनगएको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को कोषको वित्तीय कारोवारको सारांश देहायअनुसार रहेको छ :

तालिका नं.६.१(क)

(रु. करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष २०७७/७८	आर्थिक वर्ष २०७६/७७	वृद्धि वा न्युन	
			रकम	प्रतिशत
सञ्चय कोष	39,757	35,441	4,317	12.18
निवृत्तभरण कोष	146	48	98	203.05
जगेडा तथा बचत	4,097	2,717	1,380	50.79
दायित्व तथा व्यवस्था	566	475	92	19.29
कुल स्रोत	**44,566**	**38,681**	**5,886**	**15.22**
कर्जा तथा लगानी	43,729	38,253	5,477	14.32
सम्पति तथा अमुर्त सम्पति	70	55	15	26.57
नगद तथा नगद सामान	444	98	347	355.06
अन्य सम्पति	322	275	47	17.25
कुल उपयोग	**44,566**	**38,681**	**5,886**	**15.22**

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को अवधिमा रु.४३ अर्ब १७ करोड रूपैयाँ सञ्चय कोष रकम थप भएको छ। समग्रमा आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को तुलनामा आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोषको कुल स्रोतमा १५.२२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ । सो अवधिमा कोषको कर्जा तथा लगानीमा १४.३२ प्रतिशतले वृद्धि भएको छ ।

कोषमा कुनै पनि कोषरहित दायित्व र काल्पनिक सम्पति नरहेको र कर्मचारीलाई अवकाशपछि प्रदान गरिने दायित्वका लागि आ.व. २०७७/७८ मा गरिएको बीमाङ्कीय मूल्याङ्कन प्रतिवेदनका आधारमा यस वर्षको लागि निर्धारित कुल दायित्व व्यवस्था गर्नुपर्ने रकम रु.३७ करोड १८ लाख थप दायित्व व्यवस्था गरिएको छ ।

(ख) सञ्चालन अवस्था: कोषको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुरुप कुल आय रु.३३अर्ब २८ करोड ८६ लाख र खुद मुनाफा रु. ३ अर्ब ९३ करोड ४६ लाखरहेको छ । नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान बमोजिम कोषले आफ्नो आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को वित्तीय विवरण तयार गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गरेकोमा आम्दानी र खर्चको विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ ।

तालिका नं.६.१(ख)

(रु. करोडमा)

विवरण	आर्थिक वर्ष २०७७/७८	आर्थिक वर्ष २०७६/७७	वृद्धि वा न्युन	
			रकम	प्रतिशत
कुल आम्दानी	3,328.86	3,369.18	(40.32)	(1.20)
ब्याजतथा अन्य प्रत्यक्ष खर्च	2,562.55	2,619.11	(56.55)	(2.16)
कर्मचारी तथा सञ्चालन खर्च	107.69	117.29	(9.60)	(8.19)
क्षयीकरण व्यवस्था	265.16	289.39	(24.23)	(8.37)
खुद मुनाफा	393.46	343.39	50.07	14.58

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को अवधिको लागि तोकिएको ब्याजदर केही कम रहेको कारण कुल ब्याज तथा प्रत्यक्ष खर्च गत वर्षको तुलनामा केही घट्न गई रु. २५ अर्ब ६२ करोड रहेको छ। आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को तुलनामा कोषको कुल आय १.२० प्रतिशतले कमी हुन गएको छ भने खुद मुनाफा १४.५८ प्रतिशतले बढ्न गएको छ। सो अवधिमा कुल ब्याज तथा अन्य खर्चमा २.१६ प्रतिशतले कमीर क्षयीकरण व्यवस्था खर्चमा ८.३७ प्रतिशत कम अर्थात रु.२ अर्ब ६५ करोड १६ लाख थप गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कर्मचारी तथा सञ्चालन खर्चमा ८.१९ प्रतिशतले कमी हुन गएको छ।

६.२ कोषको विगत ५ वर्षको तुलनात्मक वित्तीय विवरण

क) **वित्तीय अवस्थाः** नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान बमोजिम तयार गरिएको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को वित्तीय विवरण र सोही अनुरुपका नीति बमोजिम तयार गरिएको विगत ५ वर्षको कोषको वित्तीय स्थितिकोतुलनात्मक विवरण देहायबमोजिम रहेको छ :

तालिका नं.६.२(क)

(रु. करोडमा)

विवरण/ आर्थिक वर्ष	2073/74	2074/75	2075/76	2076/77	2077/78
सञ्चय कोष	24,653.44	27,875.30	30,984.84	35,440.81	39,757.35
निवृत्तभरण कोष				48.09	145.74
जगेडा तथा बचत	2,587.58	2,980.49	2,807.83	2,717.23	4,097.14
दायित्व तथा व्यवस्था	262.26	344.77	447.09	474.63	566.19
कुल स्रोत	27503.28	31200.56	34239.76	38680.76	44,566.42
कर्जा तथा लगानी	26,615.81	30,874.72	33,525.18	38,252.66	43,729.46
सम्पति तथा अमुर्त सम्पति	41.50	45.70	48.98	55.42	70.17
नगद तथा नगद सामान	636.40	35.30	415.32	97.65	444.46
अन्य सम्पति	209.57	244.84	250.28	275.03	322.34
कुल उपयोग	27503.28	31200.56	34239.76	38680.76	44,566.42
खुद मुनाफा	193.90	394.07	444.63	343.46	393.46
कुल स्रोतमा कर्जा तथा लगानीको अनुपात	96.77	98.96	97.91	98.89	98.12
कुल स्रोतमा सम्पति, उपकरण तथा अमुर्त सम्पतिको अनुपात	0.15	0.15	0.14	0.14	0.16
कुल स्रोतमा नगद तथा नगद सामनको अनुपात	2.31	0.11	1.21	0.25	1.00
कुल स्रोतमा अन्य सम्पतिको अनुपात	0.76	0.78	0.73	0.71	0.72

विगत ५ वर्षको अवधिमा कोषको कुल स्रोतमा कर्जा तथा लगानीको अनुपात औसत ९८.१३ प्रतिशत रहेको छ भने सम्पत्ति तथा उपकरणको अनुपात औसत ०.१५ प्रतिशत र नगदको अनुपात औसत०.९८ प्रतिशत र अन्य सम्पतिको औसत ०.७४ रहेको छ ।

ख) सञ्चालन अवस्था: नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान बमोजिम तयार गरिएको आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को वित्तीय विवरण र सोही अनुरुपका नीतिहरु बमोजिम तयार गरिएको विगत ५ वर्षको कोषको सञ्चालन अवस्थाको तुलनात्मक विवरण देहायबमोजिम रहेको छ :

तालिका नं.६.२(ख) (रु.करोडमा)

विवरण/ आ.व.	2073/74	2074/75	2075/76	2076/77	2077/78
कुल आम्दानी	**1,850.96**	**2,670.79**	**2,995.90**	**3,369.18**	**3,328.86**
परिवर्तन प्रतिशत	21.03	44.29	12.17	12.46	(1.20)
खुद मुनाफा	**193.90**	**394.07**	**444.63**	**343.46**	**393.46**
परिवर्तन प्रतिशत	21.26	103.24	12.83	(22.75)	14.56
कुल स्रोतमा कुल आम्दानको प्रतिशत	7.12	9.10	9.16	9.24	7.47
सञ्चय कोषमा खुद मुनाफको प्रतिशत	**0.84**	**1.50**	**1.51**	**1.03**	**0.99**

कुल आम्दानी तथा खुद मुनाफाको प्रवृति

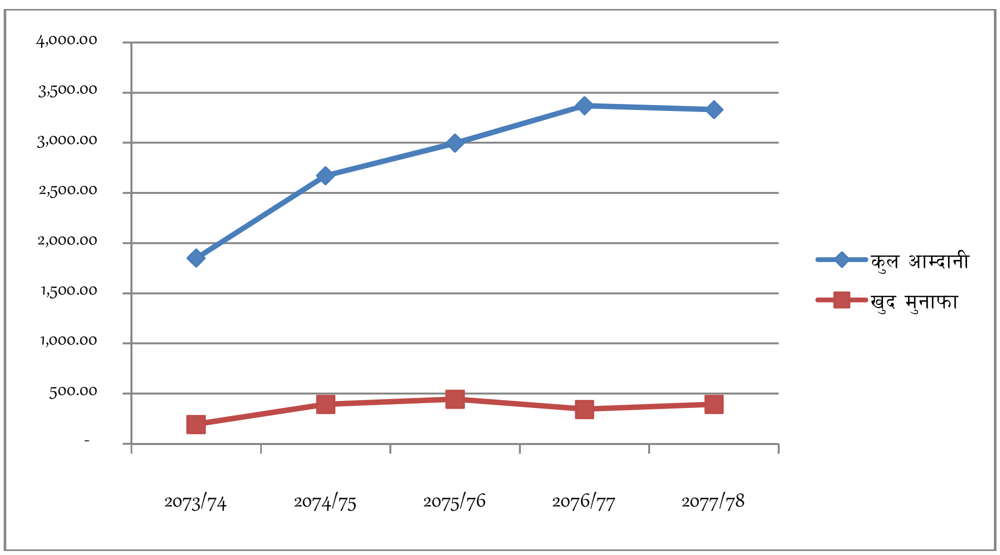

कोषको कुल आम्दानीको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा विगत ५ वर्षमा औसत १७.७५ प्रतिशतले र खुद मुनाफा तर्फ २५.८३ प्रतिशतले वृद्धि भएको देखिन्छ । सो अवधिमा कोषको कुल स्रोतमा कुल आम्दानीको अनुपात औसत ८.४२ प्रतिशत रहेको छ भने सञ्चय कोषमा खुद मुनाफाको अनुपात औसत १.१७ प्रतिशत रहेको छ ।

ग) कोषको क्षेत्रगत लगानीको अवस्था: कोषको विगत ५ वर्षको क्षेत्रगत लगानीको विवरण देहायबमोजिम रहेको छ :

तालिका नं.६.२(ग)

(रु.करोडमा)

सि.नं.	विवरण/ आ.व.	2073/74	2074/75	2075/76	2076/77	2077/78
1	सरकारी वचत पत्र तथा ऋण पत्र	1410.22	1,460	53.33	32.34	32.34
		5.3	4.73	0.16	0.08	0.08
2	शेयर	2,161.63	2,433.09	2,243.77	2,111.65	3,492.32
		8.12	7.88	6.69	5.52	7.97
3	डिवेञ्चर				23.43	111.29
					0.06	0.25
4	बैंकको मुद्दती निक्षेप	5,482.20	5,497.73	7,878.75	10,776.28	13064.89
		20.60	17.81	23.50	28.17	29.80
5	परियोजना कर्जा	3,233.17	4,589.61	5,219.38	6,231.79	6,832.26
		12.15	14.87	15.57	16.29	15.59
6	सञ्चयकर्ता सापटी	14,255.72	16,823.14	18,057.92	19,008.58	20,216.10
		53.56	54.49	53.86	49.69	46.12
7	भवन तथा आवास	72.87	71.59	72.03	68.59	85.68
		0.27	0.23	0.21	0.18	0.20

कोषको लगानीको अवस्थालाई विश्लेषण गर्दा सरकारी बचतपत्र तथा ऋणपत्रमा विगत ५ वर्षमा औसतमा कुल लगानीको ३.३६ प्रतिशत लगानी भएको छ । सोही अवधिमा शेयर लगानी औसतमा ७.४३ प्रतिशत रहेको छ । निवृत्तभरण ऐन, २०७५ बमोजिम कोषलाई निवृत्तभरण कोष व्यवस्थापनको समेत जिम्मेवारी प्राप्त भएको हुँदा सो ऐन बमोजिम विभिन्न वाणिज्य बैंकहरुले जारी गरेको डिबेन्चरमा कोषले लगानी गर्न शुरु गरेकोमा आ.व. २०७६/७७ सम्ममा रु.२३ करोड ४३ लाख अर्थात कुल लगानीको ०.०६ प्रतिशत डिबेन्चरमा लगानी भएको छ । यसैगरी विगत ५ वर्षको अवधिमा बैंकको मुद्दती निक्षेप, परियोजना कर्जा, सञ्चयकर्ता सापटी र भवन तथा आवास शीर्षकमा कुल लगानीको तुलनामा औसतमा क्रमशः २२.९०, १३.७३, ५२.३२ र ०.२४ प्रतिशत लगानी भएको छ ।

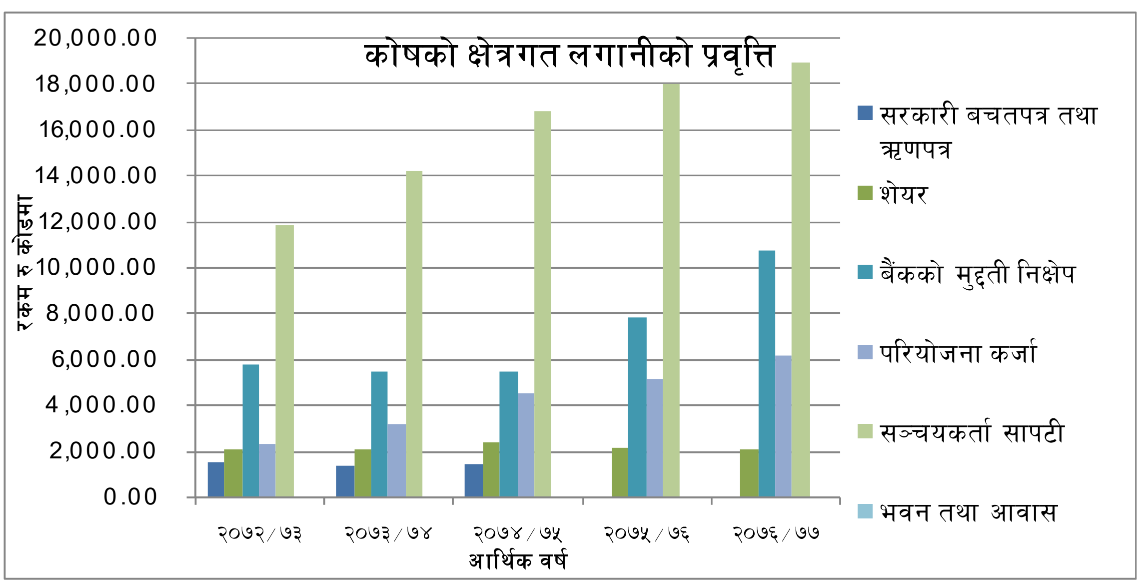

६.३ कोषको लेखा तथा लेखापरीक्षण

कर्मचारी सञ्चयकोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित) को दफा २३ मा भएको व्यवस्था अनुरुप कोषको वित्तीय विवरणहरुको ढाँचा महालेखापरीक्षकबाट तोकिने व्यवस्था रहेको छ । सोही व्यवस्था अनुरुप महालेखापरीक्षकबाट मिति २०७५ फाल्गुण १४ मा तोकिएको ढाँचामा कोषको वित्तीय विवरण तयार गरी आर्थिक वर्ष २०७७/७७८ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ।

कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ मा कोषको लेखापरीक्षण कार्य प्रत्येक आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ९ महिनाभित्र सम्पन्न गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेकोले सो समय सीमा ननाघ्ने गरी निश्चित समय तोकी लेखापरीक्षण कार्य सम्पन्न गर्न महालेखा परीक्षकबाट लेखापरीक्षक नियुक्त हुने गरेको छ। आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लेखापरीक्षणका लागि चार्टर्ड एकाउण्टेन्टद्वय श्री महेश खनाल र श्री बि के. मान सिह संयुक्त लेखापरीक्षकका रुपमा नियुक्त भई लेखापरीक्षण सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्यहरु महालेखा परीक्षकले तोकेको समयमा नै सम्पन्न गरिएको छ।

कोषको विगत ५ वर्षमा लेखापरीक्षण कार्य सम्पन्न गर्दा लागेको समयको तुलनात्मक विवरण देहाय अनुरुप रहेको छ :

तालिका नं.५.६.३

आर्थिक वर्ष	सञ्चालक समितिवाट स्वीकृत	लेखापरीक्षण अवधि (महिनामा)
२०७७/७८	२०७९ साल बैशाख	१०
२०७६/७७	२०७७ साल फाल्गुण	८
२०७५/७६	२०७६ साल चैत्र	९
२०७४/७५	२०७५ साल चैत्र	९
२०७३/७४	२०७४ साल फाल्गुण	८
२०७२/७३	२०७३ साल माघ	७

कोषको आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन वित्तीय विवरणहरु, लेखा नीति तथा टिप्पणी परिच्छेद ९ मा समावेश गरिएको छ । कोषको लेखा नीतिमा उल्लेख भएकोमा बाहेक अन्य नीतिमा कुनै परिवर्तन गरिएको छैन ।

परिच्छेद -७
कोषको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन तथा वित्तीय विवरण

कर्मचारी सञ्चय कोष
(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

एकीकृत वित्तीय अवस्थाको विवरण
२०७८ आषाढ ३१

विवरण	टिप्पणी	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
सम्पत्तिहरु			
नगद तथा नगद समान	४.1	4,444,616,391	976,701,271
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दात	4.2	130,648,890,080	107,762,799,501
व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरु	4.3	-	-
सञ्चयकर्तालाई कर्जा तथा सापटी	4.4	202,160,959,639	190,085,783,304
परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी	4.5	68,322,594,814	62,317,873,890
कर्मचारीलाई कर्जा तथा सापटी		2,112,411,281	1,636,761,752
धितोपत्रहरुमा लगानी	4.6	34,923,159,666	21,674,188,343
सहायक कम्पनीहरुमा लगानी		-	-
सहायक कम्पनीहरुको शेयर पुँजीको लागि पेश्की		-	-
सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानी	4.7	382,203,035	-
सम्पत्तिहरुमा लगानी	4.8	856,753,668	685,907,490
सम्पत्ति र उपकरण	4.9	698,438,267	550,418,168
अमूर्त सम्पत्ति	4.10	3,212,851	3,926,110
स्थगन कर सम्पत्ति		905,719	243,762
अन्य सम्पत्ति	4.11	1,110,076,166	1,112,273,625
जम्मा सम्पत्ति		**445,664,221,577**	**386,806,877,216**
दायित्वहरु			
कर्मचारी सुविधा दायित्व	4.12	4,130,913,459	3,308,397,718
अन्य दायित्व	4.13	1,530,940,713	1,437,908,267
स्थगन कर दायित्व		-	-
जम्मा दायित्व		**5,661,854,172**	**4,746,305,985**
कोष तथा जगेडा			
सञ्चय कोष	4.14	397,573,533,412	354,408,113,785
निवृत्तभरण कोष		1,457,434,378	480,915,032
अन्य कोष		-	-
जगेडा तथा बचत	4.15	40,971,399,615	27,171,542,414
जम्मा कोष तथा जगेडा		**440,002,367,405**	**382,060,571,231**
जम्मा कोष, जगेडा तथा दायित्व		**445,664,221,577**	**386,806,877,216**

संलग्न टिप्पणीहरु (१ देखि ५.१७ सम्म) वित्तीय विवरणका अभिन्न अंग रहेका छन्।

ठाकुर जंग थापा का.मु. मुख्य प्रवन्धक	जीवन कुमार कट्वाल का.मु. सह प्रशासक (मुख्य अधिकृत)	जितेन्द्र धिताल नि. प्रशासक/सञ्चालक	किरण कुमार श्रेष्ठ सञ्चालक	गणेश सिंह भण्डारी सञ्चालक	रमेश कुमार के.सी. सञ्चालक
निरज बहादुर शाही सञ्चालक	प्रा.डा. जीवन कुमार भट्टराई सञ्चालक	कृष्णहरि पुष्कर अध्यक्ष	महेश खनाल लेखापरीक्षक	बालकृष्ण मान सिंह लेखापरीक्षक	महालेखापरीक्षक

कर्मचारी सञ्चय कोष
(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)
एकीकृत नाफा वा नोक्सान विवरण
२०७७ श्रावण १ गतदेखि २०७८ आषाढ ३१ गतेसम्म

विवरण	टिप्पणी	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
ऋण तथा लगानीबाट आम्दानी	4.16	33,110,588,275	33,383,095,507
ब्याज तथा अन्य प्रत्यक्ष खर्च	4.17	25,625,543,923	26,191,051,626
ऋण तथा लगानीबाट खुद आम्दानी		**7,485,044,352**	**7,192,043,881**
शुल्क तथा कमिसन आम्दानी	4.18	29,768,718	23,648,741
शुल्क तथा कमिसन खर्च	4.19	-	-
खुद शुल्क तथा कमिसन आम्दानी		**29,768,718**	**23,648,741**
व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरुबाट भएको खुद आम्दानी	4.20	-	-
नाफा नोक्सान मार्फत उचित मूल्य (Fair Value) मा रहेका अन्य वित्तीय उपकरणहरुबाट भएको खुद आम्दानी	4.21	-	-
अन्य आम्दानी	4.22	148,246,898	285,014,347
कुल सञ्चालन आम्दानी		**7,663,059,968**	**7,500,706,969**
वित्तीय सम्पत्तिहरुको खुद क्षयीकरण नाफा/(नोक्सान)	4.23	2,651,557,030	2,893,863,627
कर्मचारी खर्च	4.24	844,488,783	888,914,579
अन्य सञ्चालन खर्च	4.25	183,897,592	220,004,686
ह्रास कट्टी, परिशोधन तथा गैह्र वित्तीय सम्पत्तिको क्षयीकरण	4.26	49,201,601	64,263,457
वित्तीय खर्च		-	-
यस वर्षको आय कर अघिको मुनाफा (नोक्सान)		**3,933,914,962**	**3,433,660,620**
आय कर			
चालु कर		-	-
स्थगन कर		(661,957)	(243,762)
यस वर्षको खुद मुनाफा (नोक्सान)		**3,934,576,919**	**3,433,904,382**

संलग्न टिप्पणीहरु (१ देखि ५.१७ सम्म) वित्तीय विवरणका अभिन्न अंग रहेका छन् ।

ठाकुर जंग थापा का.मु. मुख्य प्रबन्धक	जीवन कुमार कट्वाल का.मु. सह प्रशासक (मुख्य अधिकृत)	जितेन्द्र धिताल नि. प्रशासक/सञ्चालक	किरण कुमार श्रेष्ठ सञ्चालक	गणेश सिंह भण्डारी सञ्चालक	रमेश कुमार के.सी. सञ्चालक
निरज बहादुर शाही सञ्चालक	प्रा.डा. जीवन कुमार भट्टराई सञ्चालक	कृष्णहरि पुष्कर अध्यक्ष	महेश खनाल लेखापरीक्षक	बालकृष्ण मान सिंह लेखापरीक्षक	महालेखापरीक्षक

कर्मचारी सञ्चय कोष
(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)
एकीकृत विस्तृत आम्दानी विवरण
२०७७ श्रावण १ गतदेखि २०७८ आषाढ ३१ गतेसम्म

विवरण	टिप्पणी	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
यस वर्षको खुद मुनाफा (नोक्सान)		**3,934,576,919**	**3,433,904,382**
<u>अन्य विस्तृत आम्दानी</u>			
परिभाषित कर्मचारी सुविधाको विमाङ्कीय नाफा/(नोक्सान)		(753,690,095)	(203,421,839)
सम्पत्ति तथा उपकरणको पुनर्मूल्याङ्कन			-
लगानी धितोपत्रहरुको उचित मूल्य (Fair Value) मा भएको खुद परिवर्तन		11,834,659,999	(2,048,876,758)
जम्मा अन्य विस्तृत आम्दानी		**11,080,969,904**	**(2,252,298,597)**
कूल विस्तृत आम्दानी		**15,015,546,823**	**1,181,605,785**

संलग्न टिप्पणीहरु (१ देखि ५.१७ सम्म) वित्तीय विवरणका अभिन्न अंग रहेका छन्।

ठाकुर जंग थापा का.मु. मुख्य प्रबन्धक	जीवन कुमार कट्वाल का.मु. सह प्रशासक (मुख्य अधिकृत)	जितेन्द्र धिताल नि. प्रशासक/सञ्चालक	किरण कुमार श्रेष्ठ सञ्चालक	गणेश सिंह भण्डारी सञ्चालक	रमेश कुमार के.सी. सञ्चालक
निरज बहादुर शाही सञ्चालक	प्रा.डा. जीवन कुमार भट्टराई सञ्चालक	कृष्णहरि पुष्कर अध्यक्ष	महेश खनाल लेखापरीक्षक	बालकृष्ण मान सिंह लेखापरीक्षक	महालेखापरीक्षक

कर्मचारी सञ्चय कोष

(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

एकीकृत नगद प्रवाह विवरण

२०७७ श्रावण १ गतदेखि २०७८ आषाढ ३१ गतेसम्म

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
सञ्चालनबाट नगद प्रवाह		
यस वर्षको खुद मुनाफा (नोक्सान)	3,934,576,919	3,433,904,382
समायोजन		-
आय कर	(661,957)	(243,762)
ह्रास कट्टी, परिशोधन तथा गैर वित्तीय सम्पत्तिको क्षयीकरण	49,201,601	64,263,457
वित्तीय सम्पत्तिहरुको खुद क्षयीकरण	2,651,557,030	2,893,863,627
नाफा, नोक्सान मार्फत उचित मूल्य (Fair Value) मा रहेका अन्य वित्तीय उपकरणहरुबाट भएको खुद आम्दानी	-	-
सञ्चय कोषमा ब्याज खर्च	25,625,543,923	26,191,051,626
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दातमा प्राप्त भएको ब्याज	(9,851,492,241)	(8,654,273,960)
परियोजना तथा सगठित संस्थाहरुलाइ कर्जा तथा सापटीमा प्राप्त भएको ब्याज	(6,618,715,330)	(6,127,389,004)
धितो पत्रहरुमा लगानीमा प्राप्त भएको ब्याज तथा लाभांश	(282,621,467)	(804,775,570)
सम्पत्ति र उपकरण, लगानी सम्पत्ति तथा अमूर्त सम्पत्तिको विक्रिमा भएको लाभ वा नोक्सानी	(19,674)	(28,166,312)
सम्पत्तिहरुमा लगानीमा प्राप्त भएको खुद आम्दानी	(279,662,499)	(347,456,527)
सञ्चालन गतिविधिसंग सम्बन्धित सम्पत्ति तथा दायित्वहरुमा भएका परिवर्तनहरु		
व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरुमा कमी (बृद्धि)		-
सञ्चयकर्ताहरुलाई कर्जा तथा सापटीमा कमी (बृद्धि)	(12,192,342,688)	(10,671,839,734)
कर्मचारीहरुलाई कर्जा तथा सापटीमा कमी (बृद्धि)	(475,649,529)	(54,405,799)
अन्य सम्पत्तिमा कमी (बृद्धि)	2,197,460	(279,926,095)
कर्मचारी सुबिधा दायित्वमा बृद्धि (कमी)	822,515,741	156,618,544
अन्य दायित्वमा बृद्धि (कमी)	93,032,446	118,755,514
सञ्चालन गतिविधिबाट भएको खुद नगद प्रवाह	**3,477,459,735**	**5,889,980,387**
लगानी गतिविधिबाट नगद प्रवाह		
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दातमा भएको लगानी	(22,886,090,579)	(28,975,293,746)
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दातबाट भएको लगानी फिर्ता	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दातमा प्राप्त भएको ब्याज	9,851,492,241	8,654,273,960
परियोजना तथा सगठित संस्थाहरुलाइ कर्जा तथा सापटी प्रवाहमा बृद्धि (कमी)	(8,539,111,601)	(11,764,578,668)
परियोजना तथा सगठित संस्थाहरुलाइ कर्जा तथा सापटीमा प्राप्त भएको ब्याज	6,618,715,330	6,127,389,004
धितोपत्रहरुमा लगानीमा बृद्धि (कमी)	(13,248,971,323)	1,296,853,969
धितोपत्रहरुमा लगानीमा प्राप्त भएको ब्याज तथा लाभांस	282,621,467	804,775,570
सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानीमा बृद्धि (कमी)	(382,203,035)	-
सहायक कम्पनीहरुको शेयर पुँजीको लागि पेश्कीमा बृद्धि (कमी)	-	-
सम्पत्तिहरुमा लगानीमा बृद्धि (कमी)	(183,104,214)	1
सम्पत्तिहरुमा लगानीमा प्राप्त भएको खुद आम्दानी	279,662,499	347,456,527
सम्पत्ति र उपकरणमा बृद्धि (कमी)	(183,443,881)	(67,406,841)
अमूर्त सम्पत्तिमा बृद्धि (कमी)	(786,850)	1,101,750
लगानी गतिविधिबाट भएको खुद नगद प्रवाह	**(28,391,219,946)**	**(23,575,428,474)**
वित्तीय श्रोतवाट नगद प्रवाह		
सञ्चय कोषमा बृद्धि (कमी)	43,165,419,627	44,559,746,582
सञ्चय कोषमा ब्याज खर्च	(25,625,543,923)	(26,191,051,626)
निवृत्तभरण कोषमा बृद्धि (कमी)	976,519,346	480,915,032
अन्य कोषमा बृद्धि (कमी)	-	-
जगेडा तथा बचतहरूमा बृद्धि (कमी)	9,865,280,281	(4,340,637,130)
वित्तीय श्रोत सम्बन्धी गतिविधिबाट भएको खुद नगद प्रवाह	**28,381,675,331**	**14,508,972,858**
सम्पूर्ण गतिविधिबाट भएको खुद नगद प्रवाह	**3,467,915,120**	**(3,176,475,229)**
वर्षको शुरुमा भएको नगद तथा नगद समान मौज्दात	976,701,271	4,153,176,500
विदेशी मुद्रामा रहेको नगद तथा नगद समान मौज्दातमा पुनर्मूल्याकनको कारणले भएको समायोजन	-	-
वर्षको अन्तमा भएको नगद तथा नगद समान मौज्दात	**4,444,616,391**	**976,701,271**

संलग्न टिप्पणीहरु (१ देखि ५.१७ सम्म) वित्तीय विवरणका अभिन्न अंग रहेका छन् ।

ठाकुर जंग थापा का.मु. मुख्य प्रवन्धक	जीवन कुमार कट्वाल का.मु. सह प्रशासक (मुख्य अधिकृत)	जितेन्द्र धिताल नि. प्रशासक/सञ्चालक
किरण कुमार श्रेष्ठ सञ्चालक	गणेश सिंह भण्डारी सञ्चालक	रमेश कुमार के.सी. सञ्चालक
निरज बहादुर शाही सञ्चालक	प्रा.डा. जीवन कुमार भट्टराई सञ्चालक	कृष्णहरि पुष्कर अध्यक्ष
महेश खनाल लेखापरीक्षक	बालकृष्ण मान सिंह लेखापरीक्षक	महालेखापरीक्षक

कर्मचारी सञ्चय कोष

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

कोष तथा जगेडामा भएका परिवर्तनहरु

२०७७ श्रावण १ गतदेखि २०७८ आषाढ ३१ गतेसम्म

समूह

विवरण	साधारण जगेडा कोष	सञ्चयकर्ता कल्याणकारी कोष	कर्मचारी कल्याणकारी कोष	मुनाफा वांडफांड (सञ्चय कोष)	सञ्चित मुनाफा (निवृत्तभरण कोष)	उचित मुल्य जगेडा	सञ्चयकर्ता हाईड्रो कोष	सञ्चय कोष	निवृत्तभरण कोष	जम्मा
२०७७ श्रावण १ को मौज्दात	**855,966,606**	**2,851,262,071**	**242,957,446**	**4,422,481,455**	**163,894**	**13,260,912,369**	**5,537,798,572**	**354,408,113,785**	**480,915,032**	**382,060,571,230**
खर्च/भुक्तानी	-	(331,377,201)	(116,079,357)	(3,053,411,267)	-	-	(319,262,955)	(12,541,581,644)		(16,361,712,424)
रकमान्तर/समायोजन	-	864,139,567	-	51,133,485	-	-	1,653,986,835	(11,518,763,838)	(72,224,165)	(9,021,728,115)
व्याज	-	-	-	-	-	-	-	25,101,950,902	44,243,347	25,146,194,249
संकलन	-	-	-	-	-	-	-	40,924,676,459	1,004,500,164	41,929,176,623
नाफाबाट थप	-	-	-	-	20,196,766	-	-	-	-	20,196,766
शेयरको उचित मूल्यमा समायोजन	-	-	-	-	-	11,834,659,999	-	-	-	11,834,659,999
परिभाषित कर्मचारी सुविधाको विमाङ्कीय नाफा/(नोक्सान)	(753,690,095)	-	-	-	-	-	-	-	-	(753,690,095)
बेचालु सञ्चय कोष	-	-	-	-	-	-	-	(632,909,011)	-	(632,909,011)
मूनाफा बाँडफाँट	166,680,170	440,000,000	120,000,000	3,187,699,983	-	-	-	1,832,046,759	-	5,746,426,912
विगत बर्षको आम्दानी (खर्च)	35,181,272	-	-	-	-	-	-	-	-	35,181,272
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**304,137,953**	**3,824,024,437**	**246,878,089**	**4,607,903,656**	**20,360,660**	**25,095,572,368**	**6,872,522,452**	**397,573,533,412**	**1,457,434,378**	**440,002,367,405**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	**1,010,791,143**	**2,840,913,376**	**222,105,728**	**4,507,045,469**	**-**	**15,309,789,127**	**4,187,630,319**	**309,848,367,203**	**-**	**337,926,642,365**
खर्च/भुक्तानी	-	(194,819,835)	(99,148,282)	(3,153,656,002)	-	-	(139,144,808)	(10,400,417,461)	-	(13,987,186,388)
रकमान्तर/समायोजन	-	5,168,530	-	(163,894)	-	-	1,489,313,061	(11,356,536,684)	-	(9,862,218,986)
व्याज	-	-	-	-	-	-	-	25,728,142,099	-	25,728,142,099
संकलन	-	-	-	-	-	-	-	38,377,672,138	480,915,032	38,858,587,169
नाफाबाट थप	-	-	-	(744,118)	163,894	-	-	-	-	(580,224)
शेयरको उचित मूल्यमा समायोजन	-	-	-	-	-	(2,048,876,758)	-	-	-	(2,048,876,758)
परिभाषित कर्मचारी सुविधाको विमाङ्कीय नाफा/(नोक्सान)	(203,421,839)	-	-	-	-	-	-	-	-	(203,421,839)
बेचालु सञ्चय कोष	-	-	-	-	-	-	-	154,154,317	-	154,154,317
मूनाफा बाँडफाँट	44,648,500	200,000,000	120,000,000	3,070,000,000	-	-	-	2,056,732,173	-	5,491,380,673
विगत बर्षको आम्दानी (खर्च)	3,948,802	-	-	-	-	-	-	-	-	3,948,802
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**855,966,606**	**2,851,262,071**	**242,957,446**	**4,422,481,455**	**163,894**	**13,260,912,369**	**5,537,798,572**	**354,408,113,785**	**480,915,032**	**382,060,571,231**

संलग्न टिप्पणीहरु (१ देखि ५.१७ सम्म) वित्तीय विवरणका अभिन्न अंग रहेका छन् ।

ठाकुर जंग थापा का.मु. मुख्य प्रबन्धक	जीवन कुमार कट्वाल का.मु. सह प्रशासक (मुख्य अधिकृत)	जितेन्द्र धिताल नि. प्रशासक/सञ्चालक
किरण कुमार श्रेष्ठ सञ्चालक	गणेश सिंह भण्डारी सञ्चालक	रमेश कुमार के.सी. सञ्चालक
निरज वहादुर शाही सञ्चालक	प्रा.डा. जीवन कुमार भट्टराई सञ्चालक	कृष्णहरि पुष्कर अध्यक्ष
महेश खनाल लेखापरीक्षक	बालकृष्ण मान सिंह लेखापरीक्षक	महालेखापरीक्षक

कर्मचारी सञ्चय कोष
(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)
लेखासँग सम्बन्धित नीति तथा टिप्पणी

आर्थिक वर्ष २०७७/७८

१. सामान्य जानकारी (General Introduction)

कर्मचारी सञ्चय कोष, कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ अनुरुप स्थापित सामाजिक सुरक्षण संस्थाका साथै गैह्र बैकिङ्ग प्रकृतिको देशकै ठूलोवित्तीय संस्था हो । कोषले सञ्चयकर्ताबाट संकलन भएको सञ्चित रकमको व्यवस्थापन तथा प्रभावकारी परिचालन गरी सञ्चयकर्तालाई उचितप्रतिफल प्रदान गर्नुका साथै बचत रकमबाट विभिन्न सामाजिक सुरक्षण सुविधाहरु समेत प्रदान गर्दै आईरहेको छ। कोषको केन्द्रीय कार्यालय पुल्चोक, ललितपुरमा रहेको छ।

कोषले ६ लाख भन्दा बढी सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकममा वार्षिक रुपमा ब्याजतथा मुनाफा प्रदान गर्नुका अतिरिक्त सञ्चयकर्ताको हितमा विशेष सापटी, घर सापटी, शैक्षिक सापटी, घर मर्मत सापटी र सरल चक्र कर्जा जस्ता कर्जा तथा सापटी सुविधाहरु प्रदान गर्दै आएको छ भने सामाजिक सुरक्षा सुविधा अन्तर्गत सञ्चयकर्ता दुर्घटना क्षतिपूर्ति, सञ्चयकर्ता काजक्रृया अनुदान, सञ्चयकर्ता औषधोपचार योजना र शिशु तथा सुत्केरी हेरचाह सुविधा कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै आएको छ।

कोषले विभिन्न जलविद्युत कम्पनीहरुमा शेयर तथा ऋण लगानी गरी नेपालको जलविद्युत क्षेत्रको विकासमा महत्वपूर्ण योगदान गर्दै आएको छ।

१.१ सहायक तथा सम्बद्ध कम्पनीहरु

सञ्चय कोष घर जग्गा व्यवस्थापन कम्पनी प्रा.लि. कोषको एकल लगानी भएको सहायक कम्पनी हो ।
वि.सं २०७६ पौषमा स्थापित सो कम्पनीको उद्देश्य कोषको स्वामित्वमा रहेको जग्गाहरु विकास गरी सञ्चयकर्ता आवास योजना सञ्चालन गर्ने, कोषको स्वामित्वमा रहेको भवनहरुको बाहाल व्यवस्थापन गर्ने लगायत रहेको छ।

प्रभु इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेड कोषको २१.६१ प्रतिशत स्वामित्व रहेको सम्बद्धकम्पनी हो । २०७८ बैशाख महिनामा उक्त कम्पनीमा कोषले स्वामित्व बढाई सम्बद्ध कम्पनीको हैसियतमा पुगेको हो। सो कम्पनीको उद्देश्य साधारण बिमा व्यवसाय सञ्चालन गर्ने रहेको छ।

कोष, सहायक कम्पनी र सम्बद्ध कम्पनीको लेखाङ्कन अवधि प्रयोजनको लागि कायम आर्थिक वर्ष साउन १ गते देखि शुरु भई अर्को वर्षको असार मसान्तमा समाप्त भएको छ।

१.२ कोष, सहायक कम्पनी तथा सम्बद्ध कम्पनीको कारोवारलाई एकीकृत रुपमा वित्तीय विवरणमा प्रस्तुत गर्दा समूहको रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ।

२. वित्तीय विवरणहरु तयार र प्रस्तुत गर्ने आधार (Basis of Preparation and Presentation of Financial Statements):

२.१ नेपाल वितीय प्रतिवेदनमानको अनुपालना (**Compliance with Nepal Financial Reporting Standard-NFRS**)

लेखामान बोर्ड नेपालले सिफारिस गरे बमोजिम नेपाल चार्टर्ड एकाउन्टेन्ट्स संस्थाबाट जारी गरिएको नेपाल वितीय प्रतिवेदनमान अनुरुप वित्तीय विवरणहरु तयार गरिएका छन् । नेपाल वितीय प्रतिवेदनमानमा अन्तराष्ट्रिय लेखामान बोर्डले जारी गरेका विवेचना (IFRIC र SIC) समेत पर्दछन् ।

एकल वित्तीय विवरणहरु महालेखा परीक्षकको कार्यालयबाट मिति २०७५/११/१४ मा स्वीकृत ढाँचा अनुरुप तयार गरिएकोछ । साथै, संलग्न वित्तीय विवरणहरु कोषको सञ्चालक समितिको २०७९/०१/१३ मा बसेको १६१८ औं बैठकले अनुमोदन गरेको छ ।

२.२ कार्यात्मक र प्रस्तुतीकरण मुद्रा (Functional and Presentation Currency)

वित्तीय विवरणहरु कोषको कार्यात्मक मुद्रा, नेपाली रुपैयाँमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

२.३ अनुमान, मान्यता तथा अभिप्रायको प्रयोग (Use of Assumptions, Estimates and Judgement)

नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमान अनुसार वित्तीय विवरण तयार गर्दा केही क्षेत्रहरुमा अनुमान, मान्यता तथा अभिप्रायको प्रयोग गर्नुपर्ने हुन्छ । यसरी अनुमान गर्दा विगतको अनुभव र अन्य असर गर्ने तत्वहरुलाई समावेश गर्ने गरिएको छ । अनुमान, मान्यता तथा अभिप्रायहरु वास्तविकतामा परिणत हुँदा तयार पारिएको मितिको वित्तीय विवरणले प्रस्तुत गरेका सम्पत्ति, दायित्व, आम्दानी तथा खर्च रकमहरु पूर्वानुमान र मान्यताभन्दा फरक पर्न सक्दछन् । निरन्तर सञ्चालनको आधार (Going Concern Basis) मानेर अनुमान र मान्यताहरु पुनरावलोकन गरिएका छन् । लेखासम्बन्धी अनुमानलाई समय सापेक्ष पुनरावलोकन गर्ने गरिएको छ । अनुमानमा फरक परेको कारणले पर्ने असर अनुमानमा फरक परेको वर्षमा नै समायोजन गरिएका छन् ।

वित्तीय विवरणहरु तयार गर्दा सारभूतरुपमा असर गर्ने महत्वपूर्ण अनुमानहरु निम्नानुसार रहेका छन :

१) सम्पत्ति, उपकरण, लगानी सम्पत्ति तथा अमूर्त सम्पत्तिको उपयोगी आयु (Useful life)
२) कर्मचारी दायित्वहरु
३) वित्तीय सम्पत्तिहरुको क्षयीकरण नोक्सानी व्यवस्था

२.४ नेपाल वित्तीय प्रतिवेदनमानको प्रयोग (Use of Nepal Financial Reporting Standards)

कोषले नेपाल वितीय प्रतिवेदनमान अनुसार वित्तीय विवरणहरु तयार गरेको छ ।

३. प्रमुख लेखा नीतिहरु (Major Accounting Policies)

३.१ मापन तथा लेखाङ्कनको आधार (Measurement and Basis of Accounting)

निम्न उल्लेखित अवस्थामा बाहेक वित्तीय विवरणहरु ऐतिहासिक लागत अवधारणा (Historical Cost Convention) अनुरुप तयार गरिएका छन्

उचित मूल्यमा मापन गर्नुपर्ने शेयरमा लगानी	उचित मूल्य (fair value)
कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको ऋण	परिशोधन लागत (amortized cost)

अन्यथा उल्लेख गरिएको अवस्थामा बाहेक वित्तीय विवरणहरु प्रोदभावी आधार (accrual basis) मा तयार गरिएका छन् ।

३.२ सहायक कम्पनीमा लगानी (Investment in subsidiary)

समूहले नियन्त्रण गर्न सक्ने शक्ति (Power to control) रहेको सबै कम्पनी सहायक कम्पनीहरु हुन् । कुनै संस्थासँगको संलग्नताको कारण समूहलाई परिवर्तनशील प्रतिफलको अधिकार भएमा वा समूह त्यसमा जोडिएमा (Exposed) र समूहसँग रहेको शक्तिको माध्यमबाट संस्थाको त्यस्तो प्रतिफलमा फरक पार्ने क्षमता भएमा समूहसँग नियन्त्रण गर्ने शक्ति रहन्छ । एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्दा कोषले नियन्त्रण गरेको सहायक कम्पनीहरुको समान परिस्थितिमा भएका एकै किसिमको कारोबारहरु तथा घटनाहरुको लागि समान लेखा नीति प्रयोग गरिन्छ । कोषले लगानी गरेको संस्थामा नियन्त्रण प्राप्त गरेको मितिदेखि एकीकरण शुरु गरिन्छ र कोषले त्यस्तो नियन्त्रण गुमाएको दिनदेखि एकीकरण अन्त्य गरिन्छ ।

खरिद विधि (Purchase/Acquisition method): सहायक कम्पनीहरुको एकीकरणमा खरिद विधि (Purchase/Acquisition method) अपनाईकोछ । खरिद विधिमा लगानी गरेको संस्थामा नियन्त्रण प्राप्त गरेको मिति (Acquisition date) देखि एकीकरण शुरु गरी त्यस्तो नियन्त्रण गुमाएको दिनदेखि एकीकरण अन्त्य गरिन्छ । व्यवसायीक एकीकरण (Business combination) को क्रममा प्राप्त गरिएको पहिचान हुने (Identifiable) सम्पत्ति तथा दायित्व र जिम्मेवारी लिईएको संभावित दायित्वलाई प्राप्त गरेको मितिको उचित मूल्य (Fair value) मा मापन गरिन्छ । विनिमयको दिनमा प्राप्त गरिएको सम्पत्ति, जारी गरिएको पूँजीगत उपकरण (Equity instruments), भएको वा जिम्मेवारी लिईएको दायित्वको उचित मूल्यमा प्राप्तीसँग सम्बन्धित प्रत्यक्ष खर्च जोडी प्राप्ती लागत (Acquisition cost) मापन गरिन्छ । प्राप्ती मितिमा प्राप्त गरिएको पहिचान हुने खूद सम्पत्ति (Net assets) मा रहेको समूहको भागको उचित मूल्यभन्दा प्राप्ती लागत बढी भएमा सो बढी भएको रकमलाई ख्याति (Goodwill) को रुपमा अंगिकार गरिन्छ । यदि प्राप्त गरिएको पहिचान हुने सहायक कम्पनीको खूद सम्पत्ति (Net assets) मा रहेको समूहको भागको उचित मूल्यभन्दा प्राप्ती लागत कम भएमा सो कम भएको रकमलाई सिधै नाफा वा नोक्सान खातामा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

एकीकरण (Consolidation): एकीकृत वित्तीय विवरण तयार पार्दा सहायक कम्पनीको सम्पत्ति, दायित्व, आम्दानी, खर्च र नगद प्रवाह कोषको सम्पत्ति, दायित्व, आम्दानी, खर्च र नगद प्रवाहसँग जोडिन्छ । सहायक कम्पनीमा कोषको लगानीको र उक्त कम्पनीको इक्विटीको अंश पूर्ण रुपमा हटाइनेछ । एकीकृत वित्तीय विवरण बनाउने बेलामा अन्तर समूह कारोबारसँग सम्बन्धित सम्पत्ति तथा दायित्व, आम्दानी, खर्च र नगद प्रवाहलाई पूर्णरुपमा हटाइन्छ ।

कोषको शतप्रतिशत लगानी रही सहायक कम्पनीको रुपमा स्थापना गरी सञ्चालन गरिएको कम्पनीको वित्तीय विवरणलाई वित्तीय प्रतिवेदनमान अनुसार एकीकरण गर्ने नीति लिएको र अन्यको हकमा कोषको कुल सम्पत्तिको २ प्रतिशतभन्दा माथि वित्तीय प्रभाव हुने भएमा मात्र कम्पनीहरुको वित्तीय विवरण एकीकरण गर्ने नीति लिईएको छ ।

बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाईड्रोपावर कम्पनी लि. मा कोषको १५ प्रतिशत शेयर लगानी भएकोमा आ.व. २०७७/७८ को कम्पनीको वित्तीय विवरण अनुसार कुल सम्पत्तिसोही अवधिको कोषको वित्तीय विवरणको तुलनामा ०.०१ प्रतिशत रहेको । यसरी कोषको वित्तीय विवरणको मात्राको तुलनामा बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाईड्रोपावर कम्पनी लि.को वित्तीय विवरणको मात्रा न्यून रहेकोले कोषको वित्तीय विवरणमा एकीकृत गरिएको छैन ।

नियन्त्रण गुमेको अवस्था (Loss of control): कुनै सहायक कम्पनीमा कोषले नियन्त्रण गुमाए पछि एकीकृत वित्तीय अवस्थाको विवरणबाट सहायक कम्पनीको सम्पत्ति तथा दायित्व डि-रिकग्नाइज गरिने अथवा हटाईन्छ । त्यस्तो सहायक कम्पनीमा बाँकी रहेको लगानीलाई उचित मूल्यमा वित्तीय सम्पत्तिको रुपमा पहिचान गरिन्छ । माथीको लेखाङ्कनको साथै नियन्त्रण गुमेको कारणले प्राप्त भएको उचित रकमलाई पहिचान गरी गैर नियन्त्रित स्वार्थलाई डि-रिकग्नाइज गरेपश्चात बाँकी रहेको फरक रकमलाई नाफा वा नोक्सान खातामा लेखाङ्कन गरिन्छ ।यदि सहायक कम्पनीसँग सम्बन्धित कुनै सम्पत्ति वा दायित्वको रकम अन्य विस्तृत आय विवरणमा लेखाङ्कन गरिएको भएमा त्यस्तो रकमलाई कोषले आफ्नै सम्पत्ति वा दायित्व सिधै निसर्ग गर्दा गरिने सरह लेखाङ्कन गरिन्छ ।

गैर नियन्त्रित स्वार्थ (Non controlling interest):कोषले प्रत्यक्ष वा परोक्ष रुपमा धारण नगरेको सहायक कम्पनीको खूद सम्पत्ति वा नेट वर्थलाई गैर नियन्त्रित स्वार्थ मानिन्छ । गैर नियन्त्रित स्वार्थलाई लगानी गरेको संस्थामा नियन्त्रण प्राप्त गरेको मिति (Acquisition date) देखि सहायक कम्पनीको खूद सम्पत्तिको उचित मूल्यको अंशको रुपमा लेखाङ्कन शुरु गरी सहायक कम्पनीको ईक्विटी (Equity) मा नियन्त्रण कायम नगरेका शेयरधनी (Minority shareholder) को अनुपातमा भएको परिवर्तनलाई समायोजन गर्दै लगिन्छ । सहायक कम्पनीमा नियन्त्रण गुमेको दिनदेखि गैर नियन्त्रित स्वार्थलाई डि-रिकग्नाइज गरिने अथवा हटाईन्छ ।

कोषको एकल वित्तीय विवरण (Separate Financial Statement) तयार गर्दा सहायक कम्पनीमा भएको लगानीलाई सहायक कम्पनीहरुमा लगानीको रुपमा वित्तीय सम्पत्तिको कुनै एक वर्गमा वर्गिकरण गरी उचित मुल्यमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.३ सम्बद्ध कम्पनीमा लगानी (Investment in associates)

समूहको अर्थपूर्ण प्रभाव (Significant Influence) भएको संस्थालाई सम्बद्ध कम्पनी मानिन्छ । नियन्त्रण वा सह नियन्त्रण बाहेक लगानी गरिएको संस्थाको वित्तीय तथा सञ्चालन सम्बन्धी

नीतिगत निर्णयमा सहभागी हुन पाउने शक्तिलाई नै अर्थपूर्ण प्रभाव मानिन्छ । कोष आफैले तथा कोषले लगानी गरेको कम्पनीहरु मार्फत कुनै कम्पनीको २० प्रतिशत वा सोभन्दा बढी र ५० प्रतिशत वा सोभन्दा कम शेयर धारण गरेको वा त्यस्तो कम्पनीको सञ्चालक समितिमा कोष वा कोषले लगानी गरेको कम्पनीले प्रतिनिधित्वसमेत प्राप्त गरेमा वा उक्त कम्पनी र कोषबीच कुनै पक्ष आश्रीत हुने गरी कारोबार भएमा वा कोषले उक्त कम्पनीको व्यवस्थापन सम्हालेको अवस्थामा उक्त कम्पनीमा कोषको अर्थपूर्ण प्रभाव रहेको मानिनेछ ।

ईक्विटी विधि (Equity method): सम्बद्ध कम्पनीहरुमा गरिएको लगानीको लेखाङ्कनमा ईक्विटी विधि अपनाईन्छ र शुरुवाती पहिचान लागत रकममा गरिन्छ । सम्बद्ध कम्पनीको नाफा नोक्सानमा रहेको समूहको अंशलाई समूहको एकीकृत नाफा नोक्सानमा आयको रुपमा समावेश गरी लगानी हिसाबमा समायोजन गरिन्छ । उक्त कम्पनीबाट प्राप्त भएको लाभांशलाई कम्पनीको लगानी रकमबाट घटाइनेछ । कम्पनीको अन्य विस्तृत आम्दानीमा कुनै रकम भएमा सोमा आफ्नो स्वामित्वको अंश समेत कोषको अन्य विस्तृत आय विवरणमा समावेश गरिन्छ ।

लगानी गरेको मितिमा लगानी रकम र उक्त कम्पनीमा कोषको स्वामित्व अंश अनुसार कायम हुने सम्पत्ति तथा दायित्वको उचित मुल्यको खुद रकमबीचको फरकलाई निम्न अनुसार समायोजन गरिन्छ :

क) लगानीको लागत खुद सम्पत्ति भन्दा बढी भएमा बढी रकमलाई ख्याती (Goodwill) को रुपमा मानी उक्त बढी रकम लगानीमा नै समावेश गरिन्छ । ख्यातीलाई परिशोधन (amortize) गरिदैन ।

ख) लगानीको लागत खुद सम्पत्ति भन्दा कम भएमा कम भए जति रकमलाई नाफाको अंशको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

यो विधि लगानी गरेको संस्थामा अर्थपूर्ण प्रभाव प्राप्त गरेको मिति देखि त्यस्तो प्रभाव गुमाएको दिनसम्म प्रयोग गरिन्छ । कुनै सम्बद्ध कम्पनीमा कोष वा समूहले अर्थपूर्ण प्रभाव गुमाए पछि त्यस्तो कम्पनीमा बाँकी रहेको लगानीलाई उचित मूल्यमा सम्बन्धित वित्तीय सम्पत्तिको रुपमा पहिचान गरिन्छ । बाँकी रहेको लगानीको उचित मूल्यमा बिक्री गरिएको लगानीबाट प्राप्त भएको रकम जोडी र बिक्री अघिको किताबी रकम (Carrying amount) बीचको फरक रकमलाई नाफा वा नोक्सान खातामा लेखाङ्कन गरिन्छ । यदि सम्बद्ध कम्पनीसँग सम्बन्धित सम्पत्ति वा दायित्वको कुनै रकम अन्य विस्तृत आय विवरणमा लेखाङ्कन गरिएको भएमा त्यस्तो रकमलाई कोषले आफ्नै सम्पत्ति वा दायित्व सिधै निसर्ग गर्दा गरिने सरह लेखाङ्कन गरिन्छ ।

कोषको एकल वित्तीय विवरण (Separate financial statement) तयार गर्दा सम्बद्ध कम्पनीमा भएको लगानीलाई सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानीको रुपमा वित्तीय सम्पत्तिको कुनै एक वर्गमा वर्गिकरण गरीउचित मुल्यमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.४ ब्याज आम्दानी तथा खर्च

ब्याजआम्दानी र खर्च, नाफा वा नोक्सान हिसाबमा प्रोदभावी आधारमा प्रभावकारी ब्याज (Effective Interest) विधि प्रयोग गरी जनाइएको छ ।भविष्यको अनुमानित नगद भुक्तानी/प्राप्तिलाई वित्तीय सम्पत्ति/दायित्वको अपेक्षित आयुमा ठ्याक्कै डिष्काउण्ट गर्ने दरलाई प्रभावकारी ब्याजदर भनिन्छ ।

ब्याजआम्दानीको लेखाङ्कन गर्नको लागि रकमको निर्क्यौल हुनुपर्ने र सोको आर्थिक लाभ कोषले प्राप्त गर्ने सम्भावना भएको हुनु पर्दछ ।परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटीमा पूँजीकृत गरिएको व्याजलाई र असल कर्जामा प्रोदभावी आधारमा आम्दानी जनाईएको छ भने सो बाहेक नगद प्राप्ति आधारमा आम्दानी जनाइएको छ ।
कोषले नेपाल वायुसेवा निगमलाई नेपाल सरकारको जमानतमा विमान खरिद गर्न प्रदान गरिएको कर्जालाई असल कर्जामा नै वर्गिकरण गरी सो कर्जाको लागि नेपाल सरकारबाट प्राप्त जमानतले नखामेको हदसम्म क्षयीकरण नोक्सानी व्यवस्था गरिएको तथा सो कर्जाको किस्ता नियमित नभएको हुनाले सो कर्जाको ब्याज आम्दानीलाई प्रोदभावी रुपमा आयमा लेखाङ्कन गरिए तापनि ब्याजआम्दानी बराबरकै रकमको क्षयीकरण नोक्सानी व्यवस्था समेत गरिएको छ ।

३.५ अन्य आम्दानी तथा खर्चहरु

१) **शुल्क र कमिशन आय**

शूल्क र कमिशन आय साधारणतया सम्बन्धित सेवा प्राप्त भइसकेपछि वा एक सार्थक कार्यको कार्यन्वयन भइसकेपछि जनाइन्छ । ऋण प्रदान गर्दा लाग्ने सेवा शुल्क सो प्रदान भइसकेपछि जनाईन्छ ।

२) **शुल्क र कमिशन खर्च**

शूल्क र कमिशन खर्च साधारणतया सम्बन्धित सेवा प्राप्त भइसकेपछि वा एक सार्थक कार्यको कार्यन्वयन भइसकेपछि जनाईन्छ ।

३) **खुद व्यापारिक लाभ**

व्यापारिक सम्पत्ति/दायित्वको हकमा पाकेको (accrued) व्याज, विक्रिमा लाभ हानी, लाभांश लगायतका कारोबारबाट सृजित लाभ/हानी (Realised gain/loss) यस अर्न्तगत राखिन्छ ।

४) **लाभांश आम्दानी**

लाभांश प्राप्त गर्ने हक स्थापित भइसकेपछि लाभांश आम्दानी जनाईन्छ । लाभांशलाई सम्पत्तिको वर्गिकरण अनुसार विभिन्न शीर्षकहरुमा प्रस्तुत गरिन्छ ।

५) **अन्य आय**

माथि उल्लेखित बाहेकका आयहरुको लेखाङ्कन फाईदा वा रकम कोषमा प्राप्त हुने र सोको वस्तुपरक निर्धारण हुने अवस्थामा गरिएको छ ।

३.६ पट्टा (**Lease**)

वित्तीय पट्टा र सञ्चालन पट्टाको वर्गिकरण पट्टाको शुरु मितिमा गरिन्छ । त्यस्तो पट्टा जसमा जोखिम र इनामको एक महत्वपूर्ण भाग धनीले (Owner) आफैसँग राख्छ त्यसलाई सञ्चालन पट्टाको रुपमा वर्गिकरण गरिन्छ । त्यस्तो पट्टा जसमा जोखिम र इनामको महत्वपूर्ण भाग धनीले कमेटीलाई (lessee) हस्तान्तरण गर्छ त्यसलाई वित्तीय पट्टाको रुपमा वर्गीकरण गरिन्छ ।

१) **पट्टा भुक्तानी - कमेटी (Lessee)**

सञ्चालन पट्टाको भुक्तानीलाई पट्टाको दररेटमा मूल्य बृद्धिको समायोजन सहित सम्बन्धित आर्थिक वर्षमा खर्च लेखाङ्कन गरिएको छ । जुन कोषको मूल्याङ्कनमा समदर प्रक्रियाबाट हुने खर्च लेखाङ्कन भन्दा उचित रहेको छ ।वित्तीय पट्टा अन्तर्गतको न्यूनतम पट्टा भुक्तानीलाई वित्तीय लागत तथा बाँकी दायित्वमा समायोजनको रुपमा भाग

लगाइन्छ । वित्तीयलागतलाई बाँकी दायित्वमा समदरमा प्रतिफल प्राप्त हुने हिसाबमा पट्टा अवधि भरमा नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

संयोगिक (Contingent) पट्टा भुक्तानीलाई उक्त कुरा पक्का भएको मितिमा न्यूनतम पट्टा भुक्तानीलाई समायोजन गरी लेखाङ्कन गरिन्छ ।

२) **पट्टा सम्पत्ति - कमेटी (Lessee)**

सञ्चालन पट्टामा रहेको सम्पत्तिलाई वित्तीय विवरणमा प्रस्तुत गरिंदैन ।वित्तीय पट्टामा रहेको सम्पतिलाई प्रारम्भिक मापनमा उचित मूल्य र न्यूनतम पट्टा भुक्तानीमध्ये हुने कम रकममा मापन गरिन्छ ।प्रारम्भिक मापन पछि उक्त सम्पत्ति जुन वर्गमा पर्छ, सोही अनुसारको लेखा नीति प्रयोग गरी मापन गरिन्छ ।

३) **पट्टा सम्पत्ति - धनी (Lessor)**

वित्तीय पट्टामा रहेको सम्पतिलाई कोषले प्राप्त गर्नुपर्ने पट्टामा खुद लगानी रकमको रुपमा लेखाङ्कन गरी ऋण तथा सापटी अन्तर्गत प्रस्तुत गरिन्छ ।

४) **पट्टा भुक्तानी प्राप्ति**

सञ्चालन पट्टाको भुक्तानी प्राप्तीलाई पट्टाको दररेटमा मूल्यबृद्धिको समायोजन सहित सम्बन्धित आर्थिक वर्षमा आय लेखाङ्कन गरिएको छ,जुन कोषको मूल्याङ्कनमा समदर प्रक्रियाबाट हुने आय लेखाङ्कनभन्दा उचित रहेको छ ।

वित्तीय पट्टा अन्तर्गतको न्यूनतम पट्टा भुक्तानी प्राप्तीलाई वित्तीय आम्दानी तथा प्राप्त गर्न बाँकी रकमको रुपमा भाग लगाईन्छ ।वित्तीय आम्दानीलाई पट्टामा बाँकी रहेको सम्पत्तिमा समदरमा प्रतिफल प्राप्त हुने हिसाबमा पट्टा अवधि भरमा नाफा वा नोक्सान हिसाबमालेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.७ विदेशी विनिमय कारोवारहरु

विदेशी मुद्रामा हुने कारोबारलाई कारोबार मितिमा विद्यमान दरमा नेपाली रुपैयाँमा रुपान्तरण गरिएको छ ।विदेशी मुद्रामा रहेको मौद्रिक सम्पत्ति एवं दायित्वहरुलाई वर्षान्तमा विद्यमान दरले नेपाली रुपैयाँमा रुपान्तरण गरिएको छ ।मौद्रिक सम्पत्ति एवं दायित्वको वर्षको शुरुवातको कार्यात्मक मुद्रामा रहेको रकम, वर्षभरीमा प्राप्त रकम, प्रभावकारी व्याजको रविदेशी मुद्रामा रहेका सम्पत्ति दायित्वको परिशोधित रकमको फरकलाई कार्यात्मक रकममा परिवर्तन गर्दा हुन आउने फरकलाई विनिमयनाफा वा नोक्सानको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

विदेशी मुद्रामा रहेको गैर मौद्रिक सम्पत्ति एवं दायित्वहरुलाई उचित मूल्य निर्धारण गरेको मितिमा विद्यमान दरले नेपाली रुपैयाँमारुपान्तरण गरिएको छ । विदेशी मुद्रामा रहेको गैर मौद्रिक वस्तुलाई कारोबार मितिको दरले नेपाली रुपैयाँमा रुपान्तरण गरिन्छ । सोमा फरक पर्न गएमा सामान्यतया नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.८ क) आयकर

आयकर खर्च भनेको चालु कर र स्थगन कर जोडिएर आउने रकम हो । सिधै इक्विटीमा वा अन्य विस्तृतआम्दानीमा पहिचान हुने शिर्षकसँग सम्बन्धित आयकर खर्च क्रमश: इक्विटीमा वा अन्य विस्तृत आम्दानीमा र त्यस बाहेकको आयकर खर्चनाफा नोक्सान विवरणमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

ख) चालु कर

समीक्षा वर्षको अन्त्यमा कार्यान्वयनमा रहेको वा व्यवहारिक रुपमा कार्यान्वयन भएको करको दर तथा कर कानुन अनुसार गणना गरिएकोआन्तरिक राजश्व विभागबाट/लाई पाउनु पर्ने/तिर्नु पर्ने यस वर्षको रकम र अघिल्ला वर्षहरुसँग सम्बन्धित कर दायित्वको समायोजन समेतचालु अवधिको कर सम्पत्ति वा दायित्व अन्तर्गत पर्दछ।

ग) स्थगन कर

वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने प्रयोजनको लागि आर्थिक वर्षको अन्त्यमा सम्पत्ति र दायित्वको कर आधार (tax base)र किताबी मूल्यकोअस्थायी भिन्नताहरूमा स्थगन कर बापत व्यवस्था गरिन्छ। सम्पूर्ण घटाउनयोग्य अस्थायी भिन्नता, अघिल्ला वर्षबाट ल्याइएको उपयोग नभएको कर क्रेडिट र उपयोग नभएको कर नोक्सानी बापत स्थगनकर सम्पत्ति पहिचान गरिन्छ।सम्पूर्ण करयोग्य अस्थायी भिन्नता बापत स्थगनकर दायित्व पहिचान गरिन्छ।

स्थगन कर सम्पत्तिको किताबी मूल्य प्रत्येक वर्षान्तमा पुनरावलोकन गरिन्छ र भविष्यमा पर्याप्त नाफा उपलब्ध हुने सम्भावना भएको सीमासम्मस्थगन कर सम्पत्ति घटाइन्छ। पहिचान नगरिएको स्थगन कर सम्पत्ति प्रत्येक वर्षान्तमा पुनः मूल्याङ्कन गरिन्छ र भविष्यको संवाभित कर योग्य नाफासँग स्थगन कर सम्पत्ति उपयोग गर्न सकिने हदसम्म पहिचान गरिन्छ।

आर्थिक वर्षको अन्त्यमा कार्यान्वयनमा रहेको वा व्यवहारिक रुपमा कार्यान्वयन भएको करको दर र कर कानुनको आधारमा सम्पत्ति विक्रिभएको वा दायित्व समाप्त भएको समयको अपेक्षित करको दर प्रयोग गरी स्थगन कर सम्पत्ति र दायित्वको मूल्याङ्कन गरिन्छ। चालु वा स्थगन कर सम्पत्ति र दायित्व कर हेर्ने एउटैनिकायसँग सम्बन्धित भएमा मात्र अफसेट गरिन्छ।

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६४ को उपदफा २ अनुसार कोषको आयमा आयकर नलाग्ने हुनाले आयकर व्यवस्था गरिएको छैन। साथै आयकर छुट भएको कारणले स्थगन करको हिसाब गर्नुपर्ने रहेको छैन।

कोषको शतप्रतिशत लगानी रहेको सञ्चयकोष घरजग्गा व्यवस्थापन कम्पनीका आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा स्थगन कर सम्पत्तिमा भएको वृद्धिको आधारमा रु.६६१,९५७ स्थगन कर आम्दानी जनाई आर्थिक वर्ष २०७७/७८ सम्मको रु.९,०५,७१९ स्थगन कर सम्पत्ति लेखाङ्कन गरिएको छ।

३.९ वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरु

१) पहिचान (**Recognition**)

वित्तीय उपकरणहरुलाई वित्तीय अवस्थाको विवरणमा उक्त उपकरणसँग सम्बन्धित मितिको आधारमा जनाईन्छ। वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरुको प्रारम्भिक मूल्याङ्कन उचित मूल्यमा गरिन्छ। जुन उपकरण नाफा वा नोक्सान मार्फत उचितमूल्यमा वर्गीकरण गरिंदैन, त्यस्ता उपकरणसँग सम्बन्धित प्रत्यक्ष खर्चहरु समावेश गरिएको लागतमा मूल्याङ्कन गरिन्छ।

२) वर्गीकरण (**Classification**)

क) वित्तीय सम्पत्ति (**Financial Assets**)

वित्तीय सम्पत्तिहरु कसरी व्यवस्थापन गरिएको छ भन्ने आधारमा वित्तीय सम्पत्तिलाई परिशोधन लागत (Amortized cost) वाअन्य विस्तृत आय

मार्फत उचित मूल्यमा र नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मूल्यमध्ये कुनै एकमा वर्गीकरण गरिन्छ ।

परिशोधन लागतमा निश्चित वा दृश्यात्मक (Fixed or determinable) भुक्तानी भएका नन् डेरिभेटिभ उपकरणहरु अवधि समाप्त मितिसम्म धारण गर्ने मनसायबाट धारण गरिएका वित्तीय सम्पत्तिहरुलाई यस वर्गमा समावेश गरिन्छ । यस्ता सम्पत्तिहरुको प्रारम्भिकमापन सम्पत्तिसँग सम्बन्धित प्रत्यक्ष खर्चहरु समावेश गरिएको लागतमा मूल्याङ्कन गरिन्छ । प्रारम्भिक मापनपछि प्रभावकारी व्याजदरको प्रयोग गरी तथा क्षयीकरण नोक्सानीको (Impairment loss) समायोजन गरी परिशोधन लागतमा सम्पत्तिको मापन गरिन्छ ।

नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मूल्यमा (Fair value through profit or loss): कोषले उचित मूल्यको आधारमा खरीद वा विक्री गर्ने हिसाबमा धारण गरेका सम्पत्तिहरु यस वर्गमा समावेश गरिन्छ । खरीद वा विक्रिको लागतलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

अन्य विस्तृत आय मार्फत उचित मूल्यमा (Fair value through other comprehensive income): माथि उल्लेखित बाहेकमानन् डेरिभेटिभ वित्तीय सम्पत्तिहरु यस वर्गमा समावेश गरिन्छ । यस्ता सम्पत्तिहरुको प्रारम्भिक मापन उचित मूल्यमा गरिन्छ ।प्रारम्भिक मापन पछिको मापन (Subsequent Measurement) उचित मूल्यमा नै गरिन्छ र उचित मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई अन्य विस्तृत आयमा लेखाङ्कन गरिन्छ र सोलाई सञ्चित आय तथा कोषमा उचित मूल्य जगेडामा प्रस्तुत गरिन्छ । सम्पत्ति त्याग गर्दाकायम रहेको जम्मा जगेडा रकमलाई वितरणयोग्य नाफामा स्थानान्तरण गरिन्छ ।

ख) **वित्तीय दायित्व (Financial Liabilities)**

कोषले वित्तीय जमानत तथा ऋण प्रतिबद्धता बाहेकका वित्तीय दायित्वहरुलाई परिशोधन लागत वा नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मूल्यमध्ये कुनै एकमा वर्गीकरण गरेको छ ।

३) डि-रिकग्निसन (De-recognition)

वित्तीय सम्पत्तिका शर्तहरु संशोधन गरिएमा वा उक्त सम्पत्ति नयाँ सम्पत्तिसँग बदलिएमा वित्तीय सम्पत्तिको डि-रिकग्नाइज गर्नुपर्ने हो/होइनभन्ने परीक्षण गरिन्छ । पहिलेको नगद प्रवाह महत्वपूर्ण रुपमा फरक भएमा सो सम्पत्तिबाट हुने नगद प्रवाहको म्याद समाप्त भएको मानिन्छ ।उक्त परिस्थितिमा पहिलेको सम्पत्ति डि-रिकग्नाइज गरिन्छ र नयाँ सम्पत्ति उचित मूल्यमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

क) **वित्तीय सम्पत्ति**

सम्पत्तिबाट नगद प्राप्तिको अनुबन्धित अधिकार समाप्त हुँदा वा सम्पत्तिको जोखिम र इनामको महत्वपूर्ण भागसमेत हस्तान्तरण हुने गरी सम्पत्तिबाट नगद प्राप्तिको अनुबन्धित अधिकार हस्तान्तरण गर्दा वा कोषको सम्पत्तिमा नियन्त्रण नहुने अवस्थामा कोषले वित्तीयसम्पत्ति डि-रिकग्नाइज गर्छ ।वित्तीय सम्पत्ति डि-रिकग्नाइज गर्दा प्राप्त भएको रकम र अघि सारिएको रकमको फरकलाई नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

ख) **वित्तीय दायित्व**

कोषले अनुबन्धित दायित्व निर्वहन वा रद्द वा समाप्त हुँदा वित्तीय दायित्व डि-रिकग्नाइज गर्छ ।

४) **अफसेट**

कानूनी अधिकार रहेको र उद्देश्य नै खुद रकम जनाउने छ भने मात्र वित्तीय सम्पत्ति र दायित्व एक आपसमा अफसेट गरिन्छ र खुदरकम जनाईछ ।

५) **परिशोधन लागतमा मापन (Measured at Amortized Cost)**

प्रारम्भिक मापनको रकममा साँवा रकम घटाई तथा प्रभावकारी ब्याजविधिबाट मापन गरिएको प्रारम्भिक रकम र सोको अन्तिम रकमकोफरक जोडी वा घटाई आउने रकममा क्षयीकरण नोक्सानीको समायोजन पछिको रकम नै वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वको परिशोधन लागत हो ।

६) **उचित मूल्य मापन (Measured at Fair Value)**

बजारमा सहभागी व्यक्तिहरु बीचको उचित कारोबारमा सम्पत्ति निसर्गमा प्राप्त हुने रकम वा दायित्व निसर्गमा भुक्तानी गर्नुपर्ने रकम वा बजार अभाव भएको अवस्थामा आफ्नो पहुँच भएको सबैभन्दा फाइदाजनक बजारको मूल्य नै उचित मूल्य हो ।

उपलब्ध भएसम्म उपकरणको उचित मूल्य सक्रिय बजारको उद्धृत (Quoted) मूल्यलाई मानिन्छ । उपकरणको लगातार रुपमा कारोबार हुने बजारलाई सक्रिय बजार मानिन्छ । सक्रिय बजार नभएको अवस्थामा कोषले प्रासंगिक कारकहरुको (Observable Inputs) पहिचान तथा प्रयोग गरी उपयुक्त मूल्याङ्कन विधिहरु अबलम्बन गरी उचित मूल्यको निर्धारण गर्छ ।

वित्तीय उपकरणको उचित मूल्यको उत्तम प्रमाण भनेको उक्त उपकरणको कारोबार मूल्य हो । यदि कोषको नजरमा कारोबार रकम र उचित मूल्य फरक रहेको छ र उचित मूल्यको निर्धारण नत सकिय बजारमा उद्धृत मूल्य रहेको नत प्रासंगिक कुराहरुलाई मध्यनजर गर्दैउचित मूल्य फरक रहेको छ र उचित मूल्यको निर्धारण नत सकिय बजारमा उद्धृत मूल्य रहेको नत प्रासंगिक कुराहरुलाई मध्यनजर गर्दै अन्य मूल्याङ्कन विधिबाट मूल्याङ्कन गरिएको छैन भने उचित मूल्य र कारोबार रकमको गरिन्छ । उक्त फरक रकमलाई उपकरणको अवधिभरमा नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

७) **क्षयीकरणको पहिचान तथा मापन (Recognition and Measurement of Impairment)**

कोषले हरेक प्रतिवेदन मितिमा वित्तीय सम्पत्तिहरुमा क्षयीकरण हुने साध्य सूचना (Objective Evidence) रहे/नरहेको निर्धारण गर्ने गर्दछ । साध्य सूचनाहरुले प्रारम्भिक पहिचान पछि वित्तीय सम्पत्तिहरुको समूहमा नोक्सान हुने केही कारक घटना घटेको इंगित गरेमा र उक्त नोक्सानले सम्पत्तिबाट भविष्यमा प्राप्त हुने रकमलाई पार्ने असरको यथार्थ अनुमान गर्न सकिएमा वित्तीय सम्पत्तिहरुको क्षय भएको मानिन्छ ।साध्य सूचनामा निम्न कुराहरु समावेश हुन्छन् :

- कर्जा लिने व्यक्ति उल्लेखनीय रुपमा वित्तीय संकटमा परेमा,
- कोषले विरलै गर्ने किसिमले कुनै कर्जाको पनर्संरचना गरेमा,

- ऋणीले कर्जा भुक्तानी गर्न चुकेमा (Default),
- ऋणी वा जारीकर्ता टाट पल्टने देखिएमा,
- धितोको सक्रिय बजार कायम नरहेमा,
- समग्र आर्थिक वातावरणमा भएको परिवर्तनले ऋणीको भुक्तानी अवस्थामा परिवर्तन भएमा ।

शेयर लगानीको हकमा नेटवर्थभन्दा किताबी मूल्य निरन्तर वा उल्लेख्य रुपमा कम भएमा क्षय भएको प्रमाण मिल्दछ ।कोषले कर्जा तथा सापटी तथा धितोपत्रमा लगानीमा एकल तथा सामूहिक क्षयीकरण नोक्सानीको प्रमाणहरुलाई मध्यनजर गर्दै महत्वपूर्णउपकरणहरुको एकल तथा अन्यको सामूहिक क्षयीकरण नोक्सानीको मूल्याङ्कन गर्दछ । सामूहिक मूल्याङ्कन गर्दा समान जोखिम विशेषताहरुभएमा सम्पत्तिहरुलाई एकै समूहमा विभाजन गरिन्छ ।

सामूहिक क्षयीकरण नोक्सानीको मूल्याङ्कन गर्दा कोषले चुक हुने सम्भावना, रकम प्राप्त हुने समय र व्यहोरेको नोक्सानीको ऐतिहासिक प्रवृतिको Statistical Modeling को प्रयोग गरी Matrix तयार गर्दछ र सोमा हालको आर्थिक तथा कर्जाको वातावरण वा अवस्थाको समायोजन गरीअनुमानित क्षयको निर्धारण गर्दछ । चुक हुने दर, नोक्सानी दर तथा असूल हुने समयहरुमा नियमित रुपमा अद्यावधिक गरिन्छ ।

परिशोधन मूल्यमा मापन गरिएको सम्पत्तिको क्षयीकरण नोक्सानी सम्पत्तिको अघि सारिएको मूल्य(Carrying Amount)र प्रभावकारी व्याजदरलेहुन आउने वर्तमान मूल्यको फरक रकम नै परिशोधन मूल्यमा मापन गरिएको सम्पत्तिको क्षयीकरण नोक्सानी हो ।

Incurred Loss Model अनुसार गणना गरिनेक्षयीकरणलाई एकल क्षयीकरण (Individual Impairment) र सामूहिक क्षयीकरण (Collective Impairment) गरी वर्गिकरण गरिएको छ । परियोजना कर्जाहरु जसको बक्यौता रकम अर्थपूर्ण (Significant) छ तीकर्जाहरुलाई NAS 39 अनुसार एकल क्षयीकरण विधिबाट क्षयीकरण रकम गणना गरिएको छ भने बाँकी कर्जाहरुलाई (सञ्चयकर्ता कर्जा तथा सापटी) NAS 39 को Application Guidelines अनुसार सामूहिक क्षयीकरण विधिबाट रकम गणना गरिएको छ ।

यसरी गणना गरिएको क्षयीकरण रकमलाई कोषको विगतको लगानी नीति अनुसार गणना गरिएको कर्जा नोक्सानी व्यवस्था रकमसँग तुलना गरी दुईमध्ये जुन बढीहुन्छ सोही रकमलाई वित्तीय विवरणमा क्षयीकरण रकमको रुपमा देखाएको छ । सो सम्बन्धी विस्तृत विवरण निम्नअनुसार रहेको छ :

NAS 39 अनुसार गणना गरिएको क्षयीकरण	**रकम रु**
एकल क्षयीकरण	251,535,398
सामूहिक क्षयीकरण	567,738,920
जम्मा	**819,274,318**

विगतको लगानी नीति अनुसार गणना गरिएको क्षयीकरण	रकम रु
एकल क्षयीकरण	5,186,944,801
सामुहिक क्षयीकरण	4,751,850,201
जम्मा	9,938,795,002

३.१० नगद वा नगद समान

नगद र नगद समान भन्नाले नगद, बैंक तथा वित्तीय संस्थामा रहेको कल खातामा रहेको मौज्दात तथा अन्य अत्यधिक तरल लगानीलाईजनाउँदछ । यस अन्तर्गत खरिद गरेको अथवा प्लेसमेन्ट गरिएको समय पश्चात तीन महिना वा सोभन्दा कम अवधीमा परिपक्व हुने मौद्रिकसम्पत्ति अथवा प्लेसमेन्ट समेतलाई जनाउँदछ ।

३.११ व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरु

कोषले सैद्धान्तिकरुपमा बिक्रि वा निकट भविष्यमा पुनः खरिद गर्ने वा छोटो समयमा नाफा कमाउने वा स्थिति लिने (Holding) मनसायलेधारण गरेका सम्पत्तिलाई व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरु अन्तर्गत वर्गिकरण गरिन्छ ।

व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरुको प्रारम्भिक पहिचान तथा सो पछिको मापन उचित मूल्यमा गरिन्छ र कारोबारको लागतलाई नाफा वा नोक्सानहिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ । उचित मूल्यमा भएको परिवर्तनलाई नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ । साधारणतया, व्यापारिक प्रकृतिकासम्पत्तिहरुलाई अन्य वर्गमा पुनः वर्गीकरण गरिदैन ।

३.१२ कर्जा तथा सापटी

कर्जा तथा सापटीमा निश्चित वा दृश्यात्मक भुक्तानी हुने तथा सक्रिय बजारमा उद्धृत नहुने नन् डेरिभेटिभ वित्तीय सम्पत्ति पर्दछन् ।कर्जा तथा सापटी परिशोधन लागतमा मापन गरिएको छ ।

कर्मचारीहरुलाई कोषको आन्तरिक नियमावली अनुसार सहुलियतपूर्ण कर्जा(सामाजिक कार्य सापटी, घर मर्मत सापटी, कम्प्युटर सापटी, परिवहन सापटी, घर सापटी) प्रदान गरिन्छ । कर्मचारीहरुलाई प्रदानगरिएको कर्जाको परिशोधन लागतको लागि व्याजदर(४.६२%) प्रयोग गरिएको छ । परिशोधन लागत र किताबी रकमको फरकलाई कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको कर्जाको औषत भुक्तानी हुनबाँकी अवधिमा नाफा वा नोक्सान मार्फत लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.१३ धितोपत्रमा लगानी

धितोपत्रमा लगानी अन्तर्गतका सम्पत्तिहरुको प्रारम्भिक मापन उचित मूल्यमा कारोबारको प्रत्यक्ष खर्चहरु जोडी (नाफा वा नोक्सान मार्फतउचित मूल्यमा वर्गीकरण गरिएका सम्पत्ति बाहेक) गरिन्छ । प्रारम्भिक मापन पछिको मापन उपकरणको वर्गीकरण अनुसार परिशोधन लागत वाउचित मूल्यमा गरिन्छ ।

धितोपत्र बजारमा कारोबार भएको शेयरहरुको हकमा प्रतिवेदन मितिभन्दा अघिको सबैभन्दा नजिकको बजार मूल्यलाई आधार मानी उचित मूल्य निर्धारण गरिएको छ । धितोपत्र बजारमा कारोबार भएको नभएको शेयरहरुको हकमा लागत मूल्यलाई आधार मानी उचित मूल्य

निर्धारण गरिएको छ । कोषले शेयरमा लगानी गरेको मध्ये अधिकांश लगानी संस्थापक शेयरमा रहेको छ ।धितोपत्र बजारमा कारोबार नभएको संस्थापक शेयरहरुको हकमा सोही कम्पनीकोसाधारण शेयरको बजार मूल्यको ५०% लाई आधार मानी उचित मूल्य निर्धारण गरिएको छ ।सोको विवरण देहाय अनुसार रहेको छ :

सि नं.	संस्थाको नाम	शेयर संख्या	उचित मूल्य दर	लगानीको उचित मूल्य
१	नेपाल एस वि आई बैंक लि.	१४,२४०,३६७	२०४.५	२,९१२,१५५,०५१
२	हाईड्रोईलेक्ट्रीसिटी इन्भेष्टमेन्ट एण्ड डेभलपमेन्ट कम्पनी लिमिटेड	११,०००,०००	२२४.५	२,४६९,५००,०००
	जम्मा			**५,३८१,६५५,०५१**

३.१४ सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानी

कोषले साधारण शेयरमा लगानी गरेका कम्पनीमा कोषको महत्वपूर्ण प्रभाव रहेको अवस्थामा उक्त लगानीलाई सम्बद्ध कम्पनीहरुमालगानीको रुपमा प्रस्तुत गरिन्छ । सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानीलाई एकीकृत वित्तीय विवरणमा इक्विटी विधिमा र एकल वित्तीय विवरणमाउचित मूल्यमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

इक्विटी विधिमा लगानीको प्रारम्भिक मापन लागतमा गरिन्छ र लगानी पश्चातको कम्पनीको नाफा वा नोक्सानमा लगानीकर्ताको हकको रकमले समायोजन गरी सो लगानीको अघि सारिएको रकमको गणना गरिन्छ । कम्पनीको नाफा वा नोक्सानमा लगानीकर्ताको हकको रकमलगानीकर्ताको नाफा वा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिन्छ भने लाभांश प्राप्त भएमा लगानीको अघि सारिएको रकममा घटाई प्रस्तुत गरिन्छ ।

लगानी भएको कम्पनीको अन्य विस्तृत आयमा भएको परिवर्तन समेतले लगानी रकममा फरक पर्ने हुन्छ । उक्त परिवर्तनको असर लगानीकर्ताको अन्य विस्तृत आयमा प्रतिविम्वित गरिन्छ ।

३.१५ सम्पत्तिहरुमा लगानी

भाडा प्राप्त गर्न वा पूँजीगत बढोत्तरीको लागि धारण गरिएका जग्गा तथा भवनलाई सम्पत्तिहरुमा लगानीको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।लगानी सम्पत्तिको प्रारम्भिक मापन लागतमा गरिन्छ । लागतमा खरिद मूल्य तथा प्रत्यक्ष खर्चहरु र भविष्यमा सो सम्पत्ति नष्ट गर्ने वा हटाउनअपरिहार्य अनुमानित खर्चको वर्तमान रकम पर्दछ । सम्पत्तिमा पछि गरिएका खर्चहरुले भविष्यमा प्राप्त हुने आयमा वृद्धि हुने भएमा उक्त खर्चलाईपूँजीकरण गरिन्छ । निरन्तर हुने साधारण मर्मत खर्चहरु नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

सम्पत्ति र उपकरण अन्तर्गतका कुनै सम्पत्ति लगानी सम्पत्तिको रुपमा परिवर्तन भएको र लगानी सम्पत्तिलाई उचित मूल्यमा लेखाङ्कन गरिएमाअघि सारिएको रकमभन्दा उचित मूल्य बढी भएमा बढी भएको हदसम्मको रकमलाई सिधै जगेडामा लेखाङ्कन गरिन्छ भने उचित मूल्य कमभएमा नाफा वा नोक्सान हिसाबमा खर्च लेखिन्छ । उक्त सम्पत्ति निसर्ग गर्दा जगेडा रकमलाई आयको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

तेस्रो पक्षले सञ्चालन पट्टामा कोषको लगानी सम्पत्तिको प्रयोग गरेवापत प्राप्त हुने रकमलाई सञ्चालन पट्टा अन्तर्गतको आम्दानी मानिन्छ ।पट्टाको दररेटमा मूल्यवृद्धिको समायोजन सहित सम्बन्धित आर्थिक वर्षमा आय लेखाङ्कन गरिन्छ, जुन कोषको मूल्याङ्कनमा समदर प्रक्रियाबाट हुने आय लेखाङ्कनभन्दा उचित रहेको छ ।

१) **उपयोगी आयु तथा अवशिष्ट रकम (Useful Life and Salvage Value)**

कोषले आर्थिक वर्ष २०७५/७६ मा लगानी सम्पत्तिको उपयोगी आयुको पुनः अनुमान गरेको छ, जस अनुसार नयाँ भवनको उपयोगी आयु ५० वर्षर अवशिष्ट रकम १0% रहने अनुमान गरेको छ । सोही अनुसार वार्षिक रुपमा समदरमा ह्रासकट्टी गरिएको छ । जग्गाको ह्रासकट्टी गरिएको छैन ।

३.१६ सम्पत्ति तथा उपकरण

१) **पहिचान तथा मापन (Measurement and Recognition)**

सम्पत्ति तथा उपकरणको प्रारम्भिक मापन लागतमा गरिन्छ । लागतमा खरिद मूल्य तथा प्रत्यक्ष खर्चहरु र भविष्यमा सो सम्पत्ति नष्ट गर्ने वाहटाउने अपरिहार्य अनुमानित खर्चको वर्तमान रकम पर्दछन् । रु.३ हजार भन्दा कम लागत रकम भएको सम्पत्तिलाई पूँजीकृत नगरी खरिद गरिएको वर्षमा नै खर्चको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ । सम्पत्तिमा पछि गरिएका खर्चहरुले भविष्यमा प्राप्त हुने आयमा वृद्धि हुने भएमा उक्त खर्चलाई पूँजीकरण गरिन्छ । निरन्तर हुने साधारण मर्मत खर्चहरु नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

फरक आयु हुने सम्पत्तिका मुख्य भागहरुलाई फरक रुपमा पहिचान गरी लेखाङ्कन गरिन्छ र सोही अनुसार ह्रासकट्टी गरिन्छ ।सम्पत्तिहरुको अवशिष्ट मूल्य (Residual value), उपयोगी आयु तथा ह्रासकट्टी तरिका हरेक आर्थिक वर्षमा पुनर्विचार गरिन्छ र अघिल्लो अनुमानभन्दा फरक परेमा बाँकी अवधिमा समायोजन गर्ने गरी फरकको असर वित्तीय विवरणमा प्रदान गरिन्छ ।

सम्पत्ति वा सोको महत्वपूर्ण भागबाट पछि आर्थिक लाभ प्राप्त हुने अवस्था नरहेमा वा निसर्ग भएमा सम्पत्तिको डि-रिकग्नाइज गरिन्छ । उक्तसम्पत्तिको अघि सारिएको मूल्य र निसर्ग रकमको फरकलाई सोही वर्षमा नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

२) **उपयोगी आयु तथा अवशिष्ट रकम**

कोषले आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा सम्पत्ति तथा उपकरणहरुको उपयोगी आयु र अवशिष्ट रकमको पुनर्नुमान गर्दा विगतको अनुमानमा समियोजन गर्नूपर्ने अवस्था देखिएको छैन । आयु र अवशिष्ट प्रतिशत निम्न अनुसार रहेको छ । सोही अनुसार वार्षिक रुपमा समदरमा ह्रासकट्टी गरिन्छ । जग्गाको ह्रासकट्टी गर्दिैन ।

शीर्षक	अनुमानित आयु (वर्षमा)	अवशिष्ट प्रतिशत
भवन	५०	१०
सवारी साधन	१०	५
कम्प्युटर उपकरण	५	०
कार्यालय उपकरण	५ देखि १५	३
फर्निचर फिक्स्चर तथा फर्निसिङ्ग	५	३

३.१७ निर्माणाधीन सम्पत्ति

निर्माण चरणमा रहेका सम्पत्तिहरुलाई यस अन्तर्गत वर्गीकरण गरिन्छ । कार्य सम्पन्न भएपछि उपयुक्त शीर्षकमा सम्पत्तिको स्थानान्तरण गरिन्छ र सोही मितिबाट ह्रासकट्टी गरिन्छ ।

३.१८ ख्याती तथा अमूर्त सम्पत्ति (Goodwill and Intangibles)

१) **ख्याती (Goodwill)**

सहायक संस्था प्राप्ति गर्दा पहिचानयोग्य सम्पत्ति तथा दायित्वको रकमभन्दा विभिन्न माध्यमबाट बढी भुक्तानी भएमा बढी भए जतिको रकमलाई ख्यातिको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ । ख्यातिलाई नगद आर्जन एकाईमा वितरण गरिन्छ र आवधिक क्षयीकरण परीक्षण गरिन्छ । क्षयीकरण भएको देखिएमा सोही अनुसार नगद आर्जन एकाईको रकममा समायोजन गरिन्छ ।

२) **अमूर्त सम्पत्ति (Intangibles)**

करार बमोजिम स्थापित हकहरुको उचित मूल्य निर्धारण हुन सक्ने अवस्थामा उक्त हकहरुलाई अमुर्त सम्पत्तिको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।अमूर्त सम्पत्तिलाई छुट्टीने हदसम्म ख्यातिभन्दा फरक रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

अमूर्त सम्पत्तिमा कम्प्युटर सफ्टवेयरको (खरीद गरिएको वा स्व-विकसित) रकम समेत पर्दछ । स्व-विकसित सफ्टवेयरको मूल्यमा निर्माणतथा तयार गर्ने क्रममा भएका प्रत्यक्ष खर्चहरु समावेश हुन्छन् । पछि गरिएका खर्चहरुले भविष्यमा प्राप्त हुने आयमा वृद्धि हुने भएमा उक्तखर्चलाई पूँजीकरण गरिन्छ । निरन्तर हुने सम्भार खर्चहरु नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।अमूर्त सम्पत्तिको क्षयीकरण परीक्षण हरेक वर्ष गरिन्छ र क्षयीकरण भएको देखिएमा अघि सारिएको रकममा समायोजन गरिन्छ ।क्षयीकरण नोक्सानीलाई नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३) **परिशोधन (Amortization)**

निश्चित आयु भएका अमूर्त सम्पत्तिलाई करार अवधि वा ५ वर्षमध्ये कम अवधिमा समदरमा परिशोधन गरिन्छ ।

३.१९ गैर वित्तीय सम्पत्तिको क्षयीकरण परीक्षण (Impairment Testing of Non-financial Assets)

वातावरण वा परिदृश्यहरुमा भएको परिवर्तनले गैर वित्तीय सम्पत्तिको अघि सारिएको रकम असूली नहुने संकेत गरेमा क्षयीकरण परीक्षणगरिन्छ । असूल हुने रकमभन्दा अघि सारिएको रकम बढी भएमा क्षयीकरण नोक्सानी भएको मानिन्छ । क्षयीकरण नोक्सानीले पहिलेको अन्यविस्तृत आयमा नाफा भएको रकमलाई नउल्ट्याएको खण्डमा सम्बन्धित वर्षको नाफा वा नोक्सान हिसाबमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.२० व्यवस्थाहरु (Provisions)

विगतको घटनाबाट सृजित कुनै कानूनी वा रचनात्मक दायित्व जसबाट आर्थिक लाभको बहिर्गमन हुने सम्भावना छ र उक्त रकमको यथार्थपरक अनुमान गर्न सकिने खण्डमा व्यवस्थाहरुको लेखाङ्कन गरिन्छ । व्यवस्थाको निर्धारण सम्भावित आर्थिक लाभको निकासको वर्तमान मूल्यमा गरिन्छ । वास्तविक रकम र वर्तमान मूल्यको फरकलाई अवधिभरको हिसाबमा वित्तीय लागतको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.२१ वित्तीय जमानत तथा ऋण प्रतिबद्धता

वित्तीय जमानत भन्नाले कुनै व्यक्तिले आफ्नो भुक्तानी दायित्व पुरा नगरेको अवस्थामा कोषले सो वापत भुक्तानी गर्नुपर्ने गरी गरिएको करारलाई जनाउँछ । कोषले ऋण सम्झौताको निर्धारित शर्तहरु अन्तर्गत प्रदान गर्नुपर्ने ऋण रकमलाई ऋण प्रतिबद्धता भनिन्छ । उक्त रकमहरु कोषको सम्भावित दायित्व अन्तर्गत रहन्छन् ।

३.२२ कर्मचारी सुविधा

कर्मचारी सुविधाहरु परिभाषित लाभ योजना वा परिभाषित योगदान योजना हुन्छन् । कर्मचारी सुविधाहरु अन्तर्गत तलब, सञ्चयकोष,उपदान, बिदा, औषधोपचार आदि लगायत पर्दछन् । कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०४८ बमोजिम यी सुविधाहरु प्रदान गरिन्छन् ।

१) परिभाषित योगदान योजना (Defined Contribution Plan)

परिभाषित योगदान योजना अन्तर्गतका दायित्वहरु कर्मचारीहरुले सेवा प्रदान गरेको समयमा नै नाफा वा नोक्सान मार्फत खर्च लेखिन्छ रभुक्तानी भएपछि कोषको अन्य आर्थिक दायित्व रहँदैन । अग्रिम भुक्तानीको रकम नगद फिर्ता हुने वा भविष्यको दायित्वमा समायोजन हुने अवस्थामा सम्पत्तिको रुपमा लेखाङ्कन गरिन्छ । **सञ्चयकोष सुविधा** परिभाषित योगदान योजना अन्तर्गत पर्दछ ।

२) परिभाषित लाभ योजना (Defined Benefit Plan)

कोषको परिभाषित लाभ योजना अन्तर्गतको हरेक योजनाको लागि भविष्यमा कोषले व्यहोर्नुपर्ने दायित्वको हिसाब गरी सोको वर्तमान मूल्यनिर्धारण गरी दायित्वको मापन गरिन्छ । सो गर्दा कुनै योजना सम्पत्ति भएमा सोको उचित मूल्य समेत समायोजन गरी खुद दायित्व निर्धारण गरिन्छ ।

परिभाषित लाभ योजनाको हरेक तीन वर्षमा विमाङ्कित मूल्याङ्कन (Actuarial Valuation) गरिन्छ र उक्त मूल्याङ्कन अनुसारको दायित्व आगामीतीन वर्षमा नाफा वा नोक्सान मार्फत लेखाङ्कन गरिन्छ ।कोषले कर्मचारीलाई अवकाश पश्चात प्रदान गर्ने उपदान तथा निवृत्तभरण, सञ्चित बिदा, कर्मचारी जीवन सुरक्षण तथा औषधी उपचारअनुदान व्यवस्था परिभाषित लाभ योजनाको रुपमा रहेका छन् ।

३.२३ सञ्चय कोष/निवृत्तभरण कोष

सञ्चय कोष तथा निवृत्तभरण कोषको लेखाङ्कन कोषको बैंक खातामा दाखिला भएको मितिका आधारमा गरिन्छ । सञ्चय कोष तथा निवृत्तभरण कोषरकम भुक्तानी प्रदान गर्दा भुक्तानीहुनुभन्दा १(एक) दिन अगाडिसम्मको ब्याजनेपाली क्यालेण्डर अनुसार दिन गन्तिको आधारमा प्रदान गरी लेखाङ्कन गरिन्छ ।

३.२४ बेचालु सञ्चय कोष

आर्थिक वर्ष २०७०/७१ देखि सञ्चयकर्ताको कर्मचारी सञ्चय कोषमा सञ्चित रकम फिर्ता पाउन सक्ने अवस्था भएको शुरु मितिले छवर्षसम्म फिर्ता लिन नआएका सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकम कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ (संशोधन सहित) को दफा १५क को उपदफा(३क) बमोजिम छुट्टै खातामा जम्मा गरिन्छ ।

३.२५ निकटतम रुपैंयाँमा प्रस्तुतीकरण

अङ्कहरुलाई निकटतम रुपैयाँमा परिणत गरी देखाइएको छ । यसले गर्दा हरेक अङ्कहरुको योग प्रस्तुत गरिएको योगफलसँग फरक हुन सक्दछ ।लेखा टिप्पणीका सम्पूर्ण रकमहरु रुपैयाँमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

५ थप जानकारी तथा खुलासाहरु

५.१ सञ्चयकर्ता हाइड्रो कोष

विगतका वर्षहरुमा कोषले आर्जन गरेको मुनाफाबाट शुरु कोष रकमको निश्चित प्रतिशतले हुन आउने रकम सञ्चयकर्ताहरुको खातामा बाँडफाँड गर्ने प्रचलन रहेको र आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि बेतन कर्णली सञ्चयकर्ता हाइड्रो पावर कम्पनी लि.को शेयरमा सञ्चयकर्ताको तर्फबाट शेयर लगानी गर्ने गरि सञ्चालक समितिको निर्णय बमोजिमको रकम जम्मा गर्ने गरिएको छ।

आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को अन्त्य सम्ममा सञ्चयकर्ताको तर्फबाट ४ करोड कित्ता शेयर रु.७/- का दरले रु.२८ करोड लगानी भएकोमा आर्थिक वर्ष २०७५/७६, २०७६/७७र २०७७/७८ मा थप लगानी नभएको हुंदा आर्थिक वर्षको अन्त्यसम्ममा रु.२८ करोड कुल लगानी भएको छ। कोषले मुनाफाबाट बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाईड्रो पावर कम्पनी लि.को शेयरमा लगानी गर्ने प्रयोजनको लागि छुट्याएको रकम सञ्चयकर्ताको छुट्टै व्यक्तिगत खातामा जम्मा गरिएको छ। सञ्चयकर्ताको तर्फबाट लगानी गरेको शेयर एकमुष्ठ भुक्तानी गरिएको र सञ्चयकर्ताको व्यक्तिगत खाताबाट न्यून गरिएको छैन।

५.२ बेचालु सञ्चय कोष

सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकम फिर्ता पाउन सक्ने अवस्था भएको शुरु मितिले ६ वर्षसम्म फिर्ता लिन नआएका सञ्चयकर्ताको सञ्चित रकम आर्थिक वर्ष २०७०/७१ देखि छुट्टै व्यवस्थापन गर्ने व्यवस्था गरिएको छ। जस अन्तर्गतआ.ब.२०७७/२०७८ को अन्त्यसम्ममा उक्त कोषको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ :

(रकम रु.हजारमा)

विवरण	निजामती	प्रहरी	जङ्गी	शिक्षा	संस्थान	जम्मा
शुरु मौज्दात	1,443,583	1,396,630	640,813	466,046	714,739	**4,661,810**
चालु खाताबाट रकमान्तर	71,343	24,738	23,744	46,914	93,708	260,448
चालु खातामा फिर्ता	(188,836)	(404452)	(111,124)	(67560)	(121,382)	(893,357)
अन्तिम मौज्दात	1,326,089	1,016,914	553,432	445,400	687,064	**4,028,901**

५.३ सञ्चयकर्ता कोष/सापटी समायोजन

सञ्चय कोष लेखाङ्कन कार्यविधि, २०७८ को व्यवस्था अनुसार विगत लामो समयदेखि दावि वा भुक्तानी हुन नसकेका सञ्चयकर्ताको कोषकट्टी तथा विशेष सापटी खातामा मौज्दात रहेको रु.१,०००/- भन्दा बढी र रु.३,०००/- सम्मको रकमलाई सप्रमाण माग दावी गरेका बखत भुक्तानी गर्ने गरी "सञ्चयकर्ता कोष सापटी समायोजन" खातामा छुट्टै राखी व्यवस्थापन गर्ने नीति लिईए अनुरुप आर्थिक वर्ष २०७७/७८ को अन्त्य सम्ममा यस शीर्षकमा रु.२८ करोड २३ लाख ७ हजार १ सय ६९ मौज्दात रहेको छ। उक्त रकममा ब्याजप्रदान गरिएको छैन।

५.४ आवास आयोजना अक्षय कोष

कोषले पोखरा आवास आयोजनाको व्यवस्थापन गर्ने उद्देश्यले रु.१०,००,०००/- बराबरको रकमलाई "आवास आयोजना अक्षय कोष" स्वरुप प्रभु बैंक लि., पोखरा शाखामा मुद्दति खाता खोली राखेको छ ।

५.५ कर्मचारी सुविधा दायित्व

कोषको लेखा नीति अनुसार कर्मचारी सुविधा दायित्व लेखाङ्कन गरिएको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८सम्ममा भएको कारोबार तथा मौज्दातको आधारमा विमाङ्किय मूल्याङ्कन प्रतिवेदन प्राप्त गरी सो अनुसार थप दायित्व व्यवस्था गरिएको छ । कोषले कर्मचारीहरुलाई मुनाफाबाट छुट्याई खडा गरिएको कर्मचारी कल्याणकारी कोष मार्फत कडा रोग औषधोपचार खर्चको सोधभर्ना तथा औषधोपचार अनुदान प्रदान गर्ने भएकाले यस आर्थिक वर्षबाट सोको लागि विमाङ्किय मूल्याङ्कन गराई दायित्व व्यवस्था गरेको छैन ।

१) कार्यरत कर्मचारीहरुकोउपदान तथा निवृत्तभरण :

विवरण	रकम
शुरु दायित्व	1,350,452,735
कोषको योगदान	-
लाभ भुक्तानी	(80,549,917)
नाफा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिएको	
सेवा लागत	68,972,542
ब्याजखर्च	110,141,013
अन्य विस्तृत आयमा लेखाङ्कन गरिएको	
विमाङ्कीयनोक्सान	272,406,642
अन्तिम दायित्व	**1,721,423,015**

क) विमाङ्कीय मूल्याङ्कनमा प्रयोग भएमा महत्वपूर्ण अनुमानहरु देहाय अनुरुप रहेका छन् :

डिस्काउन्ट दर	६.५ %
तलव वृद्धि दर	८.०० %
निवृत्तिभरण वृद्धि दर	तलव वृद्धि दरको दुई तिहाई

ख) संवेदनशीलता विश्लेषण

डिस्काउन्ट दर	दायित्व रु..
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	1,661,556,212
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	1,786,956,385

तलव वृद्धि दर	दायित्व रु.
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	1,586,968,938
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	1,460,960,120

२) सेवा निवृत्त कर्मचारीहरुको निवृत्तभरण

विवरण	रकम
शुरु दायित्व	1,307,173,623
कोषको योगदान	-
लाभ भुक्तानी	(106,017,078)
नाफा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिएको	
सेवा लागत	-
ब्याजखर्च	103,468,619
अन्य विस्तृत आयमा लेखाङ्कन गरिएको	
विमाङ्कीयनोक्सान	301,605,784
अन्तिम दायित्व	**1,606,230,948**

क) विमाङ्कीय मूल्याङ्कनमा प्रयोग भएमा महत्वपूर्ण अनुमानहरु देहाय अनुरुप रहेका छन् :

डिस्काउन्ट दर	६.५ %
तलव वृद्धि दर	८.०० %
निवृत्तिभरण वृद्धि दर	तलव वृद्धि दरको दुई तिहाई

ख) संवेदनशीलता विश्लेषण

डिस्काउन्ट दर	दायित्व रु..
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	1,239,130,954
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	1,482,686,215

तलव वृद्धि दर	दायित्व रु.
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	1,438,523,691
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	1,272,222,710

३) सञ्चित विरामी बिदा

विवरण	रकम
शुरु दायित्व	118,090,227
कोषको योगदान	-
लाभ भुक्तानी	(19,036,424)
पुर्वमापन नोक्सानी (नाफा)	
नाफा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिएको	
सेवा लागत	3,116,930
ब्याजखर्च	8,957,191
विमाङ्कीय नोक्सान	28,221,479
अन्तिम दायित्व	**139,349,403**

क) विमाङ्कीय मूल्याङ्कनमा प्रयोग भएमा महत्वपूर्ण अनुमानहरु देहाय अनुरुप रहेका छन् :

डिस्काउन्ट दर	६.५ %
तलव वृद्धि दर	८.०० %

ख) संवेदनशीलता विश्लेषण

डिस्काउन्ट दर	दायित्व रु..
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	133,668,976
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	145,619,853

तलव वृद्धि दर	दायित्व रु.
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	145,169,627
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	133,971,949

४) सञ्चित घर विदा

विवरण	रकम
शुरु दायित्व	33,350,945
कोषको योगदान	-
लाभ भुक्तानी	(19,938,114)
पुर्वमापन नोक्सानी (नाफा)	6,459,347
नाफा नोक्सानमा लेखाङ्कन गरिएको	
सेवा लागत	23,016,317
ब्याजखर्च	1,929,006
अन्तिम दायित्व	**44,817,501**

क) विमाङ्कीय मूल्याङ्कनमा प्रयोग भएमा महत्वपूर्ण अनुमानहरु देहाय अनुरुप रहेका छन् :

डिस्काउन्ट दर	६.५ %
तलव वृद्धि दर	८.०० %

ख) संवेदनशीलता विश्लेषण

डिस्काउन्ट दर	दायित्व रु..
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	42,347,601
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	47,608,012

तलव वृद्धि दर	दायित्व रु.
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	47,408,599
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	42,477,597

५) जीवन सुरक्षण कोष

विवरण	रकम
शुरु दायित्व	486,449,091
कोषको योगदान	-
लाभ भुक्तानी	(64,604,086)
नाफा नोक्सानमा लेखांकन गरिएको	
सेवा लागत	14,606,097
ब्याजखर्च	37,644,644
अन्य विस्तृत आयमा लेखांकन गरिएको	
बिमाङ्कीय नोक्सान	144,996,846
अन्तिम दायित्व	619,092,592

क) बिमाङ्कीय मूल्याङ्कनमा प्रयोग भएमा महत्वपूर्ण अनुमानहरु देहाय अनुरुप रहेका छन् :

डिस्काउन्ट दर	६.५ %
तलव वृद्धि दर	८.०० %

ख) संवेदनशीलता विश्लेषण

डिस्काउन्ट दर	दायित्व रु..
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	593,695,361
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	647,126,532

तलव वृद्धि दर	दायित्व रु.
१ प्रतिशत वृद्धि हुँदाको दायित्व	645,124,199
१ प्रतिशत कम हुँदाको दायित्व	595,039,431

५.६ सम्बद्ध व्यक्तिसँगको कारोबार

कोषको सम्बद्ध व्यक्तिको रुपमा कोषको व्यवस्थापनका महत्वपूर्ण पदाधिकारीहरु रहेका छन् । यस अन्तर्गत कोषको सञ्चालक समितिका सदस्यहरु तथा कोषको प्रशासक पर्दछन् । सञ्चालक समितिका सदस्यहरु सामूहिक रुपमा योजना बनाउने, निर्देशन दिने तथा नियन्त्रण गर्ने अधिकारीको रुपमा कार्य गर्दछन् भने सञ्चालक समितिको योजना कार्यान्वयन गर्ने तथा कोषको दैनिक कार्य सञ्चालन गर्ने जिम्मेवार व्यक्ति कोषका प्रशासक हुन् ।कोषमा सञ्चालक समितिका सञ्चालकहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

नाम	पद
श्री कृष्ण हरि पुष्कर	अध्यक्ष
प्रा.डा. जीवन कुमार भट्टराई	सञ्चालक
श्री निरज बहादुर शाही	सञ्चालक
श्री रमेश कुमार केसी	सञ्चालक
श्री गणेश सिंह भण्डारी	सञ्चालक
श्री किरण कुमार श्रेष्ठ	सञ्चालक
श्री जितेन्द्र धिताल	नि. प्रशासक/सञ्चालक

कोषमा निर्वतमान सञ्चालक समितिका सञ्चालकहरु निम्न अनुसार रहेका छन् ।

नाम	**पद**
श्री रामशरण पुडासैनी	अध्यक्ष
श्री झक्क प्रसाद आचार्य	सञ्चालक
श्री तुलसी प्रसाद गौतम	प्रशासक/सञ्चालक

आ.व. २०७७/७८ मा सञ्चालक समितिको बैठकमा उपस्थित भएवापत सदस्यहरुलाई प्रति वैठक रु.चार हजार प्रदान गरिएको छ। यो बाहेक अन्य सुविधा वा भुक्तानी गरिएको छैन । यस आर्थिक वर्षमा सञ्चालक समितिको बैठक भत्ता तथा खर्चमा रु.१६ लाख ६२ हजार (गत वर्ष रु.१० लाख ६५ हजार) खर्च भएको छ । कोषले सञ्चालक समितिका सदस्यहरुसँग कुनै व्यापारिक सम्झौता वा कार्य गरेको छैन ।

आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा कोषको प्रशासकमा श्री तुलसी प्रसाद गौतम कार्यरत रहनु भएको थियो । प्रशासकको वार्षिक तलब तथा भत्तामा रु.३६,३६,२५०/- खर्च भएको छ । प्रशासकलाई कार्यालयबाट ड्राइभर सहितको गाडीको सुविधा रहेको छ ।कोषले प्रशासकसँग कुनै व्यापारिक सम्झौता वा कार्य गरेको छैन ।

५.७ कोषले शेयरमा गरेको लगानीको लागत यसप्रकार रहेको छ ।

निकायको प्रकारसुचिकृत संस्थामा	**लागत (रु. हजारमा)**
वाणिज्य बैंक	6,022,925
विकास बैंक	57,836
बीमा कम्पनी	629,045
जलविद्युत कम्पनी	1,000,000
अन्य	-
निकायको प्रकारसुचिकरण नभएका संस्थामा	
जलविद्युत कम्पनी	435,000
बीमा कम्पनी	-
अन्य	550,286
जम्मा	8,695,092

कोषले आफ्नो शेयर लगानी रहेको १२ वटा वाणिज्य बैंकमा रु.५४अर्ब २१ करोड ९५लाख मुद्दति निक्षेपको रुपमा लगानी गरेको छ ।शेयर लगानी रहेका विभिन्न कम्पनीहरुमध्ये एघारवटा कम्पनीहरुमा र कोषले कर्जा लगानी गरेका चारवटा कम्पनीहरुमा कोषको तर्फबाट सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व रहेको छ ।

५.८ कोषको शेयर लगानी भएका कम्पनीहरुमा आ.व. २०७७/७८ को अन्त्यमा कोषको तर्फबाट सञ्चालक समितिमा प्रतिनिधित्व

सि.नं.	संस्थाको नाम	प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी
१	हिमालयन बैंक लि. नेपाल	श्री तुलसी प्रसाद गौतम

२	बैंक अफ काठमाडौं लि.	श्री जितेन्द्र धिताल
३	नेपाल बैंक लि.	श्री ओम कृष्ण श्रेष्ठ
४	एनएमवि बैक लि.	श्री जीवन कुमार कट्वाल
५	नेपाल एस.बी.आई. बैंक लि.	श्री भरतराज वस्ती
६	प्रभू ईन्स्योरेन्स कम्पनि लि.	श्री विजय कुमार श्रेष्ठ
७	राष्ट्रिय बीमा क. लि.	श्री ध्रुव प्रसाद अधिकारी
८	सि.वि.आई.एल. क्यापिटल लि.	श्री टोपारामपण्डि
९	सिन्धु विकास बैंक लि.	श्री दिनेश कुमार के.सी.
१०	बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाइड्रोपावर क. लि.	श्री दिपक रौनियार
११	सञ्चयकर्ता घरजग्गा व्यवस्थापन कम्पनी प्रा.लि.	श्री तुलसी प्रसाद गौतम
		श्री जितेन्द्र धिताल
		श्री जीवन कुमार कट्वाल

५.९ कोषको ऋण लगानी भएका संस्थामा कोषको तर्फबाट प्रतिनिधित्व

सि.नं.	संस्थाको नाम	प्रतिनिधित्व गर्ने कर्मचारी
१	अपर तामाकोशी हाइड्रोपावर क.लि.	श्री तुलसी प्रसाद गौतम
२	रसुवागढी हाईड्रो पावर क. लि.	श्री रोचन श्रेष्ठ
३	मध्य भोटेकोशी हाईड्रो पावर क. लि.	श्री ध्रुव भट्टराई
४	सान्जेन जलविद्युत क. लि.	श्री ठाकुर जंग थापा

५.१० आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा स्वीकृत दरबन्दी ५१५ रहेकोमा असार मसान्त सम्ममा ३८२ कर्मचारी कोषमा कार्यरत रहेका छन् ।

५.११ आर्थिक वर्ष २०७७/७८ अन्त्य सम्ममा कोषले दायर गरेका मुद्दाहरु विभिन्न अदालतहरुमा निम्न अवस्थामा रहेका छन् । वित्तीय विवरण अनुमोदनको मिति सम्ममा उक्त मुद्दाहरुको फैसला भएको छैन ।

सि.नं.	मुद्दाको विषय	संख्या	अदालत	कैफियत/प्रतिवादि
१	कानून प्रतिकूलको जरिवानाबाट फुर्सद दिलाई हरहिसाब गरी करार उल्लंघनवापत क्षतिपूर्ति दिलाई भराई पाउँ/075- cp -413	१	ललितपुर जिल्ला अदालत	Zea agro pvt का अख्तियार प्राप्त प्रो. नेपाल डंगोल
२	मध्यस्थतासम्बन्धी लगनखेलस्थित कमर्सियल भवन निर्माण सम्बन्धी विवाद	१	पाटन उच्च अदालत	लगनखेल घर निर्माण सम्बन्धी
३	करार बमोजिम रकम दिलाई भराई पाउँ/075- cp -0886	१	ललितपुर जिल्ला अदालत	Zea agro pvt का अख्तियार प्राप्त प्रो. नेपाल डंगोल
४	दुषित लिखत बदर/075- cp -3964	१	काठमाडौं जिल्ला अदालत	श्रीकृष्ण लवट
५	लिखत बदर	१	सर्वोच्च अदालत	सुन कुमार हयाङजु
६	075- wo -0204 अधिकारपृक्षा युक्त परमादेश		सर्वोच्च अदालत	तुलसी प्रसाद गौतम

७	075- wo -1292 बहालको क्षतिपुर्ति समेत दिलाई पांउ	१	ललितपुर जिल्ला अदालत	Zea agro pvt का अख्तियार प्राप्त प्रो. नेपाल डंगोल
८	रिट निवेदन/075-wo-1074	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
९	निषेधाज्ञा/075- wo -0020	१	ललितपुर जिल्ला अदालत	सुर्य बहादुर तामाङ
१०	उत्प्रेषण/076- wo -630	१	सर्वोच्च अदालत	हर्क बहादुर थापा क्षेत्री
११	रिट निवेदन/075- wo -1076	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१२	रिट निवेदन/075- wo -1094	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१३	रिट निवेदन/075- wo -1055	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१४	उत्प्रेषण/075- wo -105	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१५	उत्प्रेषण/075- wo -1170	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१६	उत्प्रेषण, परमादेश/075- wo -1198	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१७	उत्प्रेषण, परमादेश/075- wo -1206	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१८	उत्प्रेषण, परमादेश/075- wo -1207	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
१९	उत्प्रेषण, परमादेश/075- wo -1176	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
२०	उत्प्रेषण, परमादेश/075-ms-0027	१	सर्वोच्च अदालत	कर्मचारी सम्बन्धी
२१	करार बमोजिम बहाल रकम दिलाई पाउँ /075-cp -7399	१	काठमाडौं जिल्ला अदालत	ललितपुर मल/शिव लक्ष्मि कोजु
२२	फैसला कार्यान्वयन/072- cp -0357	१	ललितपुर जिल्ला अदालत	काठमाडौं मल/प्रविर शमसेर ज.ब.रा
२३	निषेधाज्ञा/076- wo -296	१	उच्च अदालत पाटन	ललितपुर मल
२४	उत्प्रेषण, परमादेश/077- wo -0573	१	उच्च अदालत पाटन	लगनखेल
२५	उत्प्रेषण/077- wo -0697	१	उच्च अदालत पाटन	
२६	उत्प्रेषण/077- wo -0698	१	उच्च अदालत पाटन	
२७	उत्प्रेषण/077- wo -0644	१	सर्वोच्च अदालत	सामाजिक सुरक्षा
२८	अवहेलना/077- c3 -0006	१	ललितपुर जिल्ला अदालत	
२९	बक्यौता बहाल रकम दिलाई पाउँ /077- cp -2317	१	काठमाडौं जिल्ला अदालत	काठमडौं मल भाडा सम्बन्धी
३०	निवेदन सामान झिकी लिन पाउँ/076- wo -0688	१	उच्च अदालत पाटन	काठमाडौं मल

उल्लेखीत मुद्दाहरु संयोगिक सम्पत्तिको (contingent assets) रुपमा रहेकोले थप लेखाङ्कन आवश्यक रहेको छैन ।

५.१२ कर्जाको लागि ऋण सम्झौतामा जनाएको प्रतिबद्धता

कोषको विभिन्न संस्था तथा कम्पनीहरुलाई हाल कुल कर्जा प्रतिबद्धता रु.४४ अर्व २७ करोड ७३ लाख ४० हजार रहेकोमा यस आर्थिक वर्षको अन्तसम्ममा रु.२९ अर्व ४९ करोड ४ लाख ४३ हजार कर्जा प्रवाह भई रु.१४ अर्व ७८ करोड ६८ लाख ९७ हजार कर्जा प्रवाह हुन बाँकी रहेको छ ।

उक्त कर्जाहरुको विवरण निम्नानुसार छ :

(रकम रु.हजारमा)

संस्थाको नाम	प्रतिबद्धता रकम	प्रवाह रकम	प्रवाह हुन बाँकी
(क) संस्थागत कर्जा	**37,802,340**	**29,259,347**	**8,542,993**
माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत कम्पनी	14,000,000	13,583,098	416,902
नेपाल वायुसेवा निगम (अधि विर्कर्षण)	1,500,000	1,488,524	11,476
सान्जेन जलविद्युत कम्पनी	4,571,600	3,260,000	1,311,600
रसुवागढी जलविद्युत कम्पनी	8,042,100	6,099,200	1,942,900
मध्य भोटेकोशी जलविद्युत कम्पनी	8,888,640	4,277,080	4,611,560
सि.ई रियलस्टेटस प्रा.लि.	800,000	551,445	248,555
(ख) सहवित्तियकरण कर्जा	**6,475,000**	**231,096**	**6,243,904**
अपी पावर कम्पनी लिमिटेड	1,000,000	133,021	866,979
नाशा हाईड्रोपावर प्रा.लि.	2,000,000	0	2,000,000
मादमे खोला हाईड्रोपावर प्रा.लि.	825,000	0	825,000
के.बि.एन.आर. इसुवा पावर लिमिटेड	1,000,000	98,075	901,925
भिजन लुम्बिनि प्रा.लि.	800,000	0	800,000
सुपर आँखुखोला जलविद्युत आयोजना	850,000	0	850,000
जम्मा	**44,277,340**	**29,490,443**	**14,786,897**

५.१३ शेयरमा लगानीको लागि प्रतिबद्धता

कोषको बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाइड्रोपावर कम्पनीमा प्रतिवेदन मितिमा रु.१ अर्ब ३९ करोड ५० लाख पुँजी प्रतिबद्धता रहेको छ ।

५.१४ अन्य संयोगिक दायित्व (**Contingent Liability**)

आयकर ऐन, २०५८ को दफा ६३(१) को प्रतिवन्धात्मक वाक्यांशले कोषलाई स्वत: स्वीकृत अवकाश कोष मानेकोले सोही ऐनको दफा ६४(२) को स्वीकृत अवकाश कोषको आयमा आयकर नलाग्ने व्यवस्था बमोजिम यस कोषको आयमा आयकर नलाग्ने व्यवस्था रहेको छ । तर आन्तरिक राजश्व कार्यालय, ललितपुर १ ले मिति २०७८/०९/०८मा आयकर ऐन, २०५८ को दफा १०२ बमोजिम कोषलाई संशोधित कर निर्धारण आदेश जारी गरी आर्थिक वर्ष २०७३/७४ देखि २०७६/७७ सम्मको लागि रु.५ अर्ब ५३ करोड १९ लाख ४७ हजार ३ सय ६८ कर योग्य आय कायम गरी सोही ऐनको अनुसूची १ बमोजिम २५ प्रतिशतका दरले आयकर, दफा १२०(ख) बमोजिम आयकर बराबरको शुल्क तथा दफा ११८ र ११९ बमोजिम थप व्याजसमेत गरी रु.३ अर्ब ४० करोड ६२ लाख ६० हजार २ सय ९५ जम्मा कर दायित्व निर्धारण गरेको छ ।कोषले सो आदेशको विरुद्ध सम्मानित सर्वोच्च अदालतमा रिट निवेदन पेश गरी मिति २०७८/०९/१६ मा अल्पकालिन अन्तरिम आदेश प्राप्त गरेको छ ।

५.१५ लगानी सम्पत्तिको उचित मूल्य (**Fair Value of Investment Property**)

कोषले धारण गरेका लगानी सम्पत्तिहरु समानको अन्य लगानी सम्पत्तिहरुको कारोबार सम्बन्धित बजारमा न्यून रहेको, कारोबार भएको भएता पनि कारोबार भएको सही रकमको जानकारी प्राप्त हुने व्यवस्था नभएकोले ती लगानी सम्पत्तिहरुको उचित मूल्य निर्धारण विश्वसनिय ढंगमा गर्न नसकिने देखिएकोले कोषले अपनाएको नीति अनुरुप ती सम्पत्तिहरुको उचित मूल्य खुलासा गरिएको छैन ।

५.१६ कोषले कर्जा लगानी गरेका जलविद्युत आयोजनाको प्रगति

कोषले विभिन्न जल विद्युत आयोजनाहरुमा आ.व.२०७७/७८ सम्ममा रु.४४.८६ अर्ब कर्जा लगानी गरेको छ । सोमध्ये राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाको रुपमा रहेको ४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत आयोजना निर्माण सम्पन्न भई २०७८ भाद्रबाट व्यावसायिक उत्पादन आरम्भ गरेको छ । प्राकृतिक प्रकोपको असर बाहेक उक्त आयोजना पूर्णरुपमा धितो सुरक्षित रहेको र आय सुनिश्चित भएको तथा कोषको कर्जाको साँवा ब्याज फिर्ता भुक्तानी समयमै हुनेमा व्यवस्थापन विश्वस्त रहेको छ । आ.व.२०७८/७९ को दोस्रो त्रैमाससम्म कम्पनीले रु.३.६५ अर्व आम्दानी गरेकोजानकारी प्राप्त भएको र १५ वर्षभित्र कर्जा चुक्तागर्नेगरी कर्जा भुक्तानी तालिका तयार गरी कोषमा पेश गरेको छ । कोषको कर्जाको पहिलो किस्तावापत करिब रु.६९ करोड ६३ लाख कोषले प्राप्त गरिसकेको छ ।

५.१७ जोखिम व्यवस्थापन

कोषले देहायका विभिन्न क्षेत्रका कारोवारहरुको जोखिम व्यवस्थापनका लागि कार्यहरु गरेको छ ।

क. तरलता जोखिम (**Liquidity Risk**)

कोषले लगानी वा अन्य सम्पत्तिलाई नगदमा परिवर्तन नसक्नाले आफ्नो छोटो अवधिको दायित्व भुक्तानी गर्न नसक्ने जोखिम नै तरलता जोखिम हो ।कोषले सञ्चयकर्ताको रकमलाई लगानी नीति अनुरुप विभिन्न क्षेत्रमा परिचालन गर्दै आएको छ । समय अनुसार तरलता व्यवस्थापनका लागि कोषले वाणिज्य बैंकको मुद्दती निक्षेप र सरकारी सुरक्षण पत्रमा समेत लगानी गरेको छ । निश्चित रकम कल खातामा राखी तरलता व्यवस्थापन हुँदै आइरहेको छ ।

ख. बजार जोखिम (**Market Risk**)

सम्पूर्ण बजार वा बजारको विशिष्ठ वर्गलाई असर गर्ने जोखिम नै बजार जोखिम हो । यो अज्ञात हुन्छ र बजार कारकहरुबाट उत्पन्न हुन्छ जसमा प्राय गरी व्याजदर कारक रहेको हुन्छ ।

कोषले निर्दिष्ट गरे अनुरुप सम्पत्ति दायित्व संरचनाभित्र रही बजार जोखिमको पहिचान गर्ने, मापन गर्ने र व्यवस्थापन गर्ने परिपाटीको विकास गरिएको छ । बजार जोखिमका तत्वहरु नियमित रुपमा परिवर्तन भईरहने हुँदा जोखिम व्यवस्थापन गर्ने विधि तथा औजारहरु समेत समय समयमा आवश्यकता अनुरुप पुनरावलोकन गर्ने नीति लिईएको छ । आर्थिक वर्ष २०७७/७८ मा वित्तीय बजारमा तरलता संकटको अवस्था र **COVID -19** ले गर्दा व्याजदरमा देखिएको उतार चढावले कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रदान गर्ने व्याजदरमा समेत प्रभाव परेको छ । यद्यपी, व्यवस्थापनले बजारको

अनुगमनका साथै प्रभावकारी लगानी व्यवस्थापन मार्फत सञ्चयकर्तालाई बढीभन्दा बढी प्रतिफल प्रदान गर्न प्रयत्नरत रहेको छ ।

कोषको बजार जोखिमको पहिचान, मापन, अनुगमन, व्यवस्थापन र विश्लेषण गर्न एक बजार जोखिम व्यव्स्थापन निर्देशिका कार्यान्वयन गर्ने नीति लिईएको छ ।

ग. **सञ्चालन जोखिम (Operational Risk)**

कोषको कार्यप्रक्रियामा रहने कमि कमजोरी, मानविय त्रुटी, आकस्मिक वा प्राकृतिक रुपमा हुने सञ्चालन जोखिमलाई व्यवस्थापन गर्न तथा आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई सुदृढ बनाउन लेखापरीक्षण समिति, जोखिम व्यवस्थापन समितिको संरचनात्मक व्यवस्थाका अतिरिक्त कोषमा छुट्टै विभागीय संरचना कायम गरी आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई मजबुत गरिएको छ ।

वित्तिय प्रतिवेदनको अनुपालन र सोमा रहने जोखिमलाई न्यून गर्न कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ को नवौं संशोधन भई सकेको र यस ऐन अर्न्तगत बनेका नीति, नियम तथा कार्यविधिहरुमा आवश्यकता अनुरुप समयानुकुल पुनरावलोकन गर्ने गरिएको छ ।

घ. **ऋण लगानी जोखिम (Credit Risk)**

ऋणीले तोकिएको समयमा भुक्तानी नगर्ने वा सम्झौताको पालना नगरेको कारणले कोषले साँवा तथा ब्याजप्राप्त नगर्ने जोखिम नै ऋण लगानी जोखिम हो ।

कोषले परियोजनाहरुको समूचित जोखिम विश्लेषण पश्चात परियोजनामा लगानी गर्ने नीति लिएको छ । नेपाल सरकारको स्वामित्वमा रहेका संस्थामा ऋण प्रवाह गर्दा नेपाल सरकारको जमानत लिई कर्जामा रहने जोखिमलाई समूचित व्यवस्थापन गर्ने गरेको छ । साथै, कोषले मुद्दती निक्षेपमा लगानी गर्दा सम्बन्धित बैंकहरुको त्रैमासिक रुपमा प्रकाशित तथ्याङ्कलाई आधार बनाई जोखिम व्यवस्थापन गर्ने गरेको छ ।

ङ. **सूचना प्रविधि सम्बन्धी जोखिम (IT Related Risk)**

सूचना प्रविधिमा देखिने जोखिम न्यूनिकरण गर्न कोषमा विपत व्यवस्थापन योजना, २०७१ कार्यान्वयनमाल्याईएको छ । सोबाट सूचना प्रविधिमा देखिने जोखिमको पहिचान, मापन, अनुगमन र आन्तरिक नियन्त्रण गर्ने परिपाटीको विकास भईसकेको छ । यसै सर्न्दभमा कोषले जोखिम न्यूनिकरण गर्न विगतमा IT System Audit गरेको र सो प्रतिवेदनमा उल्लेखित सुझावहरुलाई अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन रुपमा वर्गिकरण गरी अल्पकालिन सुझावहरुलाई सम्बोधन गर्दै लगिएको र दीर्घकालिन रुपमा सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्यका लागि यही आर्थिक वर्षमा सूचना प्रविधि रणनीति कार्यान्वयनमा ल्याई सूचना प्रविधि जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न कोष अग्रसर रहेको छ ।

च. **सञ्चयकर्ता कर्जा जोखिम (Contributors Credit Risk)**

कोषले सञ्चयकर्तालाई प्रदान गर्दै आएका विभिन्न कर्जा तथा सापटीहरुको जोखिमलाई न्यूनिकरण गर्न कर्जाको अनुगमन तथा नियन्त्रण प्रणालीको विकास गरिएको छ । कर्जाको वार्षिक रुपमा पुनरावलोकन गर्नुका साथै धितोको नियमित रुपमा स्थलगत निरीक्षण गर्न सञ्चयकर्ता घर दैलो कार्यक्रम समेत सञ्चालन गरिएको छ ।

कर्मचारी सञ्चय कोष

(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

टिप्पणी ४.१ नगद तथा नगद समान

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.१० अनुसार नगद तथा नगद समान यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
नगद	-	-
वाणिज्य बैंकमा रहेको मौज्दात	4,444,616,391	976,701,271
अन्य वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दात	-	-
जम्मा	**4,444,616,391**	**976,701,271**

टिप्पणी ४.२ बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दात

यस अन्तर्गत तीन महिना भन्दा बढी समयको मुद्दति मौज्दात पर्दछन् । सो अनुसारका रकम यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
वाणिज्य बैंकमा रहेको मौज्दात	115,836,400,000	85,601,400,000
सरकारी नियन्त्रणमा रहेका वाणिज्य बैंकमा रहेको मैाज्दात	14,650,000,000	21,650,000,000
अन्य वित्तीय संस्थामा रहेको मौज्दात	-	-
थप: प्राप्त हुन बाँकी ब्याज	162,490,080	511,399,501
जम्मा	**130,648,890,080**	**107,762,799,501**

टिप्पणी ४.३ व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरु

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.११ अनुसारका सम्पत्तिहरु यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
सरकारी ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ऋणपत्र	-	-
आन्तरिक संगठित संस्थाहरुको ऋणपत्र (सुरक्षित)	-	-
आन्तरिक संगठित संस्थाहरुको ऋणपत्र (असुरक्षित)	-	-
विदेशी संगठित संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
शेयर	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	**-**	**-**

टिप्पणी ४.४ सञ्चयकर्तालाई कर्जा तथा सापटी

सञ्चयकर्तालाई कर्जा तथा सापटी यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
विशेष सापटी	161,940,805,449	150,622,330,281
पुरानो घर सापटी	7,419,503	7,419,512
घर सापटी	36,213,483,907	35,456,136,118
शैक्षिक सापटी	597,107,383	721,039,105
घर मर्मत सापटी	1,824,731,329	1,688,552,951
सरल चक्र कर्जा	4,570,434,559	4,741,248,591
कूल रकम	**205,153,982,130**	**193,236,726,558**
थप: प्राप्त हुन बाँकी ब्याज	1,758,827,710	1,483,740,595
न्यून: क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्था	**(4,751,850,201)**	**(4,634,683,848)**
खुद कर्जा तथा सापटी	**202,160,959,639**	**190,085,783,304**

क्षयीकरण नोक्सानीको व्यवस्था अनुसार कर्जाको वर्गिकरण

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
असल कर्जा		
विशेष सापटी	161,940,805,449	150,622,330,281
पुरानो घर सापटी	-	-
घर सापटी	32,963,198,285	32,199,744,353
शैक्षिक सापटी	521,774,277	644,886,217
घर मर्मत सापटी	1,803,545,289	1,613,174,574
सरल चक्र कर्जा	1,828,655,847	1,994,099,835
जम्मा	**199,057,979,147**	**187,074,235,260**
शंकास्पद कर्जा		
सरल चक्र कर्जा	2,124,312,750	2,293,887,738
जम्मा	**2,124,312,750**	**2,293,887,738**
खराब कर्जा		
विशेष सापटी	-	-
पुरानो घर सापटी	7,419,503	7,419,512
घर सापटी	3,250,285,622	3,256,391,765
शैक्षिक सापटी	75,333,106	76,152,888
घर मर्मत सापटी	21,186,040	75,378,376
सरल चक्र कर्जा	617,465,962	453,261,018
जम्मा	**3,971,690,233**	**3,868,603,559**
कुल जम्मा	**205,153,982,130**	**193,236,726,558**

क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्थामा भएको परिवर्तन

विवरण			
	२०७७ आषाढ ३१	खुद (आय)।व्यय	२०७८ आषाढ ३१
विशेष सापटी	17,198,611	(16,836,181)	362,430
पुरानो घर सापटी	-	7,419,503	7,419,503
घर सापटी	3,900,386,652	9,162,936	3,909,549,588
शैक्षिक सापटी	89,050,612	(3,282,020)	85,768,592
घर मर्मत सापटी	107,641,868	(50,384,922)	57,256,946
सरल चक्र कर्जा	520,406,105	171,087,037	691,493,142
जम्मा	**4,634,683,848**	**117,166,353**	**4,751,850,201**

क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्थामा भएको परिवर्तन

विवरण	कोष		
	२०७७ आषाढ ३१	खुद (आय)।व्यय	२०७८ आषाढ ३१
विशेष सापटी	17,198,611	(16,836,181)	362,430
पुरानो घर सापटी	-	7,419,503	7,419,503
घर सापटी	3,900,386,652	9,162,936	3,909,549,588
शैक्षिक सापटी	89,050,612	(3,282,020)	85,768,592
घर मर्मत सापटी	107,641,868	(50,384,922)	57,256,946
सरल चक्र कर्जा	520,406,105	171,087,037	691,493,142
जम्मा	**4,634,683,848**	**117,166,353**	**4,751,850,201**

टिप्पणी ४.५ परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी

परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
परिशोधीत लागतमा कर्जा तथा सापटी	71,190,331,877	64,970,428,014
थप: असूल हुन बाँकी ब्याज	3,015,161,896	632,803,219
न्यून: ब्याज मुल्तवी	(695,954,158)	(632,803,219)
कुल रकम	**73,509,539,615**	**64,970,428,014**
न्यून: क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्था	(5,186,944,801)	(2,652,554,124)
खुद कर्जा तथा सापटी	**68,322,594,814**	**62,317,873,890**

परिशोधीत लागतमा कर्जा तथा सापटी

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
नेपाल सरकारको जमानतमा प्रदान गरिएको कर्जा	23,560,127,445	23,560,127,445
संगठित संस्थाहरुलाई प्रदान गरिएको कर्जा	47,171,786,324	40,067,459,633
सहवित्तीयकरण कर्जा	458,418,108	1,342,840,937
कुल रकम	**71,190,331,877**	**64,970,428,014**

क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्थामा भएको परिवर्तन

विवरण	समूह		
	२०७७ आषाढ ३१	खुद (आय)।व्यय	२०७८ आषाढ ३१
नेपाल सरकारको जमानतमा प्रदान गरिएको कर्जा	1,779,033,101	16,695,618	1,795,728,719
संगठित संस्थाहरुलाई प्रदान गरिएको कर्जा	761,456,566	113,998,401	875,454,967
नेपाल सरकारको जमानतमा प्रदान गरिएको कर्जाको ब्याज	-	2,319,207,738	2,319,207,738
सहवित्तीयकरण कर्जा	112,064,457	84,488,920	196,553,377
जम्मा	**2,652,554,124**	**2,534,390,677**	**5,186,944,801**

क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्थामा भएको परिवर्तन

विवरण	कोष		
	२०७७ आषाढ ३१	खुद (आय)।व्यय	२०७८ आषाढ ३१
नेपाल सरकारको जमानतमा प्रदान गरिएको कर्जा	1,779,033,101	16,695,618	1,795,728,719
संगठित संस्थाहरुलाई प्रदान गरिएको कर्जा	761,456,566	113,998,401	875,454,967
नेपाल सरकारको जमानतमा प्रदान गरिएको कर्जाको ब्याज	-	2,319,207,738	2,319,207,738
सहवित्तीयकरण कर्जा	112,064,457	84,488,920	196,553,377
जम्मा	**2,652,554,124**	**2,534,390,677**	**5,186,944,801**

नोक्सानी व्यवस्था अनुसार कर्जाको वर्गिकरण यसप्रकार रहेको छ ।

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
असल	70,485,216,378	62,595,585,512
पुनसंरचना वा पुनर्तालिकिकरण गरिएको	-	-
कमसल	-	193,852,381
शंकास्पद	193,687,199	186,841,143
खराब	511,428,301	324,587,157
जम्मा	**71,190,331,877**	**63,300,866,193**

सुरक्षण अनुसार कर्जाको वर्गीकरण यसप्रकार रहेको छ :

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
धितोको सुरक्षणमा		
चल अचल सम्पत्ति	71,190,331,877	64,970,428,014
मुद्धत्ति निक्षेप रसिद	-	-
सरकारी ऋणपत्र	-	-
अन्य	-	-
	71,190,331,877	**64,970,428,014**
जमानत मात्रमा प्रदान गरिएको		
नेपाल सरकार	-	-
बैंक तथा वित्तीय संस्था	-	-
अन्तराष्ट्रिय श्रेणीकृत बैंक	-	-
काउन्टर जमानत	-	-
व्यक्तिगत जमानी	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	-	-
असुरक्षित	-	-
जम्मा	**71,190,331,877**	**64,970,428,014**

कोषले नेपाल बायुसेवा निगमलाई नेपाल सरकारको जमानीमा कर्जा प्रदान गरेको भए पनि उक्त कर्जाको सुरक्षणको रुपमा खरीद भएको जहाज समेत धितो राखिएकोले उक्त कर्जालाई समेत सुरक्षण रहेको कर्जाको रुपमा प्रस्तुत गरिएको छ ।

टिप्पणी ४.६ धितोपत्रहरुमा लगानी

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.१३ अनुसार धितोपत्रहरुमा लगानी यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
परिशोधीत लागतमा (क)	1,463,565,054	557,679,049
नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मुल्यमा (ख)	-	-
अन्य विस्तृत आय मार्फत उचित मुल्यमा (ग)	33,459,594,612	21,116,509,294
जम्मा	**34,923,159,666**	**21,674,188,343**

क) परिशोधीत लागतमा रहेका धितोपत्रहरुमा लगानी

ऋणपत्र तथा ट्रेजरी बिल्समा		
सरकारी ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ऋणपत्र	320,000,000	320,000,000
नेपाल राष्ट्र बैंकको ट्रेजरी बिल्स	-	-
विदेशी संगठीत संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
आन्तरिक संगठीत संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
न्युन: क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्था	-	-
थप: असूल हुन बाँकी ब्याज	3,408,889	3,408,889
डिबेन्चरमा	1,112,878,000	225,937,000
थप: असूल हुन बाँकी ब्याज	27,278,165	8,333,160
जम्मा (क)	**1,463,565,054**	**557,679,049**

(ख) नाफा वा नोक्सान मार्फत उचित मुल्यमा रहेका धितोपत्रहरुमा लगानी

ऋणपत्र तथा ट्रेजरी बिल्समा	-	-
सरकारी ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ट्रेजरी बिल्स	-	-
विदेशी संगठीत संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
आन्तरिक संगठीत संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
न्युन: क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्था	-	-
डिबेन्चरमा	-	-
जम्मा (ख)	-	-

(ग) अन्य विस्तृत आय मार्फत उचित मुल्यमा रहेका धितोपत्रहरुमा लगानी

ऋणपत्र तथा ट्रेजरी बिल्समा	-	-
सरकारी ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ऋणपत्र	-	-
नेपाल राष्ट्र बैंकको ट्रेजरी बिल्स	-	-
विदेशी संगठीत संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
आन्तरिक संगठीत संस्थाहरुको ऋणपत्र	-	-
न्युन: क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्था	-	-
डिबेन्चरमा	-	-
शेयरमा	-	-
सूचीकृत संस्थामा	-	-
वाणिज्य बैंक	18,724,176,547	13,379,595,096
विकास बैंक	722,310,271	480,657,352
इन्स्योरेन्स कम्पनी	10,558,321,394	5,170,970,446
जलविद्युत कम्पनी	2,469,500,000	1,100,000,000
अन्य	-	-
सूचीकरण नभएका संस्थामा		
जलविद्युत कम्पनी	435,000,000	435,000,000
इन्स्योरेन्स कम्पनी	-	-
अन्य	550,286,400	550,286,400
जम्मा	**33,459,594,612**	**21,116,509,294**

टिप्पणी ४.७ सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानी

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.१४ अनुसार सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानी यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
सम्बद्ध कम्पनीहरुमा लगानी	382,203,035	-
जम्मा	**382,203,035**	**-**

टिप्पणी ४.८ सम्पत्तिहरुमा लगानी

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.१५ अनुसार सम्पत्तिहरुमा लगानी यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	जग्गा	भवन
लागत		
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**172,504,394**	**776,766,556**
थप	183,104,214	-
निसर्ग र स्थानान्तरण	-	-
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**355,608,608**	**776,766,556**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	**172,504,394**	**812,616,230**
थप	-	-
निसर्ग र स्थानान्तरण	-	35,849,674
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**172,504,394**	**776,766,556**
संचित ह्रास		
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**-**	**263,363,460**
थप	-	12,258,036
निसर्ग र स्थानान्तरण	-	-
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**-**	**275,621,496**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	**-**	**264,861,043**
थप	-	12,880,597
निसर्ग र स्थानान्तरण	-	14,378,180
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**-**	**263,363,460**
खुद सम्पत्ति		
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**172,504,394**	**513,403,097**
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**355,608,608**	**501,145,061**

कर्मचारी सञ्चय कोष

(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

टिप्पणी ४.९ सम्पत्ति तथा उपकरण

लेखा सम्वन्धी टिप्पणी ३.१६ अनुसार सम्पत्ति तथा उपकरण यसप्रकार रहेका छन् :

समूह

विवरण	जग्गा	भवन	फर्निचर फिक्स्चर तथा फर्निसिङ्ग	सवारी साधन	अफिस सामान	कम्प्युटर उपकरण	निर्माणधीन सम्पत्ति
लागत							
२०७७ श्रावण १ को मौज्दात	**277,016,918**	**111,626,654**	**38,350,343**	**109,524,754**	**84,475,510**	**174,386,979**	**34,901,547**
थप	228,780,259	26,891,766	1,975,574	4,588,145	24,413,532	20,597,377	110,666,791
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन	183,139,830	-	237,195	242,500	713,585	21,958,558	29,761,779
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**322,657,347**	**138,518,420**	**40,088,722**	**113,870,399**	**108,175,457**	**173,025,798**	**115,806,559**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	**277,016,918**	**113,556,492**	**35,945,031**	**100,667,863**	**77,150,112**	**116,278,036**	**17,558,234**
थप	-		2,405,312	11,713,000	9,289,339	58,108,943	17,343,313
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन		1,929,838		2,856,109	1,963,940		-
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**277,016,918**	**111,626,654**	**38,350,343**	**109,524,754**	**84,475,510**	**174,386,979**	**34,901,547**
संचित ह्रास							
२०७७श्रावण १ को मौज्दात	-	**37,011,448**	**29,453,583**	**54,467,104**	**62,190,073**	**96,742,327**	**-**
थप	-	2,327,665	2,793,687	7,726,478	5,816,290	16,779,335	-
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन	-	-	235,118	240,809	632,508	495,122	-
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**-**	**39,339,113**	**32,012,152**	**61,952,773**	**67,373,855**	**113,026,540**	**-**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	-	**35,768,036**	**25,316,703**	**49,461,702**	**58,007,920**	**86,551,997**	**-**
थप	-	2,091,494	4,136,880	7,749,298	4,182,153	10,190,331	-
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन	-	848,081		2,743,896			
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**-**	**37,011,448**	**29,453,583**	**54,467,104**	**62,190,073**	**96,742,327**	**-**
खुद सम्पत्ति							
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**277,016,918**	**74,615,206**	**8,896,760**	**55,057,650**	**22,285,437**	**77,644,651**	**34,901,547**
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**322,657,347**	**99,179,307**	**8,076,570**	**51,917,626**	**40,801,602**	**59,999,258**	**115,806,559**

निर्माणाधीन सम्पत्ति

विवरण	समूह			
	२०७७ श्रावण १ को मौज्दात	थप	निसर्ग र स्थानान्तरण	२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात
निर्माणाधीन भवन, विराटनगर	22,273,125	-	22,273,125	-
निर्माणाधीन भवन, इटहरी	6,593,528	-	-	6,593,528
निर्माणाधीन भवन, टेकु	3,963,412	-	-	3,963,412
निर्माणाधीन भवन, सुर्खेत	1,054,078	26,937,321	6,000,000	21,991,399
निर्माणाधीन भवन, कोहलपुर	1,017,403	45,413,532	25,023	46,405,912
निर्माणाधीन भवन, जनकपुर		31,598	-	31,598
निर्माणाधीन भवन, चितवन		1,052,802	-	1,052,802
निर्माणाधीन भवन, पोखरा		2,161,646	-	2,161,646
निर्माणाधीन भवन, हेटौडा		2,053,882	-	2,053,882
कार्यालय स्थानान्तरण, लगनखेल		33,016,010	1,463,631	31,552,379
जम्मा	**34,901,547**	**110,666,791**	**29,761,779**	**115,806,559**

टिप्पणी ४.१० अमूर्त सम्पत्ति
लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.१८ अनुसार अमूर्त सम्पत्ति यसप्रकार रहेका छन् :

समूह

विवरण	सफ्टवेयर	अन्य	जम्मा
लागत			
२०७७ श्रावण १ को मौज्दात	**11,424,601**	-	**11,424,601**
थप	786,850	-	786,850
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन		-	-
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**12,211,451**	-	**12,211,451**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	**12,526,351**	-	**12,526,351**
थप	-	-	-
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन	(1,101,750)	-	(1,101,750)
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**11,424,601**	-	**11,424,601**
संचित ह्रास			
२०७७श्रावण १ को मौज्दात	**7,498,491**	-	**7,498,491**
थप	1,500,109	-	1,500,109
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन		-	-
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**8,998,600**	-	**8,998,600**
२०७६ श्रावण १ को मौज्दात	**5,808,438**	-	**5,808,438**
थप	1,690,053	-	1,690,053
निसर्ग, स्थानान्तरण र समायोजन		-	-
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**7,498,491**	-	**7,498,491**
खुद सम्पत्ति			
२०७७ आषाढ ३१ को मौज्दात	**3,926,110**	-	**3,926,110**
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**3,212,851**	-	**3,212,851**

टिप्पणी ४.११ अन्य सम्पत्ति

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
असूल हुन बाँकी बहाल तथा महसूल	645,068,168	587,659,702
न्यून: असूल हुन बाँकी बहाल तथा महसुलमा व्यवस्था	(307,786,641)	(313,545,026)
आसामी (सण्ड्री डेटर्स)	22,139,890	25,664,068
मसलन्द मौज्दात	2,554,766	2,930,072
कोषले राखेको धरौटी	1,789,368	1,712,768
सञ्चयकर्ता कल्याण योजना भुक्तानी तथा शोधभर्ना	15,300,000	2,970,000
आवास योजना अक्षय कोष	1,000,000	1,000,000
स्थगन कर्मचारी सुविधा खर्च	691,379,380	782,856,467
अन्य सम्पत्ति	38,631,235	21,025,574
जम्मा	**1,110,076,166**	**1,112,273,625**

टिप्पणी ४.१२ कर्मचारी सुविधा दायित्व

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.२२ अनुसार कर्मचारी सुविधा दायित्व यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
परिभाषित लाभ दायित्व		
निवृत्तभरण तथा उपदान दायित्व	3,327,653,963	2,657,626,358
निवृत्तभरण व्यवस्था	1,606,230,948	1,307,173,623
उपदान व्यवस्था	1,721,423,015	1,350,452,735
अन्य लामो अवधिका दायित्वः		
सञ्चित विदाको तलव व्यवस्था	184,166,904	151,441,172
कर्मचारी जीवन सुरक्षण	619,092,592	486,449,091
औषधी उपचार अनुदान		12,881,097
जम्मा	**4,130,913,459**	**3,308,397,718**

कर्मचारी दायित्व व्यवस्था खर्च टिप्पणी ४.२४ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

टिप्पणी ४.१३ अन्य दायित्वहरु

विवरण	समूह	
	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
कोषले लिएको धरौटी	33,754,190	23,650,666
अग्रिम आम्दानी	1,499,542	1,452,773
तिर्नुपर्ने हिसावहरु (सण्ड्री क्रेडिटर्स)	227,376,763	227,298,256
श्रोतमा आयकर कट्टी	14,978,267	51,581,964
सञ्चयकर्ताको कोष/सापटी समायोजन	282,307,169	230,663,758
कर्मचारीलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने अन्य रकमहरु	964,942,409	900,922,854
करार कर्मचारीलाई भुक्तानी गर्नुपर्ने अन्य रकमहरु	5,082,373	1,337,996
केन्द्रीय तथा शाखा हिसाब	-	-
अक्षय कोष पोखरा	1,000,000	1,000,000
जम्मा	**1,530,940,713**	**1,437,908,267**

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

टिप्पणी ४.१४ सञ्चय कोष

समूह

विवरण	निजामती	प्रहरी	जङ्गी	शिक्षा	संस्थान	जम्मा
२०७७ श्रावण १ को मौज्दात	**87,000,814,088**	**57,418,125,085**	**51,618,655,012**	**76,479,142,048**	**81,891,377,552**	**354,408,113,785**
संकलन	8,946,707,931	6,541,055,786	5,800,093,942	8,324,756,718	11,312,062,082	40,924,676,459
मुनाफा बाँडफाँड	459,375,391	289,843,065	264,362,772	399,657,871	418,807,660	1,832,046,759
रकमान्तर/समायोजन	(2,368,437,348)	(1,401,344,206)	(1,668,494,352)	(3,042,196,659)	(3,038,291,273)	(11,518,763,838)
भुक्तानी	(3,192,865,675)	(842,503,246)	(945,072,472)	(2,313,655,011)	(5,247,485,240)	(12,541,581,644)
ब्याज थप	6,153,187,030	4,065,322,810	3,697,355,367	5,394,374,917	5,791,710,778	25,101,950,902
बेचालु सञ्चय कोष	(117,493,716)	(379,714,890)	(87,379,600)	(20,646,084)	(27,674,721)	(632,909,011)
२०७८ आषाढ ३१ को मौज्दात	**96,881,287,701**	**65,690,784,404**	**58,679,520,669**	**85,221,433,800**	**91,100,506,838**	**397,573,533,412**

कर्मचारी सञ्चय कोष

(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

टिप्पणी ४.१५ जगेडा तथा बचत

विवरण	**समूह**	
	२०७८ आषाढ ३१	**२०७७ आषाढ ३१**
साधारण जगेडा कोष	304,137,953	855,966,606
सञ्चयकर्ता कल्याणकारी कोष	3,824,024,437	2,851,262,071
कर्मचारी कल्याणकारी कोष	246,878,089	242,957,446
मुनाफा बाँडफाँड (सञ्चय कोष)	4,607,903,656	4,422,481,455
सञ्चित मुनाफा (निवृत्तभरण कोष)	20,360,660	163,894
उचित मुल्य जगेडा	25,095,572,368	13,260,912,369
सञ्चयकर्ता हाईड्रो कोष	6,872,522,452	5,537,798,572
जम्मा	**40,971,399,615**	**27,171,542,414**

कर्मचारी सञ्चय कोष

(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

टिप्पणी ४.१६ ऋण तथा लगानीबाट आम्दानी

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.४ अनुसार व्याज आम्दानी, टिप्पणी ३.५(४) अनुसार लाभांस आम्दानी तथा टिप्पणी ३.६ अनुसार पट्टाको भुक्तानी प्राप्ती यसप्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
व्याज आम्दानी		
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दात	9,851,492,241	8,654,273,960
सञ्चयकर्तालाई कर्जा तथा सापटी	16,032,744,860	17,440,787,076
परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी	6,618,715,330	6,127,389,004
धितोपत्रहरुमा लगानी	-	-
-राष्ट्रिय बचतपत्र तथा ऋणपत्रमा लगानी	20,800,000	26,318,389
-शेयर लगानीमा लाभांश आम्दानी	261,821,467	778,457,181
-डिबेन्चर लगानीमा आम्दानी	45,351,878	8,413,370
-लगानी सम्पत्तिमा पट्टा आम्दानी	279,662,499	347,456,527
जम्मा	**33,110,588,275**	**33,383,095,507**

टिप्पणी ४.१७ व्याज तथा अन्य प्रत्यक्ष खर्च

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.४ अनुसार व्याज खर्च यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
व्याज खर्च		
सञ्चय कोषमा व्याज	25,096,307,891	25,723,493,398
सञ्चयकर्ता शेयर लगानी कोषमा व्याज	421,536,802	389,270,045
अन्य व्याज	63,455,883	70,471,117
निवृत्तभरण कोषमा व्याज खर्च	44,243,347	7,817,067
जम्मा	**25,625,543,923**	**26,191,051,626**

टिप्पणी ४.१८ शुल्क तथा कमिसन आम्दानी

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.५ (१) अनुसार शुल्क तथा कमिसन आम्दानी यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
सेवा शुल्क	29,768,718	23,648,741
जम्मा	**29,768,718**	**23,648,741**

टिप्पणी ४.१९ शुल्क तथा कमिसन खर्च

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.५ (२) अनुसार शुल्क तथा कमिसन खर्च यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
	-	-
जम्मा	-	-

टिप्पणी ४.२० व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरुबाट भएको खुद आम्दानी

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.५ (३) अनुसार व्यापारिक प्रकृतिका सम्पत्तिहरुबाट भएको खुद आम्दानी यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
	-	-
जम्मा	-	-

टिप्पणी ४.२१ नाफा नोक्सान मार्फत उचित मुल्यमा रहेका अन्य वित्तीय उपकरणहरुबाट भएको खुद आम्दानी

विवरण		
	२०७८ आषाढ ३१	**२०७७ आषाढ ३१**
	-	-
जम्मा	-	-

टिप्पणी ४.२२ अन्य आय

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.५ (५) अनुसार अन्य आय यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण		
	२०७८ आषाढ ३१	**२०७७ आषाढ ३१**
नगद तथा नगद समान सम्पत्तिमा व्याज आम्दानी	29,599,601	94,368,662
कर्मचारीहरुलाई कर्जा तथा सापटी व्याज	85,549,659	152,450,853
विक्रिको लागी उपलब्ध धितोपत्रको विक्रिबाट खुद लाभ	-	-
सम्पत्ति तथा उपकरणको विक्रिमा लाभ	19,674	28,166,312
अन्य	33,077,964	10,028,521
अपलेखन भइसकेको कर्जा असुली	-	-
जम्मा	**148,246,898**	**285,014,347**

टिप्पणी ४.२३ वित्तीय सम्पत्तिहरुको खुद क्षयीकरण नाफा/(नोक्सान)

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.९ (७) अनुसारको रकमहरु यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण		
	२०७८ आषाढ ३१	**२०७७ आषाढ ३१**
क्षयीकरण नोक्सानीको लागि व्यवस्था		
सञ्चयकर्ताहरुलाई कर्जा तथा सापटी		
नोक्सानीको व्यवस्था फिर्ता	-	-
नोक्सानीको व्यवस्थामा थप	117,166,353	1,165,240,419
परियोजना तथा संगठीत संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी		
नोक्सानीको व्यवस्था फिर्ता	-	-
नोक्सानीको व्यवस्थामा थप	215,182,939	1,640,503,515
परियोजना तथा संगठीत संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटीमा ब्याज		
नोक्सानीको व्यवस्था फिर्ता		
नोक्सानीको व्यवस्थामा थप	2,319,207,738	-
कर्मचारीहरुलाई कर्जा तथा सापटी	-	-
धितोपत्रहरुमा लगानी	-	-
अन्य सम्पत्ति		
नोक्सानीको व्यवस्था फिर्ता	-	-
नोक्सानीको व्यवस्थामा थप	-	88,119,693
जम्मा	**2,651,557,030**	**2,893,863,627**

टिप्पणी ४.२४ कर्मचारी खर्च

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.२२ अनुसारको रकमहरु यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
तलब भत्ता	315,475,631	328,198,622
वार्षिक सुविधा	130,939,364	102,033,996
कर्मचारीलाई प्रदान गरिएको कर्जा तथा सापटीको परिशोधन	21,078,382	75,994,974
तालिम तथा सेमिनार खर्च	5,143,047	15,141,790
अन्य खर्च	-	-
कर्मचारी दायित्व व्यवस्था खर्च		
निवृत्तभरण तथा उपदान व्यवस्था	282,582,174	280,177,301
निवृत्तिभरण दायित्व व्यवस्था खर्च		-
उपदानका लागि व्यवस्था खर्च		-
संचित विदाको तलव व्यवस्था	37,019,444	29,173,778
कर्मचारी जीवन सुरक्षण व्यवस्था	52,250,741	55,486,929
औषधि उपचार व्यवस्था	-	2,707,189
अन्य व्यवस्था	-	-
जम्मा	**844,488,783**	**888,914,579**

कर्मचारी दायित्व व्यवस्था खर्च अन्तर्गत लेखांकन भएको रकममध्ये यस आर्थिक वर्षमा भुक्तानी भएको रकमको विवरण लेखा टिप्पणी ५.५ मा प्रस्तुत गरिएको छ ।

टिप्पणी ४.२५ अन्य सञ्चालन खर्च

लेखा सम्बन्धी टिप्पणी ३.१ अनुसारको रकमहरु यस प्रकार रहेका छन् :

विवरण	२०७८ आषाढ ३१	२०७७ आषाढ ३१
भ्रमण खर्च	15,524,401	11,689,689
छपाइं, मसलन्द	5,451,884	5,913,047
मर्मत तथा सम्भार	29,219,959	17,056,393
फ्लोरिगं एण्ड फर्निसिगं	945,346	1,206,485
इंन्धन	9,405,295	6,828,137
भाडा, शूल्क तथा महसुल	23,761,846	24,195,603
टिकट तार टेलिफोन	9,027,066	3,641,910
सदस्यता शूल्क	2,149,000	1,510,352
लेखापरीक्षण शूल्क	1,005,600	1,093,600
लेखापरीक्षण खर्च	1,016,646	1,093,466
पुस्तक प्रकाशन तथा पत्रपत्रिका	1,367,814	2,303,878
बैठक भत्ता तथा खर्च	9,382,387	5,543,748
विज्ञापन तथा प्रवर्द्धन खर्च	6,262,243	7,682,985
उत्सव तथा सालतमामी खर्च	2,411,107	4,465,401
फुटकर तथा भैपरी आउने खर्च	4,586,746	4,622,882
सुरक्षा खर्च	17,527,065	20,507,031
कानूनी खर्च	1,287,339	785,017
स्थिर सम्पत्तिमा बीमा खर्च	2,178,274	3,004,696
विशेष कार्यक्रम खर्च	10,786,844	13,689,987
चन्दा पुरस्कार तथा पदक खर्च	3,107,634	51,496,153
करार सेवा खर्च	-	8,812,804
परामर्श सेवा शूल्क	1,565,999	1,160,690
करार सेवा खर्च	25,175,398	19,086,232
संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व खर्च	750,000	1,967,405
अपलेखन खर्च	-	-
प्रारम्भिक खर्च	-	635,000
वित्तीय खर्च	1,700	12,095
जम्मा	**183,897,592**	**220,004,686**

टिप्पणी ४.२६ ह्रास कट्टी, परिशोधन तथा गैर वित्तीय सम्पत्तिको क्षयीकरण

विवरण		
	२०७८ आषाढ ३१	**२०७७ आषाढ ३१**
ह्रास कट्टी		
सम्पत्ति र उपकरण	35,443,456	28,221,313
सम्पत्तिहरुमा लगानी	12,258,036	12,880,597
अमूर्त सम्पत्तिको परिशोधन	1,500,109	1,690,053
गैर वित्तीय सम्पत्तिको क्षयीकरण:		
सम्पत्ति र उपकरण	-	-
सम्पत्तिहरुमा लगानी	-	21,471,494
अमूर्त सम्पत्ति	-	-
अन्य	-	-
जम्मा	**49,201,601**	**64,263,457**

कर्मचारी सञ्चय कोष

(कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन, २०१९ बमोजिम स्थापित)

वित्तीय विवरणका टिप्पणीहरु

टिप्पणी ४.२७ वित्तीय उपकरणहरुको वर्गीकरण तथा मापन (Classification and Measurement of Financial Instruments)

वित्तीय उपकरणहरु लेखा सम्वन्धि टिप्पणी ३.९ मा उल्लेख गरिए अनुसार वर्गीकरण गरिएका छन् ।

कोषले वित्तीय सम्पत्ति तथा दायित्वहरुलाई निम्न तह अनुसार उचित मूल्यमा मापन गरेको छ । यसले मापन गर्न प्रयोग हुने निवेशको

तह-१ः- समान उपकरणका लागि सक्रीय बजारमा उद्धृत बजार मूल्यहरु

तह-२ः- अवलोकन योग्य निवेशहरुको आधारमा या त सिधै (मूल्यको रुपमा) वा अप्रत्यक्ष रुपमा (मूल्यबाट प्राप्त) मूल्य निर्धारण विधि ।

तह-३ः- निरीक्षण गर्न नसकिने महत्वपूर्ण निवेशहरु प्रयोग गरिने मूल्य निर्धारण विधि अथवा लेखापालन विधि ।

२०७८ आषाढ ३१	रकम	तह-१	तह-२	तह-३
वित्तीय सम्पत्ति				
परिशोधन लागत (Amortized Cost)मा				
नगद तथा नगद समान	4,444,616,391	-	-	4,444,616,391
बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दात	130,648,890,080	-	-	130,648,890,080
सञ्चयकर्तालाई कर्जा तथा सापटी	202,160,959,639	-	-	202,160,959,639
परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी	68,322,594,814	-	-	68,322,594,814
कर्मचारीहरुलाई कर्जा तथा सापटी	2,112,411,281	-	-	2,112,411,281
धितोपत्रहरुमा लगानी	1,463,565,054	-	-	1,463,565,054
अन्य सम्पत्ति	377,510,785	-	-	377,510,785
जम्मा	**409,530,548,044**	**-**	**-**	**409,530,548,044**
अन्य विस्तृत आय मार्फत उचित मुल्यमा				
धितोपत्रहरुमा लगानी	33,459,594,612		33,459,594,612	
जम्मा वित्तीय सम्पत्ति	**442,990,142,656**	**-**	**33,459,594,612**	**409,530,548,044**
वित्तीय दायित्व				
परिशोधन लागत (Amortized Cost)मा				
कर्मचारी सुबिधा दायित्व	4,130,913,459	-	-	4,130,913,459
अन्य दायित्व	1,529,441,171	-	-	1,529,441,171
जम्मा वित्तीय दायित्व	**5,660,354,630**	**-**	**-**	**5,660,354,630**

२०७७ आषाढ ३१	रकम	तह-१	तह-२	तह-३
वित्तीय सम्पत्ति				
परिशोधन लागत (Amortized Cost) मा				
नगद तथा नगद समान	976,701,271	-	-	976,467,107
वैंक तथा वित्तीय संस्थाहरुमा रहेको मौज्दात	107,762,799,501	-	-	107,762,799,501
सञ्चयकर्तालाई कर्जा तथा सापटी	190,085,783,304	-	-	190,085,783,304
परियोजना तथा संगठित संस्थाहरुलाई कर्जा तथा सापटी	62,317,873,890	-	-	62,317,873,890
कर्मचारीहरुलाई कर्जा तथा सापटी	1,636,761,752	-	-	1,636,761,752
धितोपत्रहरुमा लगानी	557,679,049	-	-	557,679,049
अन्य सम्पत्ति	305,461,512	-	-	306,793,686
जम्मा	**363,643,060,279**	**-**	**-**	**363,644,158,289**
अन्य विस्तृत आय मार्फत उचित मुल्यमा				
धितोपत्रहरुमा लगानी	21,116,509,294		21,116,509,294	
जम्मा वित्तीय सम्पत्ति	**384,759,569,573**	**-**	**21,116,509,294**	**363,644,158,289**
वित्तीय दायित्व				
परिशोधन लागत (Amortized Cost) मा				
कर्मचारी सुविधा दायित्व	3,308,397,718	-	-	3,308,397,718
अन्य दायित्व	1,436,455,494	-	-	1,436,408,697
जम्मा वित्तीय दायित्व	**4,744,853,212**	**-**	**-**	**4,744,806,415**

परिशिष्ठ १

कर्मचारी सञ्चय कोष

सम्वन्धित ऐन, नियम, नीति तथा कार्यविधिहरूको सूची

- कर्मचारी सञ्चय कोष ऐन(संशोधन सहित), २०१९
- कर्मचारी सञ्चय कोष, सामान्य नियम (संशोधन सहित), २०२०
- प्रोत्साही पुरस्कार तथा दण्डसम्बन्धी कार्यविधि (संशोधन सहित), २०३३
- कर्मचारी सञ्चय कोष दैनिक तथा भ्रमण भत्तासम्बन्धी कार्यविधि, (संशोधन सहित), २०४२
- कर्मचारी औषधोपचार सम्वन्धी व्यवस्था, २०५०
- कोषका कर्मचारीको निमित्त अवकाश कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०६०
- कर्मचारी जीवन सुरक्षण कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०६०
- जगेडा कोष, कल्याणकारी कोष, निवृत्तिभरण कोष र अन्य कोषहरू सञ्चालन नियमावली, २०६२
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३
- लेखा निर्देशिका, २०६३
- शाखा कार्यालय सञ्चालन निर्देशिका, २०७२
- सञ्चयकर्ता परिचयपत्र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०६४
- कर्जा असुली कार्यविधि, २०६७
- भ्रमण निर्देशिका, २०६७
- कर्मचारी सञ्चय कोष (आर्थिक प्रशासन) नियमावली, २०६८
- कर्मचारी सञ्चय कोष अनुगमन र मूल्याङ्कनको मापदण्ड तथा कार्यविधि,२०७०
- सामाजिक सुरक्षा एवम् सञ्चय कोषसंग सम्वन्धित विषयमा सोधकार्यका लागि आर्थिक सहयोग प्रदान गर्नेसम्बन्धी कार्यविधि, २०७०
- कोषका कर्मचारी सन्तति छात्रवृत्ती निर्देशिका, २०७०
- संस्थागत सुशासन निर्देशिका, २०७१
- जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका, २०७१
- व्यवसायिक निरन्तरता योजना/विपद व्यवस्थापन योजना, २०७१
- बेचालु सञ्चय कोष ब्यवस्थापन कार्यविधि,२०७१
- आन्तरिक लेखापरीक्षण कार्यविधि, २०७१
- कोषका कर्मचारीहरुको हाजिरी व्यवस्थापन Electronic Attendence System निर्देशिका, २०७१
- मानव संसाधन नीति तथा मानव संसाधन बिकास योजना, २०७२
- सूचना प्रविधि नीति, २०७२
- सञ्चयकर्ता सापटी कार्यविधि, २०७३
- सेवा करार निर्देशिका, २०७३
- बेतन कर्णाली सञ्चयकर्ता हाईड्रो पावर कं.लि.को शेयरमा लगानी गर्ने सम्वन्धी विनियम,२०७४

- संस्थालाई कोषमा आवद्ध गर्ने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७४
- लेखपरीक्षण समिति सञ्चालन विनियमावली, २०७४
- अधिकार प्रत्यायोजन कार्यविधि, २०७५
- कर्मचारी सञ्चय कोष (खरिद) नियमावली, २०७५
- कर्जा तथा लगानी नीति, २०७५
- भाडा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७५
- जग्गा तथा भवन खरिद बिक्री कार्यविधि, २०७५
- कागज धुल्याउने कार्यविधि, २०७६
- बजेट निर्देशिका, २०७६
- बैंक रिकन्सिलियशन कार्यविधि, २०७६
- संस्थागत कर्जा प्रवाह कार्यविधि, २०७६
- सञ्चयकर्ता स्वास्थ्योपचार योजना कार्यविधि, २०७६
- सञ्चयकर्ताले प्राप्त गर्ने रकम बैंक खाता मार्फत भुक्तानी गर्ने कार्यविधि, २०७६
- कोभिड-१९ वाट सिर्जित विशेष परिस्थितिमा कोषका सेवा सञ्चालन निर्देशिका, २०७७
- कर्जा, लगानी तथा असुली नीति, २०७७
- विद्युतीय हाजिरी प्रणाली, निर्देशिका, २०७७
- कर्मचारी सञ्चय कोष, सञ्चयकर्ता परिचय पत्र व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७७
- सार्वजनिक निकायका कर्मचारीको निवृत्तभरण तथा उपदान कोष सञ्चालन निर्देशिका, २०७७
- सञ्चय कोष लेखाकंन कार्यविधि, २०७८
- संस्थागत कर्जा असूली विनियम, २०७८
- कर्मचारी सेवा शर्त नियमावली, २०७८

वरिष्ठ प्रवन्धकहरु

महेश प्रसाद खनाल
वरिष्ठ प्रवन्धक

रामकाजी के.सी.
वरिष्ठ प्रवन्धक

शान्ता गौतम
वरिष्ठ प्रवन्धक

सागर कुमार सिंह
वरिष्ठ प्रवन्धक

राकेशलाल श्रेष्ठ
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

राजेन्द्र भण्डारी
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

मदन सुवेदी
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

दिलिपराज पौडेल
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

कल्पना मानान्धर
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

निर्मला हुमागाई
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

अर्जुन निरौला
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

ध्रुव प्रसाद पन्त
का. मु. वरिष्ठ प्रवन्धक

सेवा केन्द्र तथा शाखा कार्यालय प्रमुखहरु

नगेन्द्र प्रसाद पौडेल
पोखरा

नवराज पौडेल
जनकपुर

रमेश चन्द्र बेलबासे
बुटवल

तेज प्रसाद खनाल
विराटनगर

राजेन्द्र लामिछाने
हेटौडा

ध्रुव प्रसाद तिवारी
धनगढी

राम प्रसाद लामिछाने
सुर्खेत

कमल प्रसाद अर्याल
कोहलपुर

कृष्ण बहादुर जि.सी.
सेवा केन्द्र सिंहदरबार

दिपेन्द्र सापकोटा
सेवा केन्द्र धनकुटा

राजेन्द्र बस्नेत
सेवा केन्द्र लगनखेल

सुरक्षित भविष्यको लागि सञ्चय कोषको व्यवस्था गरौं।
सञ्चयकर्ता सापटी
विशेष सापटी
घर सापटी, घरमर्मत सापटी
शैक्षिक ऋण
सरल चक्र कर्जा
सामाजिक सुरक्षा सुविधा
काजक्रिया अनुदान खर्च
दुर्घटना क्षतिपूर्ति
औषधि उपचार सुविधा
सुत्केरी स्याहार खर्च
संस्थागत ऋण
औद्योगिक क्षेत्र
उर्जा क्षेत्र
पर्यटन क्षेत्र
पूर्वाधार क्षेत्र